

การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทย
ที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

โดย

นางสาวณัฐชуда ชูตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทย
ที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

โดย

นางสาวณัฐชดา ชูตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

CROSS-CULTURAL COMMUNICATIVE ADAPTATION OF
THAIS LIVING IN OXFORD, ENGLAND

BY

MISS NUTCHUDA CHUTRAKUL

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN MASS COMMUNICATION
FACULTY OF JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวณัฏฐ์ชุตตา ชูตระกูล

เรื่อง

การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด
ประเทศอังกฤษ

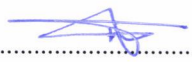
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)

เมื่อ วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.โมไนยพล รณเวช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.พิรยุทธ โอরণ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.นันทพร วงษ์เชษฐา)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภากร กำจรเมณกุล)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังฉรา ปันทรานวงศ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของ
	ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
ชื่อผู้เขียน	นางสาว ญัฐชดา ชูตระกูล
ชื่อปริญญา	วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สื่อสารมวลชน
	วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.พีรยุทธ โอฬารพันธ์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ, ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นชาวไทยที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดประเทศอังกฤษ มีจำนวนทั้งหมด 24 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษา, กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย และกลุ่มคนทำงาน/บุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ หรือชาวต่างชาติที่อยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์จำนวน 6 เดือน (เดือนพฤศจิกายน 2557 – กุมภาพันธ์ 2558) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น อันได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษา, กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ในช่วงแรกเป็นช่วงความตระหนักในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับช่วง Honeymoon State ของ Young Yun Kim และทำให้ตนเองเข้าสู่ช่วงที่รู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนนั้นไปอยู่ แต่หากบางคนสามารถปรับตัวในการกินอยู่ได้ก็จะยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้ ทำให้เข้าสู่ช่วงสุดท้ายซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปรับรูปแบบการใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่มากขึ้น ส่วนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร คือ กลุ่มคนทำงาน/บุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ หรือชาวต่างชาติที่อยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เริ่มต้น

ปรับตัวจากความตึงเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว โดยยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยไว้ เช่น การไปวัด การประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีไทยต่าง ๆ ในออกซ์ฟอร์ด อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวออกซ์ฟอร์ด จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม จนทำให้บุคคลนั้นมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในที่สุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม แบ่งเป็น 6 มิติ คือ มิติความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน การเข้าใจในภาษาที่ใช้ในการสื่อสารร่วมกัน โดยการที่ชาวไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเจ้าบ้าน เชื่อมโยงกับมิติการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน การที่ชาวไทยได้มีส่วนร่วมในสังคมและการเข้าถึงสื่อท้องถิ่นของออกซ์ฟอร์ด เช่น สื่อBBC ซึ่งเชื่อมโยงกับมิติการสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน โดยการตั้งกลุ่มชมรมไทยในออกซ์ฟอร์ด และการจัดเทศกาลThai food ประจำทุกปี มิติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ชาวออกซ์ฟอร์ดยินดีต้อนรับ, ชาวไทยสามารถปรับตัวตามกฎของวัฒนธรรมออกซ์ฟอร์ด และการที่ชาวออกซ์ฟอร์ดเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับชาวไทยผู้มาเยือน มิติการมีใจโน้มเอียง ชาวไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนเข้ามาอยู่เพื่อให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาวออกซ์ฟอร์ด จึงนำไปสู่มิติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมของชาวออกซ์ฟอร์ด

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้และความคิด (Cognitive) เช่น กรณีการไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาอังกฤษ เช่น คำพูด หรือ ข้อความ คำแสดง มุขตลก เป็นต้น ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) เช่น การดำรงชีวิตหรือกิจวัตรประจำวันของชาวไทยและชาวออกซ์ฟอร์ดที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง และด้านพฤติกรรม (Behavior) เช่น พฤติกรรมการหลบเลี่ยงในการปฏิสัมพันธ์กับชาวออกซ์ฟอร์ด การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถร่วมกับผู้อื่น หรือแม้แต่การยึดติดกับความเชื่อเดิมของตนเอง

คำสำคัญ: การสื่อสาร, ข้ามวัฒนธรรม, การปรับตัว

Thesis Title	CROSS-CULTURAL COMMUNICATIVE ADAPTATION OF THAIS LIVING IN OXFORD, ENGLAND
Author	Miss Nutchuda Chutrakul
Degree	Master of Arts
Department/Faculty/University	Mass Communication Journalism and Mass Communication Thammasat University
Thesis Advisor	Peerayut Oraphan, Ph.D.
Academic Year	2018

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the process of cross culture communication that Thais living in Oxford, England undergo. It also looks at factors that are likely to influence this adaptation process.

A snow ball technique was used to conduct a series of in depth interviews with 24 candidates who filled 3 distinct groups: 1. Language students, 2. College/University students, 3. Employees/Those who married locals or foreigners living in Oxford. The interview and observation phase took 6 months between November 2014 – February 2015.

The adaptation process can be categorized into 2: Firstly short term residents, i.e. language students or students coming for University or College courses. In the initial stage - the so called “Hostility Stage”, some did not take kindly to the culture shock and rendered ill feeling towards their hosts while others experienced the opposite and it might, therefore, be referred to as the “Honeymoon stage”. For those that were able to adopt the new culture and passed this initial stage, they were then able to transition into the “Recovery Stage”. In the “Final Stage”, they were able to transform their mindsets and behaviors to better attune their lifestyle to the new community and environment. For those living as permanent residents i.e. have jobs or marry British citizens they spoke of the initial stress caused by encountering an unfamiliar culture but did gradually acclimatize while preserving

much of their own culture. Through a combination of community support and ongoing interactions with the locals, they gradually transformed their thoughts, feelings, and behaviors in line with the host culture.

Factors influencing the adaptation processes in cross cultural communication can be divided into 6 dimensions, 1) Communication Competence: The ability to use the native language when engaging in activities with locals. 2) Social Communication: The ability to socialize and become a part of Oxford society and local media. 3) Ethical Social Communication: Communication level of those sharing the same nationality by creating a Thai community in Oxford. 4) Environment: Includes cultural adaptation and willpower to embrace and cope with Oxfords' norm & culture with those who interact with visiting Thais. 5) Predisposition: Self preparation & awareness to adapt to Oxford culture. And 6) Behavioral changes that match with the environment promoting wellness and psychological health.

Problems and obstacles associated with cross cultural adaptation: 1) Cognitive: Lacking of understanding regarding language use e.g. use of slang or jokes. 2) Attitude and Feeling: E.g. different forms of daily routine causing culture shock discomfort. 3) Behavior: E.g. avoiding native speakers or unwillingness to deviate away from their own culture and hence being unable to adopt or adapt to a new one.

Keywords: Communication, Cross-Cultural, Adaptation

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์และเข้าใจในเรื่องของการสื่อสารต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมในบริบทต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งต้องขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พิรุณ โอโรพันธ์ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้สละเวลา ให้ความรู้และเอาใจใส่ จะทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.โมไนยพล รัตนเวช ที่รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นันทพร วงษ์เชษฐา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภากร กำจรเมณกุล ที่รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และให้ความแนะนำ ความรู้เพิ่มเติมในการดำเนินงานวิจัยให้เป็นรูปเป็นร่างออกมาจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณพี่กบ พี่แมว และเจ้าหน้าที่คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ และคำแนะนำ กับผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอบคุณ ชาวแก๊งค์ “Determinism” พี่ก๊อฟ พี่พัช อัม อ้น รัน อีฟ พี่กวาง พี่ชิง และพี่มะห์ เพื่อนชาว ป.โท ที่เรียนมาด้วยกัน ที่คอยให้กำลังใจ และเป็นທີ່ปรึกษาตั้งแต่ตอนเรียนจนถึงวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์

ขอบคุณผู้ให้ข้อมูลชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดทั้งหมด 24 ท่าน ที่เสียสละเวลามาให้คำสัมภาษณ์ และแนะนำการปรับตัว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณครอบครัว “ชูตระกูล” และแม่ใหญ่ ที่คอยให้กำลังใจ และคำปรึกษาตลอดมา ขอขอบคุณ Mr. Jonathan Barnett ที่ทำให้ผมได้มีโอกาสไปเรียนรู้วัฒนธรรมที่ออกซ์ฟอร์ดและทำวิทยานิพนธ์ขึ้นนี้ขึ้นมา และขอบคุณกำลังใจจาก แก๊งค์นางฟ้า และเพื่อน ๆ สนิททุกคน ที่คอยห่วงใยจนผมทำสำเร็จ

หวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ในเรื่องแนวทางการปรับตัวด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมให้กับผู้ที่ได้ศึกษา หรือผู้ที่ปรับตัวข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากผู้วิจัยได้เป็นคนหนึ่งที่ต้องปรับตัวข้ามวัฒนธรรมขณะที่พำนักอยู่ออกซ์ฟอร์ด และในช่วงแรกพบเจอปัญหาจนอยากจะกลับบ้านทุกวัน จึงขอเป็นกำลังใจให้ผู้ที่อยู่ต่างแดน สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในต่างแดนอย่างมีความสุข ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวณัฏฐ์ชุตดา ชูตระกูล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ปัญหาของการศึกษา	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ทฤษฎีการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation Theory)	9
2.1.1 การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม	12
2.1.1.1 ความหมายของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม	12
2.1.1.2 ลักษณะของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม	13
2.1.2 แนวคิดเรื่องกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม	14

2.1.2.1 กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น (Sojourner)	14
2.1.2.2 กระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาอยู่ในระยะยาวหรืออยู่อย่างถาวร (Immigrant)	15
2.1.3 ความตระหนกทางวัฒนธรรม	17
2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม	22
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน	29
2.1.6 การศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสื่อสาร	32
2.1.7 อุปสรรคของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม	34
2.1.7.1 อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive)	34
2.1.7.2 อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling)	36
2.1.7.3 อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavior)	36
2.2 ทฤษฎีด้านการสื่อสาร	39
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน	39
2.2.1.1 อิทธิพลของสื่อมวลชน	40
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล	42
2.3.2.1 หน้าที่ของการสื่อสารระหว่างบุคคล	42
2.2.2.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล	43
2.2.2.3 ลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ	44
2.2.2.4 ลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดึงดูดใจ	44
2.2.2.5 ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล	45
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)	46
2.3.1 ความหมายของสื่อใหม่ (New Media)	46
2.3.2 ประโยชน์ที่ได้จากสื่อใหม่ (New Media)	49
2.3.4 สื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงโลกในมิติต่าง ๆ	50
2.3.4.1 บทบาทสื่อใหม่ในมิติวัฒนธรรมโลก	51
2.3.5.2 บทสรุปของสื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงโลกในหลายมิติ	52
2.4 แนวคิดเรื่อง “คนพลัดถิ่น” (Diaspora)	53
2.4.1 ความหมายแนวคิดคนพลัดถิ่น	53
2.4.2 ลักษณะของแนวคิดคนพลัดถิ่น	53
2.4.3 บริบทของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนพลัดถิ่น	55

2.4.4 สื่อและคนพลัดถิ่น (Media and Diaspora)	57
2.4.4.1 การแข่งขันระหว่างอัตลักษณ์ที่หลากหลายด้วยตนเอง	58
2.4.4.2 การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนตัว	59
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ	61
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ	63
 บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	 73
3.1 พื้นที่ในการศึกษา	73
3.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล	74
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	75
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
3.5 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	76
3.5.1 คำถามเชิงประชากรศาสตร์	76
3.5.2 คำถามที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	77
3.6 เกณฑ์ในการวิเคราะห์	78
 บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	 80
4.1 กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	80
4.1.1 กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	80
4.1.1.1 การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น	81
4.1.1.2 การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร	88
4.2 ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	94
4.2.1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน	95
4.2.2 การสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน	97
4.2.3 การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน	100
4.2.4 สิ่งแวดล้อม	104

4.2.5 การมีใจโน้มเอียง	106
4.2.6 การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม	110
4.3 ผลการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม	117
4.3.1 ด้านความรู้และความคิด (Cognitive)	117
4.3.2 ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling)	119
4.3.3 ด้านพฤติกรรม (Behavior)	120
บทที่ 5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	124
5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	124
5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	128
รายการอ้างอิง	129
ภาคผนวก	135
ประวัติผู้เขียน	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	92
4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	114
4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดประเทศอังกฤษ	122

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 รูปในชั้นเรียนภาษาของนักเรียนภาษา (Headington England)	82
4.2 บรรยากาศการรับประทานอาหารค่ำที่ทำร่วมกันของนักเรียนภาษาระหว่าง นักเรียนไทย เกาหลี และญี่ปุ่น	86
4.3 นักเรียนภาษาร่วมรับประทานอาหารเย็นในผับแห่งหนึ่งในออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	88
4.4 ภาพจากฟีดเอดในการพบปะชาวไทยและชาวอังกฤษในออกซ์ฟอร์ด	90
4.5 วัดพุทธวิหารในออกซ์ฟอร์ด (The Oxford Buddha Vihara)	91
4.6 การรับประทานอาหารกับนักเรียนภาษาและชาวอังกฤษในร้านอาหารไทย	96
4.7 เว็บไซต์ BBC และ BBC Application	100
4.8 โฆษณงาน Oxford Thai Food Festival: Taste of Thailand 2015 โดยกลุ่มนักศึกษาไทยในออกซ์ฟอร์ดจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2558	102
4.9 เว็บไซต์ Oxford University Thai Society Facebook	103
4.10 การร่วมรับประทานอาหารของผู้ให้ข้อมูล และเพื่อน ๆ	105
4.11 บนโต๊ะอาหารในการฉลองวันคริสต์มาสกับครอบครัวชาวอังกฤษ	108
4.12 ภาพของผู้วิจัย และ Mr. John O' Donnell ชาวอังกฤษ	110
4.13 บรรยากาศการฉลองคริสต์มาสที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มคนทำงาน หรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ พ.ศ. 2558	113

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมในหลากหลายประเทศเป็นอย่างมากทั้งการไหลเข้ามาในประเทศ (Inbound) และการไหลออกนอกประเทศ (Outbound) รวมไปถึงเรื่องของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หรือแม้แต่การอพยพย้ายถิ่นฐาน โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นจากการย้ายถิ่นฐานเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยมีแรงผลักดันหลายด้าน เช่น ความยากจน การว่างงาน และการแสวงหางานทำเพื่อรายได้ หรือการแสวงหาการศึกษาที่ดีกว่า โดยการย้ายถิ่นฐานอาจเป็นการย้ายถิ่นฐานแบบชั่วคราว เพื่อหางานทำตามฤดูกาล หรือย้ายถิ่นฐานแบบถาวร หรือเรียกกลุ่มคนพวกนี้ว่า “คนพลัดถิ่น” (Diaspora) หมายถึง การโยกย้ายของประชากรที่มีชาติพันธุ์เดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ที่อาจเกิดจากการถูกบังคับให้ทำการโยกย้าย หรือเลือกที่จะโยกย้ายถิ่นฐานโดยความตั้งใจของตนเองและเป็นพลเมืองในดินแดนใหม่ที่มีมักจะไกลจากถิ่นฐานที่ตั้งอยู่เดิม

ในทศวรรษที่ 1970 นักวิชาการที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnicity) และการย้ายถิ่น (Immigration) ได้ให้ความสนใจเรื่อง “คนพลัดถิ่น” น้อยมาก จะปรากฏคำว่า Diaspora เป็นคำสำคัญในดัชนีเพียงปีละหนึ่งหรือสองครั้งเท่านั้นจากนั้นก็เพิ่มขึ้น 13 เท่าในทศวรรษที่ 1980 และมีการใช้คำสำคัญนี้เกือบ 130 ครั้งในปี 2001 (Brubaker, 2005, p. 1) แนวคิดคนพลัดถิ่นได้กลายมาเป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาของนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบายในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาผลกระทบของคนพลัดถิ่นที่มีต่อเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคม และการเมืองทั้งในประเทศที่อาศัย (Hostlands) และในมาตุภูมิ (Homelands) โดยมองพฤติกรรมของคนพลัดถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ขั้ว คือ ดี กับ ไม่ดี ผู้สนับสนุนความขัดแย้งกับความสงบผู้ทำลายกับผู้สร้างความสงบ (Baser & Swain, 2009, p. 45) การศึกษาคนพลัดถิ่นในแวดวงวิชาการเติบโตอย่างรวดเร็วจนพัฒนาเป็น “คนพลัดถิ่นศึกษา” (Diaspora Studies) (Hu-Dehart, 2005, p. 429, อ้างถึงใน มนต์ชัย ผ่องศิริ และ มณีนัย ทองอยู่, 2556, น. 1-24)

ปรากฏการณ์การย้ายถิ่นนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางไปทั่วโลกประเทศไทยเองก็ต้องเผชิญกับปรากฏการณ์นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นภายในประเทศหรือการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ สถาบันวิจัยประชากรและสังคมได้ให้ความสนใจในประเด็นของการย้ายถิ่นตั้งแต่ช่วงต้นของการก่อตั้งสถาบันและเป็นสถาบันแนวหน้าที่ให้ความสนใจในประเด็นของการย้ายถิ่น โดยได้ร่วมมือกับองค์กรและสถาบันต่าง ๆ เพื่อศึกษาการย้ายถิ่นตลอด

ระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา ใน พ.ศ. 2553 สถาบันฯ ได้ก่อตั้ง “ศูนย์การศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล” เพื่อสร้างเครือข่ายและจัดการองค์ความรู้เรื่องการย้ายถิ่น ตลอดจนศึกษาสภาวะของการย้ายถิ่นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีและระเบียบวิธีที่มาจากสหสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็น ประชากรวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ และนำผลการศึกษาเชิงประจักษ์เชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาประเทศ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552) จนทำให้เกิดกระแสการย้ายถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal Migration) เป็นการย้ายถิ่นภายในอาณาเขตประเทศ และเป็นการย้ายถิ่นระหว่างอาณาเขตระดับย่อย ซึ่งอาณาเขตระดับย่อย อาจจะเป็น ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับภาค

2. การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) เป็นการย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศอื่น เป็นการย้ายข้ามเขตประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นการย้ายไปอยู่อย่างถาวร หรือแบบชั่วคราว (ศุภวัตร พลายน้อย และ เนาวรัตน์ พลายน้อย, 2529)

Cohen (1996, pp. 90-91, อ้างถึงใน สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง, 2551) เป็นผู้ที่ยืนยันความหมายคนพลัดถิ่นออกไปจากแนวคิดเดิมดังกล่าว โดยระบุความหมายให้รวมถึงคนที่ออกจากดินแดนมาตุภูมิไปอยู่ต่างถิ่นด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวของอาณานิคมการค้า การแสวงหางานทำ โดยคนพลัดถิ่นเหล่านี้มีลักษณะทั่วไปคือกระจายอยู่นอกมาตุภูมิตั้งแต่สองแห่งหรือสองประเทศขึ้นไปด้วยสาเหตุดังกล่าวคนเหล่านี้มีลักษณะสำคัญคือจะมีความทรงจำร่วมกันเกี่ยวกับถิ่นกำเนิด เช่นการสร้างชุมชนใหม่ให้มีสภาพคล้ายกับชุมชนเก่าในมาตุภูมิที่ตนจากมา รวมถึงการสืบสานศิลปวัฒนธรรมเดิม ๆ ที่ตนเองคุ้นเคยนำมาไว้ในชุมชนแห่งใหม่ มีอุดมคติและพันธะร่วมในการรักษา พื้นฟู สร้างความปลอดภัยและมั่นคงแก่มาตุภูมิ มีสำนึกร่วมและมีกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อกลับมาตุภูมิ มีสำนึกความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้มข้น และสำนึกดังกล่าวจะถูกธำรงรักษาไว้ข้ามกาลเวลาแม้บางครั้งบางคราวพวกผู้พลัดถิ่นเหล่านี้อาจพบความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกับสังคมประเทศที่ตนอาศัยในปัจจุบันอยู่บ้าง แต่คนเหล่านี้จะมีลักษณะพิเศษคือความเห็นอกเห็นใจและมีความเป็นปึกแผ่นกับคนพลัดถิ่นชาติพันธุ์เดียวกันในประเทศอื่นด้วย

ดังนั้น เมื่อคนพลัดถิ่นได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในสถานที่ที่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมแน่นอนว่าบุคคลเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัวในเรื่องของการสื่อสารทางด้านภาษา และวัฒนธรรมเพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ในดินแดนนั้นอย่างสุขสงบ โดยคนพลัดถิ่นที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไป (Dahl, 2005, p. 8) ดังนั้นคนพลัดถิ่นจึงต้องคำนึงถึงเรื่องของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสื่อสารของบุคคล รวมทั้งต้องทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งมีบทบาทในการช่วยลดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร (Inoue, 2007, p. 1) และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนพลัดถิ่นเข้าใจถึงความ

แตกต่างที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่เราทำการสื่อสารด้วย (Bariic-Miric, 2008, p. 8) ดังที่ Edward T. Hall (1959, as cited in Gudykunst & Kim, 1992, p. 12) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรม คือ การสื่อสาร การสื่อสาร คือ วัฒนธรรม

การสื่อสารที่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมนับเป็นรูปแบบของการสื่อสารที่มีปัญหาและอุปสรรคที่หลากหลายในการสื่อสาร เมื่อบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีปฏิสัมพันธ์กัน การสื่อสารจึงจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมและการรับรู้ในโลกรอบตัวของพวกเขาเองด้วย ในความเป็นจริงเมื่อคนพลัดถิ่นได้มาพบเจอกับสถานการณ์เดียวกัน แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะสามารถเข้าถึงสิ่งที่สื่อสารต่างภาษาได้ถึง 7% (Kwintessential Ltd., n.d.) แต่ก็มีหลากหลายวิธีในการเอาชนะอุปสรรคเพื่อสามารถเข้าถึงการสื่อสารต่างภาษาและวัฒนธรรมที่ไม่เข้าใจโดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้คำพูด เช่น การใช้ภาษากาย การวาดรูป หรือการขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่ 3 เป็นต้น ซึ่งกุญแจสำคัญในการเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ คือ “ความอดทน” โดยการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมจะเกี่ยวกับขั้นตอนของแต่ละบุคคล ในการอาศัยทักษะของการสื่อสารจากวัฒนธรรมของเจ้าบ้านและการพัฒนาความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ซึ่งจะทำให้คนพลัดถิ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองในด้านความคิดและทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมใหม่ โดยคนพลัดถิ่นเองจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมขนาดใหญ่ในขณะนั้น และทำให้คนพลัดถิ่นเกิดกระบวนการ Cybernetic (ระบบควบคุมโดยอัตโนมัติของสมองและระบบประสาท) ของสมองและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการกระทำในที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยและทำให้คนพลัดถิ่นเกิดความตึงเครียดในการปรับตัวด้วย แต่คนพลัดถิ่นนั้นจะรักษาระดับในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหญ่ของเจ้าบ้านโดยการยังคงวัฒนธรรมของตนเองอยู่เพื่อการรักษาความสมดุลในการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างที่เกิดขึ้นจากการปรับตัว

ประเทศไทยในปัจจุบันมีกลุ่มคนพลัดถิ่นที่อพยพย้ายถิ่นฐานไปยังกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากข้อมูลประมาณการจำนวนคนไทยของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามีจำนวนคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นฐานประมาณ 1,120,837 คน จาก 146 ประเทศทั่วโลก โดยทวีปที่มีจำนวนคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นฐานมากที่สุด คือ ทวีปยุโรป ซึ่งมีจำนวนคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นฐานประมาณ 338,350 คน โดยประเทศที่คนไทยให้ความสนใจในการอพยพย้ายถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก นั่นคือ สหราชอาณาจักร เป็นจำนวน 71,000 คน (กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ, 2560) และจากระบบข้อมูลออนไลน์ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงลอนดอน (2549) ได้มีชุมชนไทยในสหราชอาณาจักรเป็นจำนวนมาก โดยคนไทยใน สหราชอาณาจักรได้รวมตัวกันเป็นชมรม, สมาคมต่าง ๆ ถึง 58 แห่ง ซึ่งนับได้ว่ามีจำนวนมากที่สุดในทวีปยุโรป โดยคนไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานทำงานอยู่ที่ร้านอาหารไทยซึ่งมีอยู่มากถึง 1,000 ร้านทั่ว สหราชอาณาจักรดังนั้น แรงงานไทย

จึงมีผู้ทางเข้าไปทำงานในสาขาบริการจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะเมื่ออาหารไทยกำลังเป็นที่นิยมจากผู้บริโภคในสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น คาดว่าในแต่ละปีแรงงานไทยสามารถส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศไทยได้ประมาณ 100,000 บาท/คน/ปี หรือกว่า 2 พันล้านบาท/ปี ซึ่งคนไทยอีกส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนทั้งในระดับประถมถึงระดับปริญญาเอก และส่วนที่เหลือประกอบอาชีพส่วนตัวและอยู่ในภาคธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีคนไทยที่สมรสกับคนบริติชและมีบุตรธิดาที่ถือสองสัญชาติเป็นจำนวนมาก

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปศึกษาเป็นนักเรียนภาษา อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษเป็นเวลา 2 ปี ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสทำการศึกษาวิจัย เป็นผู้สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลแล้ว ทำให้ทราบว่า เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเมืองที่โด่งดังในเรื่องของการศึกษามากที่สุดในโลก ซึ่งเป็นที่ตั้งของ University of Oxford และถือเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศอังกฤษ (Hydefly Study Abord, n.d.) โดยมีอายุไม่น้อยกว่า 800 ปี (Universal Academy Center, ม.ป.ป.) ออกซ์ฟอร์ดเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน และเป็นเมืองที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ตั้งอยู่ห่างจากกรุงลอนดอนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 80 กิโลเมตร เป็นเมืองที่แวดล้อมด้วยทุ่งกว้างใหญ่เขียวชอุ่ม และมีแม่น้ำเทมส์ไหลผ่าน ภายในเมืองออกซ์ฟอร์ดประกอบด้วยสถาปัตยกรรมที่งดงามตามแบบฉบับของประเทศอังกฤษหลายแห่ง พิพิธภัณฑสถานและหอศิลปกรรมแคนเทอร์เบอรี (Canterbury) รวมไปถึงโบสถ์ที่มีความสำคัญและเก่าแก่ที่สุดของประเทศอังกฤษ พร้อมทั้งศูนย์การค้าที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง จึงนับเป็นเมืองที่สวยงาม (HighEducation, n.d.) และตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงลอนดอน โดยใช้เวลาในการเดินทางโดยรถประจำทาง (Coach) ประมาณ 1 ชั่วโมง 40 นาที - 2 ชั่วโมง หรือโดยรถไฟประมาณ 1 ชั่วโมง ดังนั้น จึงทำให้มีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ทั้งคนไทยที่เป็นผู้อยู่อาศัยถาวร หรือมากกว่า 1 ปี, นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และกลุ่มนักเรียนที่เข้ามาเรียนภาษาเป็นจำนวนมาก

ในช่วงพุทธศักราช พ.ศ. 2557 - มกราคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยได้ประสบการณ์มากมาย ทำให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ ของเมืองออกซ์ฟอร์ด การปรับตัว การใช้ชีวิตในสังคมอังกฤษ และชาวไทยในต่างแดน การฝึกภาษาอังกฤษ จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ทราบว่าชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด จะแบ่งเป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ (1) ชาวไทยที่เป็นนักเรียนภาษา (2) นักเรียน หรือนักศึกษาไทย ทั้งประเภททุนรัฐบาลและทุนส่วนตัว และ (3) ชาวไทยที่ประกอบอาชีพ โดยมีถิ่นพำนักถาวร และชาวไทยที่สมรสกับชาวอังกฤษหรือชาติอื่น โดยการรวมตัวของชาวไทยในเมืองออกซ์ฟอร์ดมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ส่วนมากนิยมรวมตัวกันในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาที่ทางวัดพุทธวิหารออกซ์ฟอร์ด ซึ่งเป็นวัดแห่งเดียวในเมืองออกซ์ฟอร์ดจัดขึ้นรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น Thai night, Thai Food Festival โดยทางสมาคมนักศึกษาไทยในออกซ์ฟอร์ด (Oxford Thai Society) และสมาคมร้านอาหารไทยในออกซ์ฟอร์ดเป็นผู้จัดขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้

สังเกตถึงความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาวอังกฤษและชาวไทย ปัญหาในการสื่อสาร ความเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรม และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของทั้งตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในบริบทต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ระหว่างชาวไทยด้วยกัน และการสื่อสารกับเจ้าบ้าน ว่ามีกระบวนการอย่างไร และมีปัจจัยที่มีอิทธิพลอะไรบ้าง รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” จะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และยังเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือระหว่างนักวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ทำให้แนวในการมองวัฒนธรรมของตนโดยสะท้อนจากทัศนะของวัฒนธรรมอื่น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสและเป็นหนทางนำไปสู่การตีพิมพ์ผลงานของนักวิจัยในวารสารระหว่างชาติและเผยแพร่งานวิจัยในที่ประชุมระหว่างประเทศ ไม่ใช่ในฐานะคนแปลกหน้า แต่ในฐานะผู้ร่วมงานที่มีความสนใจร่วมกัน

ในแง่ของความเป็นสากลของการเรียนการสอน ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับในสาขาต่าง ๆ นั่นคือ การให้ความสนใจอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยข้ามวัฒนธรรม ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่อาจไม่เกิดขึ้นในงานวิจัยวัฒนธรรมเดียว รูปแบบของพฤติกรรมที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัฒนธรรมเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน และยุ่งยากในการตรวจสอบ การค้นพบที่ยืนยันผลข้ามวัฒนธรรมนี้ อาจท้าทายองค์ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับแล้ว หรืออาจมีคุณค่าต่อการขยายผลของทฤษฎีของพฤติกรรมมนุษย์สู่ความเป็นสากล วิธีการวิจัยข้ามวัฒนธรรมนี้สามารถใช้ตรวจสอบทฤษฎีที่ต่างไปจากการตรวจสอบซ้ำ ๆ ในวัฒนธรรมหนึ่งเดียว นอกจากนี้ยังมีเหตุผลเชิงปฏิบัติอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ประเทศ กล่าวคือ เพราะว่าการวัฒนธรรมไม่หยุดอยู่กับที่ การศึกษาข้ามวัฒนธรรมช่วยตรวจสอบปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อปฏิกิริยาของบุคคลต่อความเปลี่ยนแปลง การศึกษากลุ่มวัฒนธรรมใดในระยะก่อน ระหว่างก่อนและหลัง การอพยพไปสู่ประเทศอื่น ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหา ความวิตกกังวล และวิธีการจัดการ และในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้วย

ปัจจุบันความต้องการงานวิจัยระหว่างวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ยังมีการติดต่อระหว่างประเทศมีมากขึ้น และความจำเป็นที่จะพบกับผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็เป็นที่ยอมรับ ดังนั้น การวิจัยข้ามวัฒนธรรมทำให้ภาพของพฤติกรรมของบุคคลจากวัฒนธรรมอื่นชัดเจนขึ้น เช่น ในการทำธุรกิจระหว่างชาตินั้น ถ้ามีความเข้าใจระหว่างกันจะทำให้เกิดกาต่อรองที่ดีขึ้น นอกจากนี้ นพวรรณ โชติบัณฑิต และ ดุษฎี โยเหลา (2541, น. 45) ได้ให้เหตุผลของการทำวิจัยข้ามวัฒนธรรมว่า จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานนี้ ได้ค้นพบว่าการข้ามวัฒนธรรมเป็นสิ่งกระตุ้นและท้าทาย

และสำหรับผู้สอนจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรมจะช่วยให้นักเรียนได้เปิดรับความคิดที่เขาอาจไม่เคยคิดถึงมาก่อนเลยก็ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

1.3 ปัญหาของการศึกษา

1. ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างไร และสามารถปรับตัวได้หรือไม่ อย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมคืออะไร
3. ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” ซึ่งจะศึกษาเฉพาะชาวไทยที่เกิดในประเทศไทย และ/หรือมีสัญชาติไทย ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือถาวรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีผู้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่าน และอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เป็นการศึกษาแบบIn depth interview ชาวไทยจำนวน 24 คน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 – เดือน มีนาคม พ.ศ. 2558 และผู้วิจัยได้สังเกตการณ์และยังคงอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จนถึง ในช่วงเดือนมกราคม 2560 โดยมุ่งศึกษาในเรื่องของกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ หมายถึง ชาวไทยที่เกิดในประเทศไทย และ/หรือ มีสัญชาติไทย ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือถาวรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีใบได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่าน และอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

เจ้าบ้าน หมายถึง ชาวอังกฤษ หรือชาวต่างชาติที่เป็นพลเมืองของประเทศอังกฤษตามกฎหมาย ที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม หมายถึง การสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาที่เกิดจากการเรียนรู้ และเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ทั้งในรูปแบบการใช้ชีวิต ส่งผลให้เกิดกระบวนการความคิดทางวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน

กระบวนการการปรับตัว หมายถึง การที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากเดิม หรือการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตึงเครียด และส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจและร่างกายได้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ ดังนี้ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น และการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษในมิติต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน การสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน สิ่งแวดล้อม การมีใจโน้มเอียง และการเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัว หมายถึง การที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษไม่สามารถเข้าใจความหมายของภาษาอังกฤษของเจ้าบ้าน รวมไปถึงการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเจ้าบ้านได้อย่างมีความสุข

อุปสรรคด้านความรู้ และความคิด หมายถึง การที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน รวมถึงไม่รู้จักเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความแตกต่างทางการรับรู้และวิถีคิดของแต่ละวัฒนธรรม

อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก หมายถึง การรับรู้ของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษขาดประสิทธิภาพ หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค หรือการอคติ และการขาดอารมณ์ความรู้สึกที่เกื้อหนุนจากเจ้าบ้าน

อุปสรรคด้านพฤติกรรม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมบางอย่างของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษอันเป็นการต่อต้านการสร้างความสำเร็จร่วมกันระหว่างบุคคล อาทิ การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า และการไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ฯลฯ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยการค้นพบที่ยืนยันผลการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมนี้ ซึ่งเป็นการท้าทายองค์ความรู้ที่เป็นที่ยอมรับแล้ว และมีคุณค่าต่อการขยายผลทางทฤษฎีการสื่อสารสู่ความเป็นสากล

2. ได้ทราบถึงกระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษโดยนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดนโยบายการสื่อสารระหว่างประเทศ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันและนำไปสู่การพัฒนาาร่วมกันมากขึ้น

3. นำประเด็นของปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางและปรับปรุง แก้ไขในด้านการสื่อสารของภาษาที่แตกต่างกันและการข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยตลอดจนการนำไปสู่การเกิดองค์กรช่วยเหลือคนไทยในต่างแดนเมื่อประสบกับปัญหาในการปรับตัว และนำแนวทางส่งเสริมการใช้ชีวิตในการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในต่างแดนของชาวไทย เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” มุ่งเน้นศึกษาการปรับตัวทางด้านการสื่อสารด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยในการปรับตัวสู่วัฒนธรรมใหม่ รวมถึงการเข้ากับคนในสังคมของเจ้าบ้าน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานในการเข้าใจถึงสภาพปัญหา อันเกิดขึ้นกับชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่าง ดังนั้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมและมีความสำคัญในการสร้างกรอบการศึกษาให้ชัดเจน ประกอบกับเป็นแนวทางในการดำเนินงานและวิเคราะห์ผลการศึกษา ดังนี้

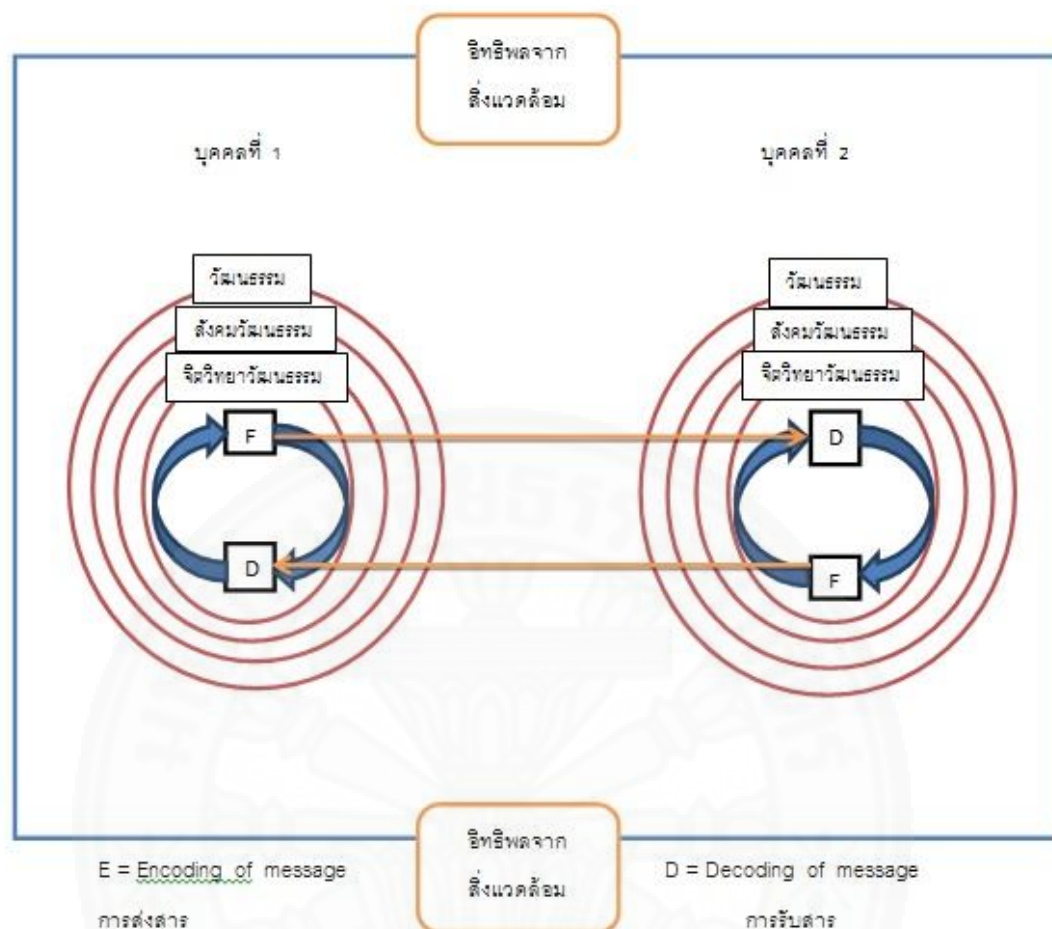
- 2.1 ทฤษฎีการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation Theory)
- 2.2 ทฤษฎีด้านการสื่อสาร (Communication Theory)
 - 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน
 - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคนพลัดถิ่น (Diaspora)
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation Theory)

คนจำนวนนับล้านทั่วโลกเดินทางย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังประเทศอื่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากกิจกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มผู้เดินทางไปทำงานระหว่างประเทศ กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มนักวิจัยทางด้านวัฒนธรรม กลุ่มนักศึกษาแลกเปลี่ยนแม้กระทั่งกลุ่มผู้ย้ายถิ่นฐานหรือผู้อพยพ (Kim & Gudykunst, 1988, p. 7) ฉะนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมระหว่างบุคคลในสังคมของประเทศเจ้าบ้านก็เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ไปเยือนที่ดียิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมต่อความสามารถในการปรับตัวและความสามารถต่อการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ด้านการสื่อสารทั้งด้านวจนภาษาและอวจนภาษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมใหม่กับสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังมักจะทำให้ผู้ย้ายถิ่นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเปลี่ยนวัฒนธรรมอันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อลักษณะการข้ามทางวัฒนธรรม (Berry, 2006, p. 543)

ฉะนั้นการทำความเข้าใจวัฒนธรรมจำเป็นต้องเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล ด้วยเพราะวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมทางความคิด ค่านิยมและรูปแบบของพฤติกรรมในการสร้างรูปแบบของสังคมของแต่ละวัฒนธรรม เช่น บุคลิกลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม ศาสนา ปรัชญา ค่านิยม ครอบครัว ประเพณี สิ่งสันตนาการ อาชีพ การศึกษา ระบบการสื่อสาร ระบบการขนส่ง ระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจ (Jandt, 2010, p. 16) นอกจากรูปแบบทางวัฒนธรรมแล้วการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในทุกมิติยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ในสิ่งแวดล้อมใหม่ (Eliot, Chirkov, Kim, & Sheldon, 2001, p. 505) เช่น การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและอวัจนภาษาที่มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน อันเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมของแต่ละบุคคล (Kim, 2001, p. 46) Miller และ Steinberg (1975, อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541 น. 17) ได้อธิบายอิทธิพลในการทำความเข้าใจบุคคลจากวัฒนธรรมอื่นต่อลักษณะการรับรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม การแสดงออกจำเป็นต้องทำความเข้าใจอิทธิพลทั้ง 4 คือ (ภาพที่ 2.1)

- 1) อิทธิพลทางวัฒนธรรม (Cultural Influence) คือ การมองวัฒนธรรมในวงกว้างในด้านค่านิยมและโลกทัศน์
- 2) อิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Influence) เป็นการมองวัฒนธรรมในระดับแคบลง เช่น เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา เป็นต้น ซึ่งคนแต่ละกลุ่มจะมีวัฒนธรรมย่อยแตกต่างกัน โดยมองรวมถึงบทบาทและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ถูกกำหนดมาและความคาดหวังต่อพฤติกรรมการแสดงออกของคนกลุ่มนั้น ๆ ในสังคม
- 3) อิทธิพลทางจิตวิทยาวัฒนธรรม (Psychocultural Influence) เป็นการเข้าใจในกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลทั้งกระบวนการคิด ทัศนคติ และการรับรู้ความคิดของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรม
- 4) อิทธิพลทางสภาพแวดล้อม (Environmental Influence) เป็นการศึกษาถึงผลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรม อาทิ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพห้องและสถานที่ เป็นต้น

ภาพที่ 2.1 อิทธิพลของการสื่อสารของบุคคลจากต่างวัฒนธรรม. จาก การสื่อสารต่างวัฒนธรรม (น. 37), โดย เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดังนั้น การข้ามวัฒนธรรม (Cross-Culture) จึงเป็นลักษณะการเผชิญหน้าของบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์และการดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ รวมถึงความพยายามในการรับมือกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันอันเป็นลักษณะความท้าทายต่อการปรับตัวและเป็นการเปิดโอกาสในการมองเห็นในอีกแง่มุมของวัฒนธรรม (Kim, 2001, pp. 4-6) นอกจากนี้การเรียนรู้การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิด การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์และความรู้สึก การสะท้อนกลับและวิธีการ (Pietilä, 2010, p. 85) ที่มุ่งเน้นกระบวนการในด้านการตีความของความรู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงทำให้เกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ของบุคคลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากลักษณะการข้ามทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้ ดังนี้ (Kim, 2001, p. 50)

1) การเข้าไปในวัฒนธรรมใหม่ จะนำมาซึ่งสิ่งที่ไม่คาดหวังสำหรับผู้ที่เคยชินหน้ากับสถานการณ์ใหม่ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งจากสภาวะทางจิตและพฤติกรรมส่วนบุคคลจะมีอิทธิพลต่อลักษณะการระงับหรือละทิ้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน

2) ความขัดแย้งภายในจิตใจบุคคลที่เกิดขึ้น ส่งผลให้แต่ละบุคคลเกิดความอ่อนไหวต่อสิ่งที่มากระทบจากภายนอก อันเป็นอิทธิพลให้เกิดการเรียนรู้ในระบบวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นรูปแบบของการปรับรับทางวัฒนธรรม (Acculturation) เช่น อิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ประจำวันของผู้ไปเยือน บรรทัดฐานของพฤติกรรมและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการแต่งกายและการบริโภค เช่น อิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ประจำวันของผู้ไปเยือน บรรทัดฐานของพฤติกรรมและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการแต่งกายและการบริโภค เป็นต้น

2.1.1 การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม

ปรากฏการณ์ของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation) ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการอธิบายวิธีการของบุคคลต่อการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม (Landis et al., 2004, p. 338) และการปรับตัวกับเป้าหมายที่น่าพอใจ (Kim, 2001, p. 23)

2.1.1.1 ความหมายของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม

Anderson (1994, p. 296) กล่าวว่า การปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม คือ กระบวนการปรับลดความสมดุลของการเผชิญหน้าระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างของผู้พักแรมชั่วคราว (Sojourner) เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ซึ่งแต่ละบุคคลจะเป็นผู้พิจารณาระดับของความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ระดับของการบรรลุผลหรือไม่บรรลุผล กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของการรับรู้ของบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่ถูกประเมินโดยระดับความพอใจของบุคคล

Gillette (2006, p. 1) อธิบายว่า การปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม คือ กระบวนการที่บุคคลเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ทั้งรูปแบบการใช้ชีวิต กระบวนการความคิดทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ทางภาษา การสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มใหม่และรวมถึงความสัมพันธ์ในที่ทำงาน

Pietilä (2010, p. 40) อธิบายว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรมเป็นปรากฏการณ์เมื่อกลุ่มบุคคลเริ่มมีวัฒนธรรมอื่นเข้ามา มีปฏิสัมพันธ์ อันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวัฒนธรรมเดิมของแต่ละกลุ่มหรือส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทั้งสองกลุ่ม

ฉะนั้นแนวคิดการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมเป็นการอธิบายกระบวนการพลวัต (Dynamic Process) ของบุคคลที่เคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ใหม่อันไม่คุ้นเคยหรือ

การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ การตั้งรกรากและดำเนินความสัมพันธ์ให้ยั่งยืนในสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งกระบวนการปรับตัวของมนุษย์เป็นสภาวะของการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการรักษา ลักษณะเดิมภายในกลุ่มต่อการเผชิญความผันผวนทางสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะเวลายันสั้นและการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวที่ส่งผลต่อส่วนประกอบหรือโครงสร้างสิ่งแวดล้อมภายในกลุ่ม นอกจากนี้ การปรับตัวเป็นการปรับความสมดุลซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ ดังนั้น กระบวนการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงกรอบการรับรู้ของบุคคล พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ถูกประเมินโดยเกณฑ์ของแต่ละคน (Anderson, 1994, n.p.) ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวถูกนำมาศึกษาในหลายบริบททางด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรม เช่น อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทัศนคติต่อวัฒนธรรมเจ้าบ้าน การพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและทัศนคติต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Pietilä, 2010, p. 37)

2.1.1.2 ลักษณะของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม

Anderson (1994, p. 304-321) กล่าวว่า การปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ลำดับขั้น สรุปได้ดังนี้

1. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง (Cross-Cultural Adaptation Involves Adjustments) นัยของการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการของแรงจูงใจ เป้าหมายในชีวิตและอุปสรรคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อผู้พักแรมชั่วคราว (Sojourner) ดังนี้

1.1 ความแตกต่างของคุณค่าทัศนคติและความเชื่อระหว่างวัฒนธรรมบ้านเกิดและวัฒนธรรมเจ้าของประเทศที่ขัดแย้งต่อความรู้สึกอย่างมาก ซึ่งผู้อพยพจำเป็นต้องจำแนกความสำคัญของคุณค่าความแตกต่างด้วยตัวเอง

1.2 ความรู้สึกกลัวที่จะสูญเสียความคล้อยคลึงหรือสิ่งที่ตนรักจากวัฒนธรรมเดิม ซึ่งผู้อพยพต้องจำแนกความเป็นอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรมเพื่อไม่ให้สูญเสียความเป็นตัวตน

1.3 ความไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากการย้ายถิ่นอย่างรวดเร็วทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ได้ในทันที จึงเกิดความรู้สึกผิดหวังและทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงบ้าน

2. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมแสดงนัยของการเรียนรู้ (Cross-Cultural Adaptation Implies Learning) การปรับตัวทางวัฒนธรรมเป็นมากกว่าการเรียนรู้ ผู้ที่เผชิญหน้าจำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งวิธีการปรับตัวเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายและไม่ว่าจะเลือกปฏิบัติด้วยวิถีทางใดย่อมเกิดผลตามมาของสิ่งที่ได้เลือกปฏิบัติเช่นกัน

3. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมแสดงนัยของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแปลกหน้า (Cross-Cultural Adaptation Implies a Stranger-Host Relationship) เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของทั้งสองกลุ่มซึ่งทำให้ผู้อพยพต้องปรับตัวเข้าหากัน

4. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมคือลักษณะของวงจรความต่อเนื่องและการมีปฏิสัมพันธ์ (Cross-Cultural Adaptation is Cyclical, Continuous and Interactive) กระบวนการดังกล่าวเป็นการเกิดผลสะท้อนของทั้งสองด้านระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มิติการเกิดซ้ำเป็นความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองทางอารมณ์ กระบวนการเรียนรู้และพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับอุปสรรค โดยมิติเหล่านี้อาจเกิดความสุขหรือไม่สุขขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมใหม่ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมเช่นกัน

5. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Cross-Cultural Adaptation is Relative) การปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงเพื่อการมีชีวิตรอดหรือดำเนินชีวิตในสังคมเท่านั้น แต่เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนสองกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

6. การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมแสดงนัยของการพัฒนาส่วนบุคคล (Cross-Cultural Adaptation Implies Personal Development) การย้ายถิ่นฐานไปยังวัฒนธรรมใหม่ เป็นสิ่งท้าทายและผลักดันให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้สึก กระบวนการความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปรับรูปแบบการใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

2.1.2 แนวคิดเรื่องกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม

ในแนวคิดเรื่องกระบวนการปรับตัวนี้จะขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยจะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กับสาขาจิตวิทยาอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ การที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากเดิม หรือการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตึงเครียด และส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจและร่างกายได้

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ อันได้แก่ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น และการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร ดังนี้

2.1.2.1 กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น (Sojourner)

ในกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ระยะสั้นนี้จะศึกษาระยะต่าง ๆ ของการปรับตัว โดยมีการศึกษาต่อเนื่องกันไปและเพิ่มเติมระยะต่าง ๆ ขึ้นดังนี้

Ting-Toomey (1999, p. 63) กล่าวถึงแบบจำลองของ Lysgaard ที่เสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 เรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น เป็นโครงสร้างตัว U โดยแบ่งช่วงต่าง ๆ ในการปรับตัวออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

1. Initial Adjustment เป็นช่วงที่มองวัฒนธรรมใหม่ในแง่บวก
2. Crisis เป็นช่วงที่เกิดความเครียด
3. Regained Adjustment เป็นช่วงที่สามารถจัดการกับความเครียดได้

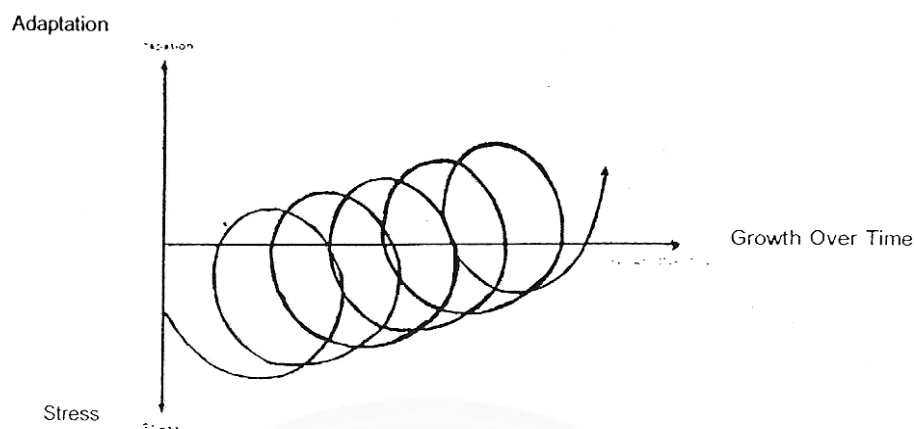
เป็นอย่างดี

Kim (1989, p. 108) เสนอขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Sojourner ตามแนวคิดของ Oberg ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. Honeymoon Stage เป็นช่วงที่รู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่
2. Hostility Stage เป็นช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมใหม่ที่ตนไปอยู่ และเริ่มคบหากันเองในกลุ่มคนที่มาจากต่างวัฒนธรรมด้วยกัน
3. Recovery Stage เป็นช่วงที่เริ่มเข้าที่เข้าทาง กล่าวคือ บุคคลมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น
4. Final Stage เป็นช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด ความวิตกกังวลต่าง ๆ ลดลงและรู้สึกสนุกสนานที่จะอยู่ในวัฒนธรรมใหม่

2.1.2.2 กระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาอยู่ในระยะยาวหรืออยู่อย่างถาวร (Immigrant)

ในปี ค.ศ. 1988 Kim ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Stress-Adaptation-Growth ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวสำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมในระยะยาว เช่น ผู้อพยพ แนวคิดนี้แสดงถึงกระบวนการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมใหม่นั้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ภาพที่ 2.2 แสดงแบบจำลอง Stress-Adaptation-Growth ของ Kim, 1988

กระบวนการดังกล่าว เริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว ทั้งนี้การตอบสนองต่อกระบวนการ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบถอยหลัง (Draw Back) และแบบเดินหน้า (Leap Forward) ซึ่งการถอยหลังเป็นการผล่อจากการล่อแหลมชั่วขณะเพื่อการปรับพฤติกรรมของตนเองแล้วจึงเดินหน้าเพื่อการล่อแหลมต่อไป (วรรณนก สุวรรณรัตน์, 2548, น. 42)

จากการศึกษาเรื่องกระบวนการปรับตัว สรุปได้ว่าการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม คือ การปรับตัว ซึ่งเป็นวิธีที่บุคคลนั้นรู้ว่าควรจะทำอย่างไรเมื่อต้องอยู่ในสถานที่หรือวัฒนธรรมใหม่ โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมเดิมไว้ หรือการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี

นอกจากกระบวนการของบุคคลที่รับรู้รูปแบบของวัฒนธรรมประเทศเจ้าบ้าน ต่อข้อจำกัดในการทำความเข้าใจ ความท้าทายต่อการเผชิญความตึงเครียด (Kim, 2001, p. 31) ซึ่งคนส่วนใหญ่มักมีระดับประสบการณ์ของแรงกดดันและความตึงเครียดที่แตกต่างจากการเผชิญหน้าทางวัฒนธรรมใหม่ ได้แก่ อาหาร สภาพอากาศ บ้านเมือง การสื่อสารและกฎข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงรูปแบบและค่านิยมในวัฒนธรรมใหม่ (Neulipe, 2006, p. 417) ฉะนั้นจึงเป็นสภาพปัญหาที่บุคคลต้องเผชิญต่อการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมอันทำให้เกิดระดับความหลากหลายของความตึงเครียดกับสภาพจิตในสังคมวัฒนธรรมที่ผู้มาเยือนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ทั้งนี้ปัจจัยที่ช่วยในการ

ปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรมคือการสนับสนุนจากสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจากประเทศนั้น เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมใหม่ นอกจากนี้ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ย้ายถิ่นอาจมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ทักษะในการใช้ภาษาถิ่นและเชื้อชาติอันแสดงถึงความเชื่อมโยงกับมิติด้านการปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ทัศนคติในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม ความนับถือตนเองและค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันสำหรับการย้ายถิ่นทำให้ประสบกับความตระหนกทางวัฒนธรรมอันเป็นผลของการสูญเสียความคล้อยคลึงทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเดิม (Swami et al., 2009)

2.1.3 ความตระหนกทางวัฒนธรรม

ปรากฏการณ์ความตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock) เป็นการอธิบายรูปแบบของบุคคลที่มีลักษณะทางค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและพฤติกรรมเดิมที่นำติดตัวเข้าไปในวัฒนธรรมใหม่ ทั้งนี้ลักษณะของความตระหนกขึ้นอยู่กับระดับของความคล้อยคลึงระหว่างวัฒนธรรมเก่าและวัฒนธรรมใหม่ที่มีทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและพฤติกรรมของเจ้าบ้านที่ปะทะกันจึงเป็นผลให้เกิดระดับของความสับสน ความเข้าใจผิด ความขัดแย้ง แรงกดดันและความวิตกกังวลต่อผู้มาเยือนที่แตกต่างกัน (Neuliep, 2006, p. 429) นอกจากนี้ปรากฏการณ์ความตระหนกทางวัฒนธรรมยังเกิดขึ้นในลักษณะอาการของความตระหนกที่เกิดขึ้นจริงของผู้มาเยือนเป็นครั้งแรก เช่น อาการแปรปรวนของระบบทางเดินอาหาร กลัวต่อการสัมผัสกับสิ่งของความสับสนต่อการใช้ระบบสาธารณสุขด้านต่าง ๆ และหากผู้มาเยือนเกิดมีความคิดคับข้องใจ เกิดความเข้าใจผิดต่อบุคคลจากประเทศเจ้าบ้านอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นศัตรูและในหลายกรณีจะเกิดการโต้ตอบในลักษณะที่ไม่เป็นมิตรหรือพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ในกรณีเช่นนี้บุคคลจะเกิดความรู้สึกผิดหวังและวิตกกังวลเมื่ออาศัยอยู่ในประเทศเจ้าบ้าน จึงเกิดพฤติกรรมที่มีแนวโน้มในการมองหาวัฒนธรรมเดิมจากเพื่อนร่วมชาติมากกว่าปกติ (Oberg, 1960, p. 144) ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนกทางวัฒนธรรมจึงเป็นการอธิบายประสบการณ์ของการไปเยือนหรือพำนักในวัฒนธรรมใหม่เป็นครั้งแรกที่ทำให้เกิดความรู้สึกประหลาดใจ ความรู้สึกไม่เป็นที่พอใจหรือเกิดความวิตกกังวลกับสิ่งที่ไม่คาดหวังมาก่อน จึงทำให้เกิดการประเมินทางความรู้สึกในเชิงลบต่อตนเองหรือต่อวัฒนธรรมอื่น (Tillburg & Vingerhoets, 2005, p. 18)

Oberg (1954; 1960) นักมนุษยวิทยาคนแรกๆ ที่ให้ความหมายของความตระหนกทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นโดยสรุปพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้ (Tillburg & Vingerhoets, 2005)

- 1) ความตึงเครียดเป็นความจำเป็นในการปรับทางด้านจิตใจ
- 2) ความรู้สึกสูญเสีย และความรู้สึกถูกกีดกันในความเป็นเพื่อน สถานะ อาชีพ และสิ่งที่ครอบครอง

3) การถูกปฏิเสธการเข้าไปมีส่วนร่วมและ/หรือการเป็นสมาชิกในวัฒนธรรมใหม่

4) ความสับสนในบทบาท การคาดหวัง คุณค่า ความรู้สึก และเอกลักษณ์ของตนเอง

5) ความประหลาดใจ ความวิตก ความรังเกียจ และความไม่พอใจหลังจากได้รับรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

6) ความรู้สึกอ่อนแอเนื่องจากไม่สามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมใหม่

Adier (1975, p. 13) ให้ความหมายของความตระหนกทางวัฒนธรรมว่า เป็นกลุ่มของปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อการสูญเสียการรับรู้ การสนับสนุนจากวัฒนธรรมของตนทั้งยังเกิดความเข้าใจผิดจากวัฒนธรรมใหม่และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

Chaney และ Martin (2000, p. 154) ความตระหนกทางวัฒนธรรม คือ อาการบาดเจ็บทางสภาพจิตกับประสบการณ์เมื่อต้องย้ายเข้าไปในวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิม

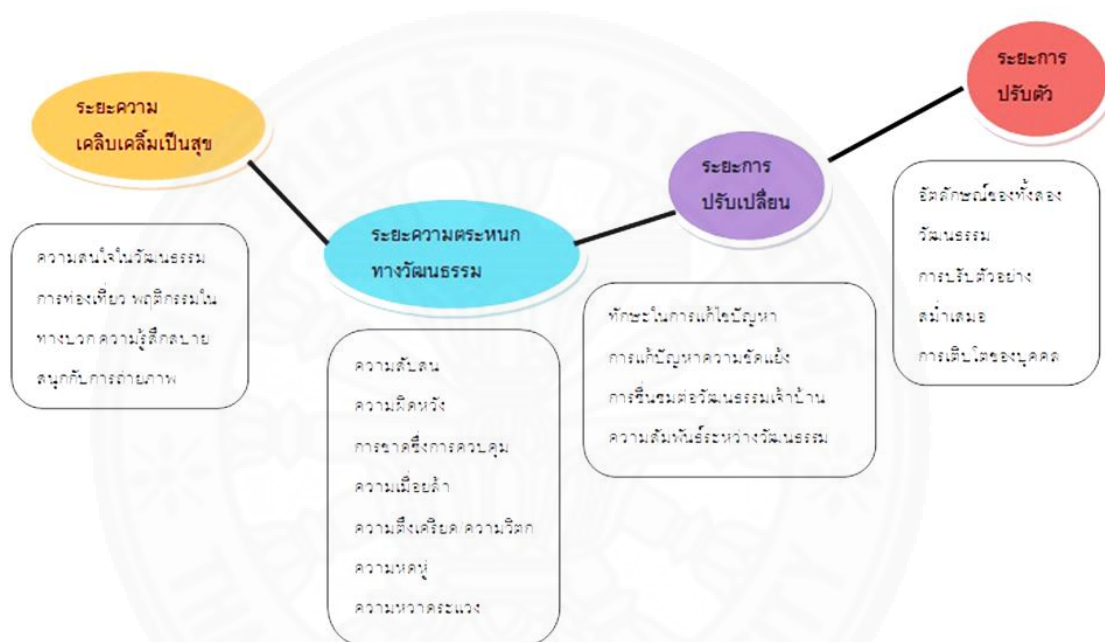
อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ความตระหนกทางวัฒนธรรมมักปรากฏในช่วงเดือนแรกของการพำนักหรือทำงานในวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Adier, 1975) และระดับของความตระหนกทางวัฒนธรรมที่มากหรือนั้น ย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจากเหตุการณ์ ทักษะการเรียนรู้ การตีความและการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา (Furnham, 1988, pp. 44-45; Furnham & Bouchner, 1982) ดังนั้น การทำความเข้าใจต่อความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นการอธิบายช่วงเวลาของแต่ละบุคคลต่อทักษะการปรับตัวกับวัฒนธรรมใหม่อย่างเหมาะสม (Adier, 1975) นอกจากนี้ นักวิจัยได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่เคลื่อนย้ายเข้าไปพำนักในสิ่งแวดล้อมใหม่ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) บุคคลที่คาดหวังกับสิ่งที่ไม่จริงในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งการรับรู้เพียงเล็กน้อยจากวัฒนธรรมและความสับสนจึงทำให้เกิดความผิดหวัง จึงเป็นส่วนหนึ่งของความตระหนกทางวัฒนธรรมซึ่งทำให้เกิดปัญหาความอ่อนแอหรือวิกฤตทางสุขภาพจิต

2) สำหรับบุคคลที่เข้าใจว่าความตึงเครียดนั้นเป็นเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นข้อจำกัดของเวลาและเป็นเรื่องปกติสำหรับผู้พำนัก ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวและตระหนักว่าการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ไม่คุ้นเคยและทรัพยากรที่แตกต่างออกไป สามารถเพิ่มความมั่นใจและอาจจะรู้สึกผ่อนคลายกับวัฒนธรรมใหม่ที่ละขั้นตอนอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพียงแต่ต้องใช้เวลาเท่านั้น (Zapf, 1991, p. 113; Adier, 1975, p. 17)

ฉะนั้นลักษณะความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นลำดับขั้นทางความรู้สึกในกระบวนการทางด้านจิตใต้สำนึกซึ่งรูปแบบของความตระหนกทางวัฒนธรรมจะปรากฏ 4 ขั้น โดยรูปแบบแรกถูกค้นพบโดย Oberg (1954) อธิบายลำดับขั้นความตระหนกที่เรียกว่ารูปแบบ “ยู” โค้ง (U-Curve Model) ตามลำดับขั้น คือ (1) ระยะบ่มเพาะ (Incubation Stage) (2) ระยะวิกฤต (Crisis Stage)

(3) ขั้นฟื้นตัว (Recovery Stage) และ (4) ระยะการฟื้นตัวเต็มรูปแบบ (Full recovery Stage) ทั้งนี้ Zapf แสดงความคิดเห็นอันคล้ายคลึงกับ Oberg โดยกล่าวว่า ความตระหนกทางวัฒนธรรมคือ ความรู้สึกของการมองโลกในแง่ดี และความอึดอ้อมใจจนกระทั่งความรู้สึกดังกล่าวดำเนินไปสู่ความ ผิดหวัง ความตึงเครียด และความวิตกกังวลที่แต่ละบุคคลไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ได้จึงทำให้บุคคลต้องพัฒนารูปแบบกลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว (ภาพประกอบที่ 2.2) หรือในอีกความหมายหนึ่งคือผู้ที่เดินทางไปยังวัฒนธรรมใหม่ที่แต่ละบุคคลต้องเผชิญกับสิ่งที่แปลก ใหม่เป็นครั้งแรก ตามลำดับขั้นทั้ง 4 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 แผนภาพรูปภาพเส้น “ยู” โค้งความตระหนกทางวัฒนธรรม (U-Curve Model).

จาก *Intercultural Communication: A Contextual Approach* (p. 431), by ใน James W. Neuliep, 2006, California: Sage Publication, Inc.

ขั้นที่ 1 คือ ระยะความเคลิบเคลิ้มเป็นสุข (Honeymoon Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะมองข้ามปัญหาเพียงเล็กน้อยและให้ความสนใจต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่และมองว่าวัฒนธรรมที่แตกต่าง คือสิ่งที่มีเสน่ห์และคาดหวังแต่ด้านบวกของความแตกต่างที่เกิดขึ้น ซึ่งระยะนี้จะคงอยู่ตั้งแต่สองสามวันถึงหกสัปดาห์ เป็นการอธิบายบุคคลในระดับของความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น การเปิดกว้างและพร้อมที่จะรับกับสถานการณ์ในช่วงระยะแรกนี้

ขั้นที่ 2 คือ ระยะความตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock Stage) ในขั้นนี้ความตระหนกทางวัฒนธรรมจะเริ่มต้นเมื่อบุคคลเริ่มที่จะมองสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เกิดขึ้นว่าไม่เป็นไปอย่างที่คิดและมองเห็นถึงความเป็นจริงมากขึ้น และยังเห็นสิ่งที่เป็นด้านลบของประเทศ

เจ้าบ้านอันทำให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิด คับข้องใจและสับสน โดยเฉพาะความแตกต่างในเรื่องของภาษาที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งความเชื่อหรือสัญลักษณ์ของประเทศนั้นซึ่งลำดับขั้นนี้บุคคลจะเกิดความรู้สึกผิดหวังหรือปฏิเสธวัฒนธรรมใหม่อันเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริง

ขั้นที่ 3 คือ ระยะเวลาปรับเปลี่ยน (Adjustment Stage) ระหว่างขั้นนี้บุคคลจะเลือกตัดสินใจกลับบ้านหรือเลือกทำความเข้าใจและปรับตัวให้สามารถเข้ากับคนที่ท้องถิ่นได้ คือระยะของการปรับเปลี่ยนความคิดที่จะพยายามรับรู้และเข้าใจทางวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งช่วยลดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมลง

ขั้นที่ 4 คือ ระยะเวลาปรับตัวหรือปรับรับทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Adaptation or Acculturation Stage) เป็นขั้นของการบูรณาการอันเป็นขั้นที่ดีที่สุด บุคคลจะรับรู้วัฒนธรรมใหม่มากขึ้นและพัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทั้งสองไปพร้อมกันทั้งยอมรับในวัฒนธรรมใหม่ เกิดความรู้สึกต่อการเข้าร่วมและซึมซับพฤติกรรมของสังคมใหม่ซึ่งทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกปลอดภัย

การเชื่อมโยงความตระหนักทางวัฒนธรรมกับการปรับตัวหรือการปรับเปลี่ยนจะมุ่งเน้นในลักษณะประสบการณ์ของบุคคลและความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางด้านจิตใจ ซึ่งมักเกิดในช่วงเดือนแรกในสภาพแวดล้อมและทัศนคติของ Furnham (2004, p. 16) ได้อธิบายปรากฏการณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่เดินทางไปต่างประเทศ พบว่ามีกลุ่มวัยรุ่นจำนวนมากเคยเดินทางไปยังต่างประเทศก่อนที่จะเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนโดยพวกเขาให้ความเห็นว่า การเดินทางในช่วงระยะเวลาอันสั้นจะส่งผลให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมน้อยกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานานกว่าหรือผู้ที่เดินทางไปทำงานและต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง

การสื่อสารระหว่างบุคคลต่างชาติ ต่างภาษา หรือต่างวัฒนธรรม เช่น ระหว่างคนไทย กับคนญี่ปุ่น ระหว่างชาวฮินดูกับชาวพุทธ ระหว่างคนไทยภาคกลางกับคนไทยภูเขา เป็นต้น การสื่อสารระหว่างบุคคลในสภาพที่แตกต่างกันนี้ จะต้องอาศัยภาษาพูดที่เข้าใจร่วมกัน ภาษา ท่าทาง ภาษาศิลปะหรือภาษาดนตรี ซึ่งถือว่าเป็นภาษาสากล ต้องระมัดระวังมิให้กระทบ กระเทือนจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งโดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural factors) ของแต่ละฝ่าย

ในบางทฤษฎีถือว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลแม้จะเป็นชาติเดียวกัน ภาษาเดียวกัน ศาสนาเดียวกันก็เป็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพราะมนุษย์แต่ละคนเมื่อพิจารณาถึงถึงองค์ประกอบในรายละเอียดของการรับอิทธิพลจากข่าวสาร จะเห็นว่ามีแตกต่างกันในเชิงวัฒนธรรม แม้แต่พี่น้องหลานตามกันมาก็มีอนุวัฒนธรรม (Micro-Cultures) ต่างกันเพราะมีกระสวน (Pattern) การรับข่าวสารจากบุคคลอื่นหรือสื่อมวลชนแตกต่างกันไป

โดยปกติการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมนั้นต้องเผชิญกับสภาวะความไม่เข้าใจทางวัฒนธรรมระหว่างกัน เช่น การไม่รู้วิธีการสนทนาหรือการกระทำอะไรในบางสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดความวิตกกังวลและความตึงเครียด ดังนั้น ความสามารถของผู้สื่อสารและทักษะในการสื่อสาร ทั้งนี้ความสามารถของผู้ส่งสารจะมีผลในการปฏิสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารสามารถรู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม การเข้าใจในบทบาทรูปแบบและความคาดหวังจากความสัมพันธ์และจะไม่ละเมิดลักษณะที่มีความสำคัญของพวกเขา ซึ่งการสื่อสารจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้สื่อสารมีความพอใจกับผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารของพวกเขา (Neuliep, 2006, p. 28) ฉะนั้น ลักษณะของความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม หมายถึง ทักษะที่จะอำนวยความสะดวกความสำเร็จในการสื่อสารจากต่างวัฒนธรรมต่อระดับความพึงพอใจและการประเมินผลในเชิงบวกในการปฏิสัมพันธ์ (Jandt, 2010, p. 52) จากการศึกษาวรรณกรรมที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายที่สนับสนุนต่อโครงสร้างความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม โดย Brislin (1981, as cited in Redmond & Bunyi, 1993) ได้จำแนกความสำคัญของทักษะทางสังคมต่อความสามารถในการสื่อสารออกเป็น 6 ลำดับ ดังนี้ (1) ความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ (2) ภาษา (3) ทักษะการสื่อสาร (4) ทิศทางในเชิงบวกต่อโอกาส (5) ลักษณะนิสัย อาทิ บุคลิกความใจกว้าง บุคลิกภาพที่แข็งแกร่ง ความสัมพันธ์ทางสังคม ความสามารถในการแก้ปัญหา (6) ความสามารถในการดำเนินการ

ดังนั้น การเรียนรู้ด้านการสื่อสารต่างวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างขององค์ประกอบแต่ละวัฒนธรรมเพื่อเสริมทักษะความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมโดย Redmond และ Bunyi (1993, pp. 238-240) ได้จำแนก 6 องค์ประกอบต่อทักษะการรับมือกับความตึงเครียดที่เกิดขึ้นดังนี้

1) การเอาใจใส่หรือความเหมาะสมทางสังคม (Empathy/Social Decentering) เป็นความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่งลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีมนุษยสัมพันธ์กับการเผชิญหน้าระหว่างวัฒนธรรม การศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรม รวมถึงแนวคิดการเข้าใจผู้อื่น ทศนคติในการตัดสินใจและการรับฟังเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงประสิทธิผลทางการสื่อสารและความพอใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม อันมีความสำคัญกับบทบาทของการสื่อสารต่อการข้ามทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Communication) ในการนำมาใช้ทางด้านการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

2) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Knowledge of Host Culture) การมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ระดับของความคล้อยคลึงและการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน เช่น ประเพณี ขนบธรรมเนียม ค่านิยม มาตรฐานหรือกรอบทางสังคมและการมี

ปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญของการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าบ้าน เพื่อเป็นการลดการเข้าใจผิดที่จะเกิดขึ้นระหว่างวัฒนธรรม

3) ความสามารถในการใช้ภาษา (Language Competence) เป็นการกล่าวถึง การเตรียมความพร้อมในด้านการพูด การอ่าน และการฟังภาษาของเจ้าบ้าน เช่น ความคาดหวังในการอาศัยอยู่ในประเทศเจ้าบ้านของชาวต่างชาติ การใช้ภาษาถิ่นได้อย่างมั่นใจในการสื่อสารกับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นและสมาชิกในชุมชน โดยคาดหวังว่าความสามารถในการใช้ภาษาที่สองได้เป็นอย่างดีของพวกเขาจะช่วยลดสถานะความตึงเครียดให้อยู่ในระดับต่ำ

4) การปรับตัว (Adaptation) การที่จะประสบความสำเร็จในการปรับตัว ส่วนมากมักเกิดจากทักษะความยืดหยุ่นเฉพาะบุคคล หมายถึงความสามารถในการเผชิญหน้าในการปรับตัวต่อวัฒนธรรม รูปแบบการใช้ชีวิตและขนบธรรมเนียมทางสังคมของประเทศเจ้าบ้าน

5) ประสิทธิภาพทางการสื่อสาร (Communication Effectiveness) เป็นการอธิบายความสามารถในการสื่อสารของชาวต่างชาติกับเจ้าของประเทศ ที่สามารถจัดการกับความเข้าใจผิดในการสื่อสาร โดยให้ความเอาใจใส่และทำความเข้าใจต่อความรู้สึกของเจ้าของประเทศกับบุคคลที่ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

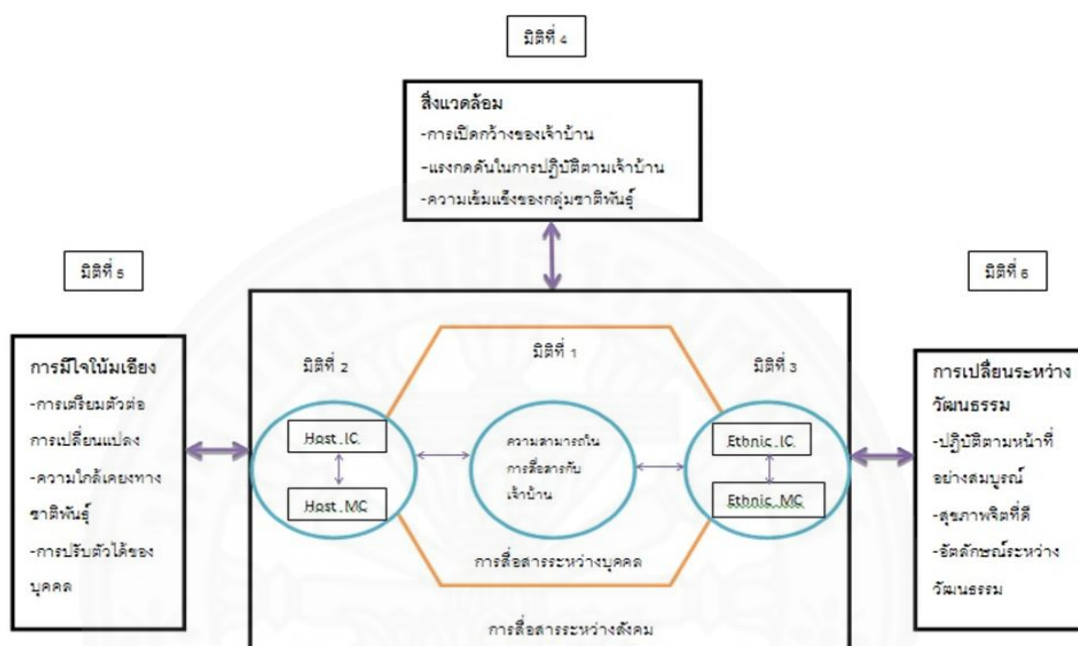
6) การมีส่วนร่วมในสังคม (Social Integration) เป็นการอธิบายระดับความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายทางสังคมหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนั้น รวมถึงความสามารถของชาวต่างชาติในการสร้างปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาและการรักษาซึ่งความสัมพันธ์กับเจ้าของประเทศ อย่างไรก็ตาม การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมยังหมายถึง จำนวนของเพื่อนต่างชาติที่แต่ละคนพึงมี และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเจ้าบ้าน ซึ่งการสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมสามารถลดความวิตกกังวลที่ผู้ไปเยือนจะต้องเผชิญ ทั้งนี้การสื่อสารกับคนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อเป็นการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเจ้าบ้าน รวมถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และพฤติกรรมของบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม (Neuliep, 2006, p. 5)

ฉะนั้น “การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม” จึงเป็นการทำความเข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรมของตนและวัฒนธรรมอื่นรวมถึงความสามารถในการสื่อสารกับคนต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ลักษณะการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation) เป็นการอธิบายการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนไปยังสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ต่อความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติ รวมถึงระดับความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมแล้ว ปัจจัยด้านสื่อสารยังมีผลต่อการปรับตัวต่อการข้ามทาง

วัฒนธรรมที่จะเชื่อมโยงมิติต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบความสัมพันธ์ ซึ่งอธิบายได้จากแผนภาพโครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม (ภาพที่ 2.3) อันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงของบุคคล (Kim, 2001, pp. 72-88)

Note: IC = Interpersonal Communication (การสื่อสารส่วนบุคคล);

MC = Mass Communication (การสื่อสารมวลชน);

Host = เจ้าบ้าน;

Ethnic = สมาชิกชนกลุ่มน้อยหรือชาติพันธุ์

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม. จาก *Becoming Intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. (p. 87), by Young Yun Kim, 2001, California: Sage Publication, Inc.

โครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมในแต่ละมิติของความสัมพันธ์ อธิบายความสามารถในการสื่อสารในระดับบุคคล (Personal Communication) ซึ่งเป็นลักษณะสภาวะภายในจิตใจของบุคคลในการเตรียมพร้อมต่อการมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบทางการสื่อสารกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันของการสื่อสารในระดับสังคม เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าหนึ่งคนกับบุคคลต่างวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ อธิบายได้ดังนี้

มิติที่ 1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน (Host Communication Competence) เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้ทางการสื่อสารในสังคมเจ้าบ้าน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การที่จะประสบความสำเร็จในการสื่อสารกับเจ้าบ้านได้นั้น ผู้มาเยือนจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาและมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนให้เกิดกลไกของการปรับเปลี่ยน อันเชื่อมโยงกับมิติที่ 2

มิติที่ 2 การสื่อสารในระดับสังคมของเจ้าบ้าน (Host Social Communication) ปกติการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสังคมของเจ้าบ้านและมีบทบาทต่อกระบวนการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งนอกจากกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ผู้มาเยือนจำเป็นต้องมีข้อมูลในการทำความเข้าใจต่อความคิดและพฤติกรรมของคนท้องถิ่นแล้ว บทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มเจ้าบ้าน (Host Interpersonal Communication) ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน (Host Mass Communication) และยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้ผู้มาเยือนสามารถปรับตัวได้ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตและช่องทางของการสื่อสารของแต่ละบรรทัดฐาน อันเชื่อมโยงกับมิติที่ 3

มิติที่ 3 การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน (Ethnic Social Communication) เป็นการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างจากวัฒนธรรมย่อยของผู้มาเยือนในการรวมชาติพันธุ์ (Coethnic) อาทิ ชุมชนจีนในประเทศญี่ปุ่น สมาคมนักศึกษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยแคนาดา ซึ่งเป็นชุมชนทางชาติพันธุ์เพื่อให้ผู้มาเยือนยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิม เนื่องจากผู้มาเยือนจำนวนมากไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านซึ่งคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะพึ่งพากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งนี้โครงสร้างของทั้งสองคือความสัมพันธ์ของการสื่อสารระหว่างชาติพันธุ์ (Ethnic Interpersonal Communication: Ethnic IC) และการสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Mass Communication: Ethnic MC) ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่างในระยะเริ่มต้นตราบเท่าที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี อันเชื่อมโยงกับมิติที่ 4

มิติที่ 4 สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อมิติการสื่อสารของบุคคลกับสังคมตราบเท่าที่ผู้มาเยือนยังคงมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้านและเกิดกระบวนการปรับตัวซึ่งยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน โดยเฉพาะปัจจุบันได้มุ่งเน้นเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ปัจจัย คือ (1) การเปิดใจรับของเจ้าบ้าน (Host Receptivity) เป็นลักษณะของการเปิดกว้างทางสภาพแวดล้อม การยินดีต้อนรับและยอมรับผู้มาเยือนให้สามารถเข้าร่วมกลุ่มการสื่อสารทางสังคมได้ (2) แรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้าน (Host Conformity Pressure) เป็นขอบเขตต่อสภาพแวดล้อมที่ทำนายต่อผู้มาเยือนในการ

ปรับตัวตามเงื่อนไขบรรทัดฐานของวัฒนธรรมเจ้าบ้านและระบบการสื่อสาร และ (3) ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group Strength) เป็นระดับของความพยายามในการเปิดกว้างและปฏิบัติตามของเจ้าบ้านที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ของผู้มาเยือน

มิติที่ 5 การมีใจโน้มเอียง (Predisposition) เป็นสภาวะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ (1) การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Preparedness for Change) หมายถึง การเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายในสภาพแวดล้อมของเจ้าบ้านซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมก่อนที่จะย้ายถิ่นอาศัย การเตรียมตัวเป็นอย่างดีจะมีแนวโน้มต่อการคาดหวังต่อภาพของความเป็นจริงของการข้ามทางวัฒนธรรม (2) ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ (Ethnic Proximity) เป็นการอ้างต่อระดับของความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ทั้งหมดของผู้มาเยือน อาทิ ลักษณะทางกายภาพ และการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันทางความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน และ (3) บุคลิกภาพการปรับตัว (Adaptive Personality) ลักษณะของการปรับเปลี่ยนจะเกิดขึ้นในเวลาที่เหมาะสมต่อผู้มาเยือน เมื่อบุคคลได้รับการบริการและการตอบสนองอย่างเห็นผลหรือการมีส่วนร่วมต่อสิ่งที่สนใจซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อสิ่งที่ท้าทายและเพิ่มการเรียนรู้ใหม่

ทั้งนี้การปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 5 มิติ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงใน **มิติที่ 6 คือ การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Transformation)** ซึ่งผู้มาเยือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน โดยผ่านทาง การพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Identity)

โดย Kim (2001, p. 89) ได้กำหนดสัจพจน์ (Axioms) ไว้ 10 ข้อ ซึ่งคือกระบวนการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นจริงโดยไม่ต้องพิสูจน์ และทฤษฎีบท 21 ข้อ เพื่ออธิบายระดับหรืออัตราความแตกต่างของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างทางด้านปัจเจกบุคคลและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าทฤษฎีบทในหลายข้อนั้นมีเหตุผลมาจากสัจพจน์ แต่ก็ได้มีการเชื่อมโยงไปยังวัตถุประสงค์ของโครงสร้างการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมเพื่ออธิบายถึงกระบวนการในการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมอย่างชัดเจน โดยสามารถอธิบายอย่างลึกซึ้งถึงด้านบวกและด้านลบของมิติความสัมพันธ์ทั้ง 6 มิติในโครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม ที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งสัจพจน์ของกระบวนการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมมีทั้งหมด 10 ข้อ ได้แก่

1. การปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมนั้นเชื่อมโยงไปถึงการผสมผสานวัฒนธรรมและการสูญเสียวัฒนธรรม ซึ่งในที่สุดผลลัพธ์ที่เป็นไปได้คือ “การดูดซึมทางวัฒนธรรม”
2. รากฐานของกระบวนการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม คือ ความตึงเครียดจากการเติบโตของพลวัตทางวัฒนธรรม

3. ความตึงเครียดจากการเติบโตของพลวัตทางวัฒนธรรมเกิดจากการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมของวัฒนธรรมที่เราไม่คุ้นเคย

4. เนื่องจากการที่เราประสบกับการเปลี่ยนแปลงระหว่างวัฒนธรรมที่เราไม่คุ้นเคยมากเข้าก็จะทำให้เกิดความรุนแรงและการผันแปรของความตึงเครียดจากการเติบโตของพลวัตทางวัฒนธรรมบางอย่างลง

5. การปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมนั้นเกิดจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี โดยผ่านทาง การพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม

6. ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านมีส่วนช่วยในการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม

7. การมีส่วนร่วมในสังคมกับเจ้าบ้าน (ทั้งในระดับบุคคล และระดับสังคม) ด้านการสื่อสารและการเข้าร่วมกิจกรรม จะทำให้การปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว

8. การที่เราเข้าสังคมแต่กับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเป็นเวลานาน ทำให้เป็นการยับยั้งการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม

9. สภาพแวดล้อมต่าง ๆ (เช่น การเปิดใจรับของเจ้าบ้าน แรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้าน และความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์) มีอิทธิพลต่อการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมที่เราไม่คุ้นเคย

10. การมีจิตใจที่โน้มเอียงหรือแรงจูงใจไปยังวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย (เช่น การเตรียมตัวต่อเปลี่ยนแปลงความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ และบุคลิกภาพการปรับตัว) จะทำให้เกิดการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น

ในส่วนของทฤษฎีบท21 ข้อนั้นคือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้งหลายหนจนสามารถอธิบายข้อเท็จจริงสามารถคาดคะเนทำนายเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปที่เกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม อันได้แก่

1. เมื่อมีความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

2. เมื่อมีความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

3. เมื่อมีความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมที่ดีขึ้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี โดยผ่านทาง การพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม

4. การสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

5. การสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมที่ดีขึ้นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี โดยผ่านทางการพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม

6. การสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนที่มากกว่า จะส่งผลให้เกิดการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมที่น้อยลงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี โดยผ่านทางการพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม

7. การเปิดใจรับของเจ้าบ้านและการได้รับแรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้านที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

8. การเปิดใจรับของเจ้าบ้านและการได้รับแรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้านที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

9. การเปิดใจรับของเจ้าบ้านและการได้รับแรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้านที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

10. ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่น้อยลง

11. ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่น้อยลง

12. ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนดีขึ้น

13. หากมีการเตรียมตัวต่อเปลี่ยนแปลงมาก จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

14. หากมีการเตรียมตัวต่อเปลี่ยนแปลงมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

15. หากมีการเตรียมตัวต่อเปลี่ยนแปลงมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

16. หากมีความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์กับเจ้าบ้านมาก จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

17. หากมีความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์กับเจ้าบ้านมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

18. หากมีความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์กับเจ้าบ้านมาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

19. หากมีบุคลิกภาพสามารถปรับตัวได้มาก จะส่งผลให้เกิดความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

20. หากมีบุคลิกภาพสามารถปรับตัวได้มาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มกับเจ้าบ้านและการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้านที่ดีขึ้น

21. หากมีบุคลิกภาพสามารถปรับตัวได้มาก จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทั้งระหว่างบุคคลและระดับสื่อสารมวลชนน้อยลง

ดังตัวอย่างงานวิจัย Zhou และ Chen (2009, pp. 1-9) ได้ศึกษา กลุ่มนักเรียนจีนแผ่นดินใหญ่ผู้ซึ่งเคยอาศัยกับครอบครัวชาวออสเตรเลียในบ้านพักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) การศึกษานี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนจีนผ่านการสนทนาด้วยภาษาจีนโดยเน้นด้านความท้าทายทางวัฒนธรรมที่นักเรียนจีนต้องเผชิญต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมออสเตรเลีย ทั้งทางด้านอาหาร ภาษา งานบ้านและความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและแบ่งหัวข้อออกเป็น 5 หัว ปรากฏผลดังนี้

1) อาหารในบ้านพักโฮมสเตย์ ผลปรากฏว่า นักเรียนจีนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับรสชาติอาหารแบบออสเตรเลียได้ตั้งแต่ครั้งแรก นักเรียนรายงานว่าอาหารมีแต่เนื้ออบและมะเขือเทศกระป๋องเป็นส่วนใหญ่ แต่ในทางตรงข้ามยังมีนักเรียนจีนบางส่วนที่รู้สึกพอใจกับอาหารดังกล่าว เพราะนักเรียนกลุ่มนี้มีความรู้สึกได้ทดลองรสชาติอาหารที่แตกต่างจากประเทศของตน

2) ความสามารถในการสื่อสาร ผลปรากฏว่า นักเรียนจีนส่วนใหญ่คิดว่าการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ยากและเป็นปัญหาใหญ่ เนื่องจากลักษณะการสนทนาของคนออสเตรเลียที่พูดเร็วและมีสำเนียงที่แตกต่าง

3) ความสัมพันธ์กับเจ้าของบ้าน ผลปรากฏว่า นักเรียนจีนสามารถเข้ากันได้ดีกับเจ้าของบ้านเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับประสบการณ์ของนักเรียนจีนที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของบ้านให้มากขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมทำให้พวกเขาไม่รู้จะปฏิบัติตัวอย่างใดในการพัฒนาความสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีนักเรียนจีนบางส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าบ้านด้วยเช่นกัน

4) กฎข้อบังคับภายในบ้าน ผลปรากฏว่า นักเรียนจีนบางคนคิดว่ากฎบางประการถือเป็นสิ่งท้าทายที่จะปฏิบัติตาม เช่น กฎการใช้ห้องน้ำที่สามารถใช้ได้เพียง 5 นาที เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีนักเรียนบางกลุ่มที่คิดว่ากฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่เจ้าของบ้านได้กำหนดขึ้นเป็นเรื่องยากที่จะปฏิบัติตาม เช่น ข้อจำกัดในการใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน ข้อจำกัดในการใช้ห้องสุขาและการเข้านอนในเวลา 5 ทุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนจีนไม่สามารถใช้โทรศัพท์เพื่อติดต่อกับครอบครัวในช่วงเวลากลางคืนได้ เพราะความแตกต่างของเวลาระหว่างประเทศของตนกับประเทศของเจ้าบ้าน

5) การช่วยเหลืองานบ้าน ผลปรากฏว่า นักเรียนจีนบางกลุ่มยอมช่วยเหลืองานภายในบ้านเพราะคิดว่าทักษะเกี่ยวกับงานบางอย่างที่พวกเขาได้เรียนรู้จากคนออสเตรเลียเป็นสิ่งที่พวกเขาเล็งเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ขึ้นในอนาคตและสามารถนำไปปรับใช้ได้จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนจีนกลุ่มนี้ยอมปฏิบัติตามเจ้าของบ้านในการสั่งให้ทำงาน แต่บางกลุ่มยอมช่วยเหลืองานภายในบ้านเพราะจุดประสงค์เพียงเพื่อต้องการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและส่วนใหญ่มีความสุขที่ได้มีกิจกรรมร่วมกับคนภายในบ้าน

โดยสรุป ความท้าทายทางวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมออสเตรเลียที่เกิดขึ้นทั้ง 5 ปัจจัยของนักเรียนจีนที่มาแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมในประเทศออสเตรเลียโดยผลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาจีนคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งทางด้านอาหาร ภาษา การทำงานบ้านและความสัมพันธ์กับเจ้าบ้านตามลำดับ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน

การสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพื่อใช้บอกเล่าความเป็นตัวตนไปยังผู้อื่นซึ่งเป็นความสามารถในการใช้การสื่อสารในรูปแบบทางสัญลักษณ์และทางภาษา ที่ทำให้นักเรียนมีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตประเภทอื่น (Neuliep, 2006, p. 9) มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในสังคมวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวและวิธีการสื่อสารทั้งวจนและอวจนภาษาที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับความหลากหลายของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งรูปแบบ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทักษะและพฤติกรรมเพื่อความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมหรือการเรียนรู้วัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ส่งผ่านทาง การสื่อสาร อันเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์ในการสนทนา การรับฟัง การอ่าน การอธิบายและการเข้าใจคำพูด การยอมรับและการโต้ตอบกับบุคคลผู้ซึ่งพวกเขาสนทนาด้วย ดังนั้น ลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมการสื่อสาร (Communication Enculturation) จึงเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รูปแบบของกลุ่มและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมภายในกลุ่มสังคม (Landis et al., 2004, p. 340)

การสื่อสารจึงถูกนำมาอธิบายอย่างกว้างขวางต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดรูปแบบ กระบวนการสื่อสารและ

ข้อมูลข่าวสารขึ้น (Young Yun Kim, 2001, p. 32) ปัจจุบันนักทฤษฎีได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการสื่อสารผ่านกระบวนการปรับตัว นั้นหมายถึงกิจกรรมทางการสื่อสารมีขอบเขตของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ 2 ประเภท คือ (1) การสื่อสารส่วนบุคคลเป็นสัญลักษณ์เฉพาะบุคคล (Private Symbolization) จะเป็นตัวดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติและตอบสนองในสถานการณ์ทางสังคม (2) การสื่อสารในสังคม (Social Communication) มีความเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์สาธารณะ (Public Symbolization) และกระบวนการทางความคิด (Intersubjectivization) ระหว่างคนสองคนขึ้นไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Landis et al., 2004, p. 342)

เมื่อกล่าวถึงนิยามด้านความสามารถในการสื่อสารนั้น นักวิชาการหลายท่านได้มีการกล่าวไว้แตกต่างกันออกไป ซึ่งนิยามของความสามารถในการสื่อสารจะสะท้อนถึงแนวคิดและการรับรู้ การตีความเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ใช้เป็นกรอบในการนิยามจะแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง (Gudykunst & Kim, 1992) ดังนี้คือ

1. ความสามารถทางการสื่อสารจะเป็นองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคลของผู้สื่อสาร

2. ความสามารถทางการสื่อสารจะเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นอย่างมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้สื่อสารภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมของผู้สื่อสาร

ทั้งนี้การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการปรับตัวของคนแปลกหน้าในสังคมของเจ้าบ้าน เพราะการสื่อสารเป็นช่องทางที่คนแปลกหน้าสามารถใช้เรียนรู้ถึงลักษณะสำคัญต่าง ๆ ของสังคมเจ้าบ้าน ซึ่งตามแนวคิดของ Kim (1994) จะสามารถพิจารณาได้ 2 แนวทาง นั่นก็คือ การสื่อสารของบุคคล (Personal Communication) และการสื่อสารในสังคม (Social Communication)

การสื่อสารของบุคคล คือ กระบวนการภายในจิตใจที่แต่ละบุคคลจะต้องจัดการให้ตัวเองมีพฤติกรรมที่ใช้ในการปฏิบัติในสังคม พัฒนาวิธีการมอง การฟัง หรือแสดงความเข้าใจและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือ เมื่อคนแปลกหน้าได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันในวัฒนธรรมใหม่ ก็จะนำมาสร้างรูปแบบของการตอบสนองเพื่อจะให้เกิดความเข้าใจ และสามารถที่จะตอบสนองไปให้เจ้าบ้านเข้าใจในความตั้งใจของตนได้ (ธานีษฐ์ กองแก้ว, 2544, อ้างถึงใน ธัชชา วิทวิโรจน์, 2552, น. 28)

ปัจจัยที่จะต้องพิจารณาในแง่ของการสื่อสารของบุคคลนั้นมีประเด็นที่จะต้องศึกษา ดังนี้

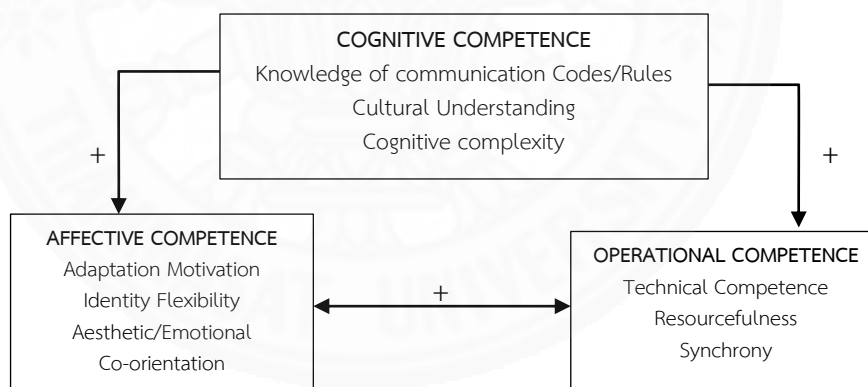
- โครงสร้างทางความคิด (Cognitive Structure) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการรับรู้ (Perceptual process) คือ การจัดเรียงประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนแปลกหน้าให้อยู่ในรูปแบบที่คนแปลกหน้านั้นสามารถที่จะจัดการกับสิ่งเร้าในสังคมวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ถึงรูปแบบและกฎเกณฑ์ของระบบการสื่อสารของเจ้าบ้าน ซึ่งความรู้นี้มีผลอย่างมากในการที่จะทำให้คนแปลกหน้าเข้าถึงช่องทางการสื่อสารในสังคมเจ้าบ้าน ในการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้านและสื่อมวลชนของเจ้าบ้าน

- ลักษณะของตนเอง (Self-Image) คือ ภาพลักษณ์ของตนเองที่มีในสายตาเจ้าบ้านและในสายตาของกลุ่มคนแปลกหน้าด้วยกัน

- แรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation Motivation) คือ แรงจูงใจที่จะทำให้คนแปลกหน้าเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมของเจ้าบ้านและโน้มเอียงไปยังสภาพแวดล้อมใหม่

ในบริบทของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้น การสื่อสารของบุคคลสามารถอธิบายได้ในลักษณะของความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host Communication Competence) นั่นก็คือ ความสามารถทางการสื่อสารของคนแปลกหน้า ในการเข้ารหัสและถอดรหัสของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในชีวิตจริง ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ซึ่งความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้านนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถทางความคิด (Cognitive Competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective Competence) และความสามารถในการปฏิบัติ (Operational Competence) (Kim, 1994) (ภาพที่ 2.4)

ภาพที่ 2.5 แสดงความสัมพันธ์ของความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน

ที่มา: Kim, 2001, p. 118

1. ความสามารถทางความคิด (Cognitive Competence)

ความสามารถทางความคิดภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host Cognitive Competence) คือ ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล ที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน เช่น ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ภาษาของเจ้าบ้าน ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งความสามารถทาง

ความคิดนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแสดงออกและเข้าใจ ในการสื่อสารระหว่างกัน ภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ความสามารถทางด้านความคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับระดับความซับซ้อน ภายในความคิดของแต่ละบุคคล (Cognitive Complexity)

2. ความสามารถทางแสดงความรู้สึก (Affective Competence)

ความสามารถทางแสดงความรู้สึกภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host Affective Competence) คือ ความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรม เจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และเปลี่ยนแปลงตนเอง จากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซาบ มีส่วนร่วมในสุนทรียลักษณ์ของ วัฒนธรรมเจ้าบ้าน และมีอารมณ์สะท้อนออกมาได้เมื่อรู้สึกสนุกสนาน เสียใจ โกรธ ในลักษณะของ วัฒนธรรมเจ้าบ้าน

3. ความสามารถในการปฏิบัติ (Operational Competence)

ความสามารถในการปฏิบัติตนภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host Operational Competence) คือ ความสามารถที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมทั้งวัจนและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ทักษะในการพูด ฟัง ปฏิบัติตาม กฎของการปฏิสัมพันธ์ ทักษะในการจัดการปฏิสัมพันธ์ในแบบของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นผลพวงมาจาก ความสามารถทางความคิดและความสามารถในการแสดงความรู้สึกนั่นเอง

2.1.6 การศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสื่อสาร

ลัสติกและโคเอสเตอร์ (Lustig & Koester, 1993, p. 25) ได้นิยามความหมาย “การสื่อสารต่างวัฒนธรรม” หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนและตีความสัญลักษณ์ในบริบทหนึ่ง ๆ โดยบุคคลในกระบวนการสื่อสารนั้น มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากในระดับที่มีการตีความและ มีความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมแตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่ความหมายที่ไม่เหมือนกัน ความหมายของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) นั้นมักจะเน้นการสื่อสาร ระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่มาจากวัฒนธรรมต่างกันแบบไม่ผ่านสื่อ (Non-Mediated) หรือเน้นการสื่อสารแบบเห็นหน้าคำตา (Face-to-Face) และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและ กัน (Interactive)

โดยทั่วไปมนุษย์จะมองโลกโดยผ่านกรอบประสบการณ์การรับรู้ และวัฒนธรรม ความ เหมือนกันทางวัฒนธรรมจะทำให้เกิดความเข้าใจทางความหมายร่วมกัน เช่น เข้าใจสถานการณ์ ภาษาและอวัจนภาษา ดังนั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงทำให้เกิดพฤติกรรมสื่อสารของผู้ที่ อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมต่างกันไปด้วย ซึ่งโดยแท้จริงแล้ววัฒนธรรมและการสื่อสารเป็นสิ่งที่ไปด้วยกัน และต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน ซึ่งวัฒนธรรมจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าไม่มีการสื่อสารเพราะฉะนั้น การที่ วัฒนธรรมเปลี่ยนไป การสื่อสารก็ย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย (Samovar & Porter, 1995, p. 209)

การศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสื่อสารสามารถแยกออกได้เป็น 4 ระดับ คือ (ดรณี ขวชาติ, 2515, น. 19-26)

1. การสื่อสารระดับตัวบุคคล (Individual Level) ถือเป็นหน่วยแรกสุดซึ่งอยู่เบื้องต้นของการสื่อสารสำหรับคนเรา โดยรวบรวมเอาแนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านภาษา หรือเกี่ยวข้องกับบทบาทของตัวบุคคลในด้านการสื่อสารภายในตัวบุคคล โดยขบวนการติดต่อสื่อสารระดับตัวบุคคลนั้น สามารถเกิดขึ้นในสถานการณ์ของการสื่อสารที่มีความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมที่ต่างกันตลอดเวลา และวัฒนธรรมจะเป็นส่วนสำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงระดับและกระบวนการสื่อสารระดับบุคคลว่าเป็นอย่างไร เช่น เมื่อบุคคลนั้นได้เผชิญหรืออยู่ท่ามกลางพวกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตัวเอง แล้วมีความพยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือวัฒนธรรมนั้นอย่างไบบ้าง ความสัมพันธ์ของตัวบุคคลที่มีต่อความต่างของวัฒนธรรมนี้จึงมีค่าและน่าสนใจมากในการศึกษาและวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญในระบบการสื่อสารชนิดนี้ ได้แก่

(1) Information Acquisition หมายถึง การฟัง การอ่าน การเห็น และการได้สัมผัส เป็นต้น

(2) Information Processing หมายถึง การคิด การเรียนรู้ และการจดจำ เป็นต้น

(3) Information Transmission หมายถึง การพูด การเขียนลักษณะท่าทาง และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Level) เป็นการสื่อสารระหว่าง 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป ทั้งนี้รวมถึงการสื่อสารในระหว่างกลุ่มเล็ก ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการสัมภาษณ์ การสนทนา การประชุมหารือ หรือกลุ่มที่ถกเถียงถึงปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมาในระดับของการสื่อสารขั้นนี้ เราจะต้องให้ความสำคัญทางด้านความดึงดูดใจ (Attraction) ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารต่าง ๆ (Source Credibility) การตอบสนองกลับในทันที (Immediate Feedback) ความไว้วางใจกัน (Interpersonal Trust) และความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทกับ สถานภาพ (Status Relationship) เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการสื่อสารในระดับนี้มาก การสื่อสารต่างวัฒนธรรมนี้ เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการสื่อสาร ระดับระหว่างบุคคล ตัวอย่างเช่น การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่างชาติกับครูนักทัศนากับ วัฒนธรรมต่างชาติ และระหว่างสามี-ภรรยาซึ่งมาจากวัฒนธรรมแตกต่างกัน เป็นต้น จากตัวอย่าง เหล่านี้จะช่วยสะท้อนวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่า มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารในระดับนี้ได้อย่างไร โดยวัฒนธรรมที่ต่างกันนี้อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อความไว้วางใจ ความดึงดูดใจของการสื่อสารในระดับนี้มาก

3. การสื่อสารในระดับองค์กร (Organizational Level) ในระดับนี้ถือเป็นการสื่อสาร ที่ใหญ่และกว้างกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล แต่จะเป็นการสื่อสารในระดับขององค์กร

ต่าง ๆ ซึ่งการสื่อสารต่างวัฒนธรรมได้เข้ามามีบทบาทหลายอย่าง เช่น องค์กรของ UN 1 USIA องค์กรสังคม และประชากร องค์กรธุรกิจ เป็นต้น การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเหล่านี้มักมีปัญหาหลายอย่างเกิดขึ้นเสมอ มีบ่อยครั้งที่พบว่าหลายต่อหลายคนชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากที่พวกเขาได้เผชิญจากการทำงานให้กับองค์กรเหล่านี้ เช่น องค์กรธุรกิจระหว่างชาติของอเมริกา ซึ่งมีคนงานเป็นคนต่างชาติ คนอเมริกันที่ทำงานในองค์กรนี้มักจะมีปัญหา และพบกับความยากลำบากในการติดต่อกับชาวต่างชาติซึ่งอยู่ในและนอกองค์กรของตน นอกจากนี้ยังชี้ถึงความต้องการที่จะให้มีการศึกษาถึงปัญหาที่องค์กรระหว่างชาติหลายแห่งต้องเผชิญ เมื่อมีการติดต่อกับคนต่างชาติที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป

4. การสื่อสารในระดับกลุ่มชน (Mass Level) การสื่อสารในระดับนี้จะเป็นการสื่อสาร หรือติดต่อไปยังกลุ่มชนใหญ่ ๆ (Intercultural Communication) โดยจะเกี่ยวข้องกับการใช้ระบบสื่อสารมวลชนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้หมายถึงการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เช่น ทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร เป็นต้น ในปัจจุบันจะเห็นว่าแต่ละชาติแต่ละวัฒนธรรมได้หันมาใช้เครื่องมือสื่อสารเหล่านี้ติดต่อกับชาวต่างชาติมากมาย โดยที่พยายามนำมาใช้ในประเทศและใช้ในองค์กรสากลเพื่อติดต่อกับคนต่างชาติต่างวัฒนธรรม ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีนักศึกษาทางด้านหนังสือพิมพ์และทางด้านสื่อสารมวลชนได้ให้ความสนใจ และได้ศึกษาถึงปัญหาของนักหนังสือพิมพ์ที่ต้องไปเผชิญกับวัฒนธรรมต่างชาติ ปัญหาในการรวบรวมข่าว ปัญหาในการตีความ หรืออธิบายเหตุการณ์ของข่าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ใช้สื่อสารระหว่างชาติหรือสากล และทางด้านภาษา เป็นต้น

2.1.7 อุปสรรคของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

ปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากคนละวัฒนธรรม คือ การมีวัฒนธรรมที่ต่างกันซึ่งมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ การตีความสารที่ได้รับ การขาดประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experience) หรือมีกรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ที่ต่างกันจึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจกัน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกมากที่เป็นอุปสรรค และก่อให้เกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรม ซึ่งพอสรุปอุปสรรคที่สำคัญเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (เมตตา วิวัฒนากุล, 2548, น. 250-253)

2.1.7.1 อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive)

1. การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน รวมถึงไม่รู้จักเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม เช่น คนต่างชาติพูดภาษาไทยไม่ได้เมื่ออยู่เมืองไทย นักพัฒนาไม่สามารถสื่อสารกับชาวเขาคนไข้ไม่เข้าใจศัพท์ทางแพทย์ที่หมอใช้ เป็นต้น ภาษาในที่นี้หมายถึงทั้งวจนภาษา คือ คำพูดข้อความและอวจนภาษาต่าง ๆ หรือสิ่งที่สามารถสื่อความหมายซึ่งไม่ใช่คำพูด นอกจากนี้ภาษาในที่นี้ยังแบ่งได้เป็นหลายระดับ เช่น

- ภาษากลาง/ มาตรฐาน VS ภาษาท้องถิ่น/ ภาษาเฉพาะกลุ่ม
- ภาษาทางการ VS ภาษาชาวบ้าน
- ภาษาพูด VS ภาษาเขียน

ขณะที่นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องรู้ภาษาอย่างลึกซึ้ง แต่นักพัฒนาควรจะต้องรู้ กฎระเบียบของการใช้ภาษาต่าง ๆ ในสังคมเพื่อสามารถอยู่ร่วมและสร้างการยอมรับจากชาวบ้านได้ ความยากลำบากอีกประการหนึ่ง คือ การเรียนภาษาของอีวัฒนธรรมหนึ่ง ปัญหาที่พบบ่อยก็คือ การไม่รู้ “ความหมายแฝง” ของคำและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ปัญหาการแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ หรือได้นัยตรงกับที่เจ้าของวัฒนธรรมต้องการสื่อความหมาย และปัญหาการเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสม เช่น อาจใช้คำแสดงในการพูดคุยอย่างเป็นทางการหรือใช้คำพูดอย่างเป็นพิธีการหรือเป็นทางการในบรรยากาศแบบเป็นกันเอง เป็นต้น

2. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ปัญหานี้ยังสามารถแบ่งแยกได้ เป็นหลายระดับ เช่น

- ไม่รู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นเพียงผิวเผิน
- รู้วัฒนธรรมนั้นแบบกว้าง ๆ (General Culture) แต่รู้แบบครึ่ง ๆ

กลาง ๆ เช่น คนต่างชาติมักคิดว่า “การไหว้” เป็นกิริยาแสดงการทักทายและเคารพ แต่ไม่รู้ถึงความซับซ้อนของการแสดงกิริยานี้ ฉะนั้นคนต่างชาติจึงมัก “ไหว้” คนไทยทุกคนในทุกโอกาสและสถานการณ์ เช่น ไหว้คนที่เด็กกว่า ไหว้คนขายของ เป็นต้น

- รู้จักวัฒนธรรมหลัก (Cultural Basis) แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคม (Socio-Cultural Basis) ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม และท้องถิ่น รวมถึงวัฒนธรรมย่อย (Sub-Culture) เช่น เพศ อาชีพ และฐานเศรษฐกิจภายในสังคม

- รู้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากหนังสือ หรือคู่มือต่าง ๆ มักใช้ประสบการณ์ “เฉพาะ” ของตนเองในการถ่ายทอดภาพของวัฒนธรรมและบุคคล ในวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะคลุมกว้างเกินไปหรือแคบจนเกินไป รวมถึงเป็นการใช้มุมมองจาก บุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่เจ้าของวัฒนธรรม

3. ความแตกต่างทางการรับรู้และวิธีคิด โดยในแต่ละวัฒนธรรมมีวิธีคิด และการรับรู้แตกต่างกัน โดยเฉพาะมีวิธีในการจัดหมวดหมู่และจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ (Category Width) ที่เห็นแตกต่างกัน เช่น มองแบบเป็นองค์รวม หรือมองแบบแยกส่วน เช่น บางวัฒนธรรมมองแขนทั้งแขนเป็นส่วนเดียวทั้งหมด

2.1.7.2 อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling)

(1) การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ

- การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิดหรือวิธีมองบุคคลหรือเหตุการณ์ แม้ว่าเวลาหรือสภาพแวดล้อมจะมีความเปลี่ยนแปลงไป เช่น คิดว่าชาวจีนแผ่นดินใหญ่ล้าสมัย พม่าเป็นศัตรูไทย เป็นต้น
- การคิดหรือมองแบบเหมารวม (Stereotype) โดยเฉพาะการคิดหรือมองในเชิงลบ เช่น นิโกรไม่มีการศึกษา สาวเหนือใจง่าย คนอิตาลีมือไว เป็นต้น
- การรับรู้แบบขาวหรือดำ (Black & White) เช่น การมองว่าคนในสังคมหนึ่ง ไม่ดีหมดก็เลวหมด เป็นต้น
- การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร เช่น การดูว่าบุคคลนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือน่าคบหาหรือไม่ โดยการดูจากโทงเฮงหรือบุคลิกลักษณะภายนอก หรือการสรุปว่าบุคคลนั้นไม่เชื่อมั่นในสิ่งที่พูดโดยดูจากเสียงที่สั่นเครือเมื่อแรกพูด

(2) ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค

- อคติ หรือความโน้มเอียง (Bias / Prejudice) ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มในการโน้มเอียง เข้าหาคนที่มีลักษณะเหมือนกับเรา หรือการโน้มเอียงเข้าหากลุ่มสมาชิกในสังคมเดียวกับเรา และต่อต้านคนนอกกลุ่ม (Out-group)
- การเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) ในการประเมินบุคคลอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกที่เหนือกว่าบุคคลอื่น

(3) การขาดอารมณ์ความรู้สึกที่เกื้อหนุน

ในการยอมรับความแตกต่างของคนอื่น รวมทั้งการช่วยสนับสนุนให้คนที่มาจากต่างวัฒนธรรมลดความตระหนกทางวัฒนธรรมและสามารถปรับตัวในวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างมีความสุขนั้น จำต้องอาศัยความรู้สึกและการแสดงออกต่าง ๆ ในทางบวกจากเจ้าของวัฒนธรรม รวมทั้งการแสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเป็นมิตรต่อกันและกัน เพื่อเป็นส่วนช่วยให้การสื่อสารต่างวัฒนธรรมเป็นไปได้อย่างราบรื่น อาทิ การแสดงถึงความรัก ความใส่ใจ (Mindfulness) ความรู้สึกอ่อนไหว (Sensitivity) และการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) เป็นต้น

2.1.7.3 อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavior)

ลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างถือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างบุคคล อาทิ

- การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

- การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า หรือคนที่มีความแตกต่างจากตนเอง

- การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

- การยึดติดกับความคิดหรือความเชื่อ และกรอบที่เคยประพฤติปฏิบัติจนขาดการยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- การไม่เคารพในวัฒนธรรมอื่น ๆ หรือแม้แต่พยายามละเมิดกฎทางวัฒนธรรมของประเพณีอื่น

- การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในทางลบ

- การขาดทักษะในการใช้ภาษาและการสื่อสาร ฯลฯ

โดยสรุปแล้วความหมายของคำว่า “การสื่อสารต่างวัฒนธรรม” นั้นจะเป็นเน้นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดยอาจเป็นความแตกต่างแค่ระดับวัฒนธรรมย่อย เช่น อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ เพศ ฯลฯ ไปจนถึงความแตกต่างภายในทวีปหรือระหว่างซีกโลก อย่างซีกโลกตะวันตกและซีกโลกตะวันออก ในการเข้าถึงและเข้าใจกระบวนการและประสิทธิภาพของการสื่อสารต่างวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการสื่อสารควบคู่ไปกับองค์ประกอบภายนอกอื่น ๆ เข้ามาเป็นส่วนช่วยจัดอุปสรรคของการสื่อสารและ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีในการสื่อสารให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

เนื่องจากวัฒนธรรมมีผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของบุคคล สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดของการศึกษาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการสื่อสารระหว่างบุคคล (Intercultural) การศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross-Culture Communication) หรือการศึกษาวัฒนธรรมเปรียบเทียบจากสื่อมวลชน (Comparative Mass Communication) คือการเอาวัฒนธรรมของ ตนเองเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์และตีความ (Ethnocentrism) โดยเฉพาะการมองว่าวัฒนธรรมของตนเจริญหรือพัฒนา กว่าวัฒนธรรมอื่น ๆ (Cultural Imperialism) ดังเช่นการประทุงจากประเทศทางแถบเอเชียที่เกี่ยวกับการนำเอามาตรฐานความงาม (เช่น ความสูง) ของชาติตะวันตกเป็นเกณฑ์ในการประกวดทำให้ความงามแบบตะวันออกเสียเปรียบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการศึกษานั้นเป็นการศึกษาที่เน้นการประเมิน (Evaluative) มากกว่าการบรรยาย/ อธิบายตามสภาพที่เป็นอยู่ (Descriptive) นักวิชาการต่าง ๆ จึงพยายามเน้นให้เกิดการใช้ “Descriptive Theory of Cultural Relativity” ซึ่งเชื่อว่า “เราจะเข้าใจพฤติกรรมของ บุคคลจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ต่อเมื่ออยู่ในบริบทของวัฒนธรรมนั้น ๆ เท่านั้น” จึงเกิดการพยายามเข้าใจพฤติกรรมสื่อสารของบุคคลอื่น โดยใช้กรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ของบุคคลนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ ซึ่งนักวิชาการจำนวนมากเห็นด้วยแต่ก็มีผู้คัดค้าน เช่น Barnlund ซึ่งเห็นว่าการใช้เกณฑ์แบบแรกหรือแบบลองยังไม่สมบูรณ์โดยกล่าวว่า “Either fosters a truncated morality that is

incomplete and ethnocentric, for it subordinates the ethical premises of one culture or the other. And it thereby fails to fully illuminate or to fairly adjudicate conflicts in which people of difference moral orientations must accommodate their differences and create ways of collaborating on common tasks” (Gudykunst & Kim, 1992, p. 265) Barnlund เสนอว่า น่าจะมีการสร้าง “อภิจริยธรรม” (Metaethic) ซึ่งสามารถใช้เป็นมาตรฐานในการอธิบายวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่าย ในขณะที่หลายคนเห็นว่าควรมีมิติมุมมองจากวัฒนธรรมที่สาม (Third Culture Perspective) และเน้นการวิจัยแบบเป็นทีมในลักษณะที่เรียกว่า “Learning Alliance” โดยมีตัวแทนจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาด้านการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่ผ่านมาเป็นการศึกษาโดยใช้มุมมองของผู้วิจัยฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียว

จากผลการวิจัยเรื่อง “ลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของบรรษัทนานาชาติในประเทศไทย” (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2536) พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่บรรษัทนานาชาติหรือบริษัทข้ามชาติในประเทศไทยใช้การฝึกอบรมบุคลากรก่อนมาทำงานในประเทศไทย เป็นผลมาจากการศึกษาและสังเกตของชาวต่างชาติเป็นหลัก ซึ่งตีความหมายการแสดงออกของคนไทยบางอย่างก็ไม่ถูกต้องเสมอไปเช่นความเงียบ = ความไม่มั่นใจ/ไม่กล้าแสดงออก เป็นต้น

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมคือ เป็นการศึกษาที่ใช้การรับรู้แบบแช่แข็งไว้ (Freezing/Frozen Perception) โดยไม่ติดตามความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม โดยเฉพาะผู้เคยใช้ประสบการณ์ในการศึกษาวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ และคงสภาพวัฒนธรรมไว้ในใจ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาของการศึกษาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมโดยมองข้ามลักษณะของวัฒนธรรมย่อย Sub-Culture และบริบทแวดล้อมทำให้งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นเฉพาะอิทธิพลทางวัฒนธรรม (Culture Influence) เช่น ระดับค่านิยม และก่อให้เกิดการมองแบบเหมารวม (Stereotype) เกี่ยวกับคนในชาติหนึ่ง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม การศึกษาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมจึงไม่อยู่นิ่ง แต่จำเป็นต้องติดตามและปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำทฤษฎี แนวคิดเรื่องการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมนี้มา กำหนดกรอบแนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยทำการศึกษาวิจัยในกระบวนการ และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างชาวไทย และชาวอังกฤษถือเป็นเจ้าบ้านที่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมหลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2 ทฤษฎีด้านการสื่อสาร

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการของการสื่อสารไปยังคนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน หรือในเวลาใกล้เคียงกัน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อ

ประมะ สตะเวทิน (2539) ได้ให้ความหมายของสื่อมวลชนว่า เป็นสื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ใกล้เคียงกัน หรือในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปแล้วสื่อที่เรียกว่า สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์

เสรี วงษ์มณฑา (2533) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการเตรียมมนุษย์เราไปสู่สังคม การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูวิทยุโทรทัศน์ การฟังวิทยุกระจายเสียง การดูภาพยนตร์มีส่วนในการปลูกฝังค่านิยม ความคิด ทศนคติต่าง ๆ ได้ทั้งสิ้น

โรเจอร์สและสเวนนิ่ง (Rogers & Svenning, 1969) ให้คำนิยามว่าสื่อมวลชนนั้นคลุมถึงสื่อ 5 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนจึงต้องประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปีและอื่น ๆ

สื่อสารมวลชนมีลักษณะในการสนองผู้รับให้ได้พร้อมกัน ด้วยการเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายทั้งข่าว ความรู้ ความคิดเห็นความบันเทิง และโฆษณา ดังนี้

(1) นำสารไปสู่ประสาทสัมผัสของผู้รับสารได้จำกัด ในขณะที่สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงผู้รับสารกับผู้ส่งสารซึ่งอยู่ห่างไกลจากกัน ผู้รับสารจะสามารถรับสารจากผู้ส่งสาร ที่อยู่ห่างไกลเพียง 2 ทาง คือ การเห็นและการได้ยิน หากแบ่งสื่อมวลชนออกตามลักษณะการรับสารของผู้รับสาร ก็อาจแบ่งได้ดังนี้

- สื่อที่ได้รับด้วยการเห็นได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
- สื่อที่ได้รับด้วยการได้ยินได้แก่ วิทยุกระจายเสียง
- สื่อที่ได้รับด้วยการเห็นและการได้ยิน ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์

อินเทอร์เน็ต

(2) ได้รับการสื่อสารกลับที่จำกัด แม้สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงผู้สื่อสาร กับผู้รับสารเข้าด้วยกัน แต่เนื่องจากความห่างไกล ผู้สื่อสารและผู้รับสารจึงมีขีดความสามารถที่จำกัดในการส่งและรับสารโอกาสที่ผู้ส่งสารจะได้รับหรือทราบการสื่อสารกลับ (Feedback) จากผู้รับสารจึงมีอยู่อย่างจำกัด กล่าวคือ มีน้อยกว่าสื่อบุคคล และเป็นการสื่อสารกลับที่ล่าช้า

(3) เป็นการสื่อสารทางเดียว จากขีดจำกัดของการได้รับสื่อสารกลับจึงทำให้การสื่อสารมวลชนที่ใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อในการสื่อสาร มีลักษณะของการสื่อสารทางเดียว (One-Way

Communication) มากกว่าลักษณะของการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ใช้สื่อบุคคล ซึ่งการรับทราบการสื่อสารกลับ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีมาก

(4) ความถูกต้องของสารมีมาก เนื่องจากสื่อสารมวลชนสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน เนื้อหาของสารที่ถูกบรรจุในสื่อมวลชนเมื่อไปสู่ผู้รับสารจึงเป็น เนื้อหาเดียวกันไม่ว่าผู้รับสารจะเป็นใคร และอยู่ที่ใด ดังนั้นความถูกต้องของสารจึงมีมาก

(5) ไม่สามารถเลือกผู้รับสารได้ จากลักษณะของการนำสารไปสู่ผู้รับสารจำนวนมาก ในเวลาเดียวกัน สื่อมวลชนจึงไม่สามารถที่เลือกผู้รับสารคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้โดยเฉพาะ

(6) ประสิทธิภาพของการสื่อสารที่มีอยู่จำกัด เนื่องจากผู้รับสารมีความแตกต่างกัน ผู้รับสารมีจำนวนมากและการไม่สามารถเลือกผู้รับสารได้ ดังนั้น การจะเตรียมเนื้อหาของสารใน สื่อมวลชนให้เป็นที่พอใจและถูกใจของผู้รับสารทุกคนจึงย่อมเป็นไปได้

(7) การไม่สามารถจัดการเลือกของผู้รับสาร ในการรับสารนั้นผู้รับสารจะทำการเลือก โดยการเลือกใช้สื่อ (Selective Exposure) การเลือกให้ความสนใจเนื้อหาของสื่อ (Selective Attention) การเลือกรับรู้หรือตีความหมายเนื้อหาของสื่อ (Selective Retention) ผู้รับสารสามารถที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้สื่อมวลชนก็ได้ ผู้ส่งสารจึงไม่สามารถจัดการเลือกของผู้รับสารได้ และไม่อาจมีอิทธิพลต่อผู้ที่ไม่ได้ใช้สื่อมวลชนได้

(8) การให้ข่าวสารและความรู้มากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้รับสาร จากการที่ผู้รับสารสามารถเลือกใช้สื่อมวลชนได้ และการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสารก็เป็นการใช้ความต้องการ รสนิยม และทัศนคติเดิมของตน สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้รับสาร จากการที่ผู้รับสารสามารถเลือกใช้สื่อมวลชนได้ และการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสารก็เป็นการใช้ความต้องการ รสนิยม และทัศนคติเดิมของตน สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน ทัศนคติ หรือพฤติกรรมของผู้รับสารมากกว่าที่จะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้รับสาร

2.2.1.1 อิทธิพลของสื่อมวลชน

Klapper (1963, p. 116, อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2539, น. 43) ได้อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนไว้ ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้นไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง หากแต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่สักระกั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ได้แก่

1.1 ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) ผู้รับสารของสื่อมวลชน ประกอบด้วยประชาชนซึ่งมีการเกี่ยวข้องติดต่อ และเป็นสมาชิกของสถาบันสังคมต่าง ๆ

เมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชนก็จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และจากสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิกติดตัวมาด้วย

1.2 การเลือกของผู้รับสาร (Selective Process) ประชาชนจะเลือกรับสื่อ และสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน ในการตีความหมายของสารก็เช่นเดียวกัน ประชาชนจะตีความสารที่ตนอ่าน ดู ฟัง ตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม ในทำนองเดียวกันประชาชนก็จะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

1.3 อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นไป โดยอ้อมเนื่องจากข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่ได้ไปถึงประชาชนทั่วไปในทันที หากแต่ต้องผ่านขั้นตอน 2 ขั้นตอน โดยมีบุคคลเป็นตัวแทรกเพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารจากสื่อมวลชนไปยังประชาชนคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือในสังคม ตามทฤษฎีการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-Way Communication) บุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเรียกว่า ผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leaders) โดยในการถ่ายทอดข่าวสารจากสื่อมวลชนไปยังประชาชนนั้น ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรก ความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย

1.4 ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) การดำเนินธุรกิจ ด้านสื่อมวลชนในสังคมเสรีนิยม ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น ธุรกิจสื่อมวลชนถือเป็นตลาดแห่งความคิดที่เสรี (Free Market Place of Idea) สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันโดยเสรีต่างฝ่าย ต่างเสนอความคิดเห็นได้และสามารถใช้วิจารณ์ญาณของตนตัดสินใจว่าควรเชื่อสื่อมวลชนหรือไม่ อย่างไร

2. อิทธิพลของสื่อมวลชนมีประชาชนเป็นเพียงผู้สนับสนุน (An Agent of Reinforcement) เท่านั้น กล่าวคือ สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียงตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น และพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอ หรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม

3. ในบางกรณีสื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน (An Agent of Change) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว หากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติ หรือพฤติกรรมได้ สื่อมวลชน จึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น (Provide the Means for Change)

4. สื่อมวลชน สามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลนั้น ๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่จึงมีลักษณะสะสม (Cumulative Impact) มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันที ทันใด

หรือในระยะเวลาอันสั้น ความคุ้นเคยกับข่าวสารจะก่อให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ตลอดจนเกิดความไว้วางใจและปฏิบัติตาม

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

ลาซาร์สเฟลด์ และ แมนเซล (Lazarsfeld & Manzel, 1960, อ้างถึงใน ภริตา โกเชก, 2548, น. 41) กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสำคัญคือ มีการพูดคุยกันแบบเป็นกันเอง และเป็นส่วนตัว ทำให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังยอมรับความคิดของผู้พูดได้ง่ายขึ้น การเห็นหน้าค่าตากัน

เมื่อมองในแง่จิตวิทยาแล้ว จะทำให้ผู้ฟังซึ่งเป็นเป้าหมายในการชักจูงใจของผู้พูด มีความรู้สึกว่าได้รางวัลทันที อย่างน้อยที่สุดก็ในด้านที่แสดงความคิดเห็นของตนต่อผู้พูด

2.3.2.1 หน้าที่ของการสื่อสารระหว่างบุคคล

หน้าที่ของการสื่อสารตามทฤษฎีของ แดนซ์ และลาร์สัน (Dance and Larson) (อ้างถึงใน ภริตา โกเชก, 2548, น. 41)

1. หน้าที่เชื่อมโยง (Linking Function) การสื่อสารทำหน้าที่เชื่อมโยงบุคคลกับสิ่งแวดล้อม มนุษย์สร้างและพัฒนาความผูกพันทางวัฒนธรรม สังคม และสภาวะจิตใจกับโลกภายนอกตัวเอง จากการสื่อสารมนุษย์จะเห็นความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น การสื่อสารช่วยสร้างภาพของตนเองของผู้อื่นและภาพความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ทำให้มองเห็นด้วยว่าผู้อื่นมองเราอย่างไร ด้วยวิธีการนี้เราใช้กระบวนการทางการสื่อสาร 2 แบบ คือ

- กระบวนการเปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ (Assimilation) เช่น การเปลี่ยน ความคิดเกี่ยวกับบุคคลอื่นทันทีที่รู้ว่า ผู้อื่นมีค่านิยมขัดกับตน
- กระบวนการเปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Accommodation) เป็นการเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับตนให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง

2. หน้าที่ไตร่ตรอง (Mentation Function) การไตร่ตรอง คือ การคิดในเชิงรวบยอดใช้ความสามารถในการจดจำ การวางแผน และคาดคะเน รวมทั้งประเมินคุณค่าด้วย การสื่อสารทำให้เราสามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้ มนุษย์สามารถคิดได้ไม่มีขีดจำกัด โดยอาศัยภาษาและความหมาย มนุษย์มีจินตภาพได้กว้างไกลไปกว่าในสถานที่ที่ตนเองอยู่และเกินไปกว่าที่ตนเองอยู่ (Decentering) ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถสร้างภาพเกี่ยวกับผู้อื่นได้ และนำไปสู่ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) ได้

3. หน้าที่กำหนดกฎเกณฑ์ (Regulatory Function) มนุษย์กำหนดกฎเกณฑ์ 3 สิ่ง คือ ให้ผู้อื่นกำหนดพฤติกรรมตนเอง กำหนดพฤติกรรมของตนเอง กำหนดพฤติกรรมของผู้อื่น

2.2.2.2 วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่สำคัญมี 6 ประการ ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้เราอาจไม่ทราบหรือตระหนัก หรือตั้งใจ ในขณะที่ทำการสื่อสารระหว่างบุคคลอยู่ก็ได้ (DeVito, 1986, อ้างถึงใน ภริตา โกเชก, 2548, น. 42) วัตถุประสงค์ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

(1) การค้นพบตัวเอง (To Discover Oneself) เมื่อเราทำการสื่อสารระหว่างบุคคล จะช่วยให้เราเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและคนอื่นด้วย การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self Perceptions) ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการที่เราเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองจากการสื่อสารกับคนอื่น การสื่อสารระหว่างบุคคลจะเปิดโอกาสให้เราได้พูดเกี่ยวกับสิ่งที่เราชอบ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของเรา

(2) การค้นพบโลกภายนอก (To Discover the External World) การสื่อสารระหว่างบุคคลทำให้เราเข้าใจโลกภายนอกได้ดีขึ้น ทั้งในด้านวัตถุ เหตุการณ์ ผู้คน ถึงแม้ว่าข่าวสารจำนวนมากจะมาถึงเราจากแหล่งของสื่อมวลชน แต่บ่อย ๆ ครั้งที่เรามักจะอภิปรายและเรียนรู้ในท้ายสุดผ่านทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

(3) การสร้างและดำรงความสัมพันธ์อันดี (To Establish and Maintain Meaningful Relationships) ความปรารถนาที่สำคัญมากอันหนึ่งของคนเราก็คือ การสร้างและดำรงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับคนอื่น ๆ เราใช้เวลาเป็นจำนวนมากในการสื่อสารระหว่างบุคคลก็เพื่อการสร้างและดำรงความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะช่วยลดความเหงา และความหดหู่ช่วยให้เรามีความสุขมากขึ้น และทำให้เรามีความรู้สึกในแง่ดีต่อตนเอง

(4) เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม (To Change Attitude and Behaviors) บ่อยครั้งที่เราใช้ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคนอื่น โดยผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งผลของการศึกษาและวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสื่อสารมวลชน กับการสื่อสารระหว่างบุคคล พบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติและพฤติกรรมเหนือกว่าการสื่อสารมวลชน

(5) เพื่อการเล่นและความบันเทิง (To Play and Entertain) การพูดคุยกับเพื่อนฝูง เกี่ยวกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์ การวิจารณ์กีฬา การเล่าเรื่องนิยาย เรื่องตลก การพูดคุยเพื่อฆ่าเวลา เหล่านี้ล้วนเป็นการใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการเล่นและความบันเทิง

(6) เพื่อการช่วยเหลือ (To Help) เราสามารถใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการช่วยเหลือ การรักษาทางใจ เช่น การพูดแนะแนวนักเรียนนักศึกษา การปลอบเด็กร้องไห้ซึ่งเป็นการใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อการช่วยเหลือแบบไม่ใช้วิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีการใช้แบบเป็นวิชาชีพด้วย เช่น นักจิตวิทยาได้ใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลในการรักษาโรคทางจิต

2.2.2.3 ลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ จะเกิดประสิทธิภาพหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการสื่อสารที่บุคคลเป็นผู้ปฏิบัติ โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ทำการสื่อสารก็มักจะหวังว่าการสื่อสารของตนต้องประสบผลสำเร็จ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นการสื่อสารจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างอื่นแวดล้อมด้วย วิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งอาจใช้ได้เหมาะสมกับในสภาพแวดล้อมหนึ่ง แต่อาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมอีกที่หนึ่ง ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาให้รอบคอบในการเลือกใช้ การสื่อสารในแต่ละลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพควรจะประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ (เสนาะ ตียาว, 2541, อ้างถึงใน ภริดา โกเชก, 2548, น. 43)

(1) การเปิดเผย (Openness) ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลที่การสื่อสารกัน และบุคคลที่ทำการสื่อสารอีกฝ่ายหนึ่งควรมีการแสดงปฏิกิริยาตอบต่อข้อมูลอีกฝ่ายกำลังเผยแพร่ด้วยความจริงใจ อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ทำการสื่อสารกันควรมีความรับผิดชอบในข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนได้นำเสนอไป เพราะในบางครั้งก่อให้เกิดผลขึ้นมาก็ต้องเป็นหน้าที่ที่บุคคล ผู้ทำการถ่ายทอดข้อมูลนั้น ๆ ต้องแสดงความรับผิดชอบ

(2) ความรู้สึกร่วม (Empathy) การแสดงอารมณ์ ความนึกคิด หรือทัศนคติที่ไปในแนวเดียวกับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งสื่อสารด้วย จะช่วยให้บุคคลเหล่านั้นมีความต้องการที่จะสื่อสารมากขึ้นแต่ก็ควรระวังมิให้มีการแสดงความรู้สึกร่วมจนมากเกินไป จะทำให้ดูเป็นเหมือนเป็นการแสดงออกโดยปราศจากความจริงใจ

(3) ความรู้สึกในด้านดี (Positiveness) เมื่อมีความรู้สึกที่ดีระหว่างบุคคลที่ทำการสื่อสารทั้งสองฝ่าย ก็จะส่งผลสู่ความต้องการทำการสื่อสารกันให้มากขึ้น เนื่องจากต่างฝ่ายต่างก็มีความต้องการที่จะสื่อสารกันมากขึ้นตามไปด้วย

(4) ความเท่าเทียมกัน (Equality) ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ความเท่าเทียมกันก็คือ ความมีทักษะด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ทำการสื่อสารในระดับทัดเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างต้องทำหน้าที่ในการรับและส่งข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นสัดส่วน

(5) ความเหมือนกันทางด้านพื้นฐาน (Homophily) การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากบุคคลที่ทำการสื่อสารกันมีความเข้าใจตรงกัน โดยการจะมีความเข้าใจตรงกันก็ขึ้นอยู่กับ ความเหมือนกันทางด้านพื้นฐานด้วยเป็นสำคัญ เช่น ในการสื่อสารจะเข้าใจได้ชัดเจนว่าถ้ามีการสื่อสารด้วยภาษาที่เหมือนกันหรือภาษาเดียวกัน

2.2.2.4 ลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดึงดูดใจ

(1) ความมีเสน่ห์ คือ การมีเสน่ห์ในด้านรูปร่าง หน้าตา และบุคลิกภาพที่เป็นที่ทำให้คนสนใจที่จะติดต่อสื่อสารด้วย

(2) ความใกล้ชิดกัน ความใกล้ชิดกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะดึงดูดใจคน คนส่วนใหญ่จะมีความเป็นมิตรกับผู้ที่อยู่รอบข้างมากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกลออกไป จึงนำไปสู่การสื่อสารกันมากขึ้นด้วย เนื่องจากมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกันนั่นเอง

(3) ความตรงกันข้ามกัน สิ่งที่ตรงกันข้ามไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ หรือสังคม มักจะเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้มีการติดต่อสื่อสารกัน

(4) ความคล้ายกัน การมีบุคคลมีรสนิยม ความชอบ ความเชื่อ หรือแม้แต่ทัศนคติที่เหมือนกันก็มักที่จะเป็นส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการสื่อสารระหว่างกันด้วย ทั้งนี้รวมไปถึงพื้นฐานทางด้านอาชีพ สังคม หรือแม้แต่เชื้อชาติด้วย

(5) การส่งเสริมซึ่งกันและกัน หลักการนี้คือ การที่บุคคลให้ความสนใจในคนที่มีความแตกต่างจากตนเอง เช่น คนเรียนไม่เก่งมักจะพอใจที่จะสื่อสารกับคนเรียนเก่ง

2.2.2.5 ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล

ตามคำกล่าวของ โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971) การสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว และทั้งผู้ส่งสารสามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไขหรือปรับปรุงตัวสารที่ส่งออกไปให้ตรงกับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารได้ทันที ในขณะที่ผู้รับสารเองก็สามารถจะโต้ถามตอบกลับเพื่อแสดงความเข้าใจสารนั้น ๆ ได้ ระดับปฏิกริยาตอบสนองที่สูงจะช่วยลดอุปสรรคในการสื่อสารที่เกิดจากการเลือก รับและเลือกจำสารได้ นอกจากนั้นสื่อบุคคลยังสามารถจูงใจบุคคลให้สร้าง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ได้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเทียบกับสื่อมวลชน ซึ่งจะเป็นเพียงแหล่งความคิด แต่กิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยมนุษย์มักจะเป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งสิ้น

สื่อบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญ อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (วัฒนา เจริญวงศ์, 2535, อ้างถึงใน ภริดา โกเชก, 2548, น. 44)

(1) บุคคลที่มีความผูกพัน เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน เช่น คนในครอบครัวเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น บุคคลที่มีความน่าเชื่อถืออาจเป็นผู้อยู่ในหรือนอกท้องถิ่นก็ได้ ออพเพนไฮเมอร์และปราดา (Oppenheimer and Prada) กล่าวว่า บุคคลซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากเท่าใด การสื่อสารก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นในการเผยแพร่ข่าวสาร ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้รับสาร จึงจะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ (ปรมะ สตะเวทิน, 2539) หรืออีกนัยหนึ่งบุคคลที่เป็นผู้นำความคิดเห็นจะเป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด ตลอดจนชักจูงใจให้คนในท้องถิ่นยอมรับในสิ่งต่าง ๆ

(2) คุณลักษณะที่ละม้ายคล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลในการโน้มน้าวใจ คือ ลักษณะหรือคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งโรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971)

กล่าวว่า การสื่อสารจะราบรื่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีคุณสมบัติที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน มีความเข้าใจร่วมกัน มีทัศนคติและความเชื่อและภาษาเหมือน ๆ กัน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำทฤษฎีด้านสื่อสารมวลชนจะเน้นไปที่ประเด็น ประสิทธิภาพของการสื่อสารในรูปแบบของสื่อสารมวลชน และการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ชาวไทย สามารถนำมาช่วยในการปรับตัวขณะที่ตนเองอยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอื่น ซึ่งแนวคิด ทฤษฎีข้างต้นนี้สามารถนำมาวิเคราะห์การปรับตัวของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศ อังกฤษได้ทั้งสิ้น

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)

คำว่า สื่อใหม่ (New Media) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะจงใช้ชื่อเต็มว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ (New Digital Media/NDM) เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ความหมายและคำจำกัดความของคำว่าสื่อใหม่ยังคงคลุมเครือและขาดความชัดเจน

การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชนส่งผลให้รูปแบบและคุณสมบัติของสื่อในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง นับจากการสื่อสารระหว่างบุคคล สู่การสื่อสารผ่านสื่อในแต่ละยุคสมัย อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสื่อในยุคปัจจุบันอันเป็นผลจากการเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตและการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารระบบดิจิทัล ส่งผลให้ ศักยภาพของสื่อได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนไปทั้งในด้านรูปแบบ คุณสมบัติในการทำงาน คุณสมบัติและคุณลักษณะของตัวสื่อ

อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สามารถแบ่ง ประเภทของสื่อออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สื่อแบบดั้งเดิม (Traditional Media) และสื่อใหม่ (New Media) โดยสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ ทางเดียว และที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ เช่น หนังสือพิมพ์ สื่อโทรเลข สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ ส่วนสื่อใหม่ (New Media) หรือชื่อเต็มว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ (New Digital Media/NDM) หมายถึง สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้ พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง นอกจากนี้สื่อใหม่ยังมีคุณสมบัติพิเศษในการส่งสารได้หลายรูปแบบ คือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ข้อความ และสื่อประสม (ฐิตินันท์ บุญภาพ คอมมอน, 2556)

2.3.1 ความหมายของสื่อใหม่ (New Media)

สื่อใหม่ (New Media) เป็นช่องทางสื่อสารที่นำเสนอเนื้อหาข่าวสารไม่ว่าจะเป็น ข่าว ข้อมูล บันทึกลงหรือโฆษณาไปสู่ผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยี นำมาซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงของรูปแบบสื่อที่พัฒนาให้ดีขึ้นนับจากสื่อบุคคลที่เปลี่ยนแปลงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนารูปแบบเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ในปัจจุบันการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีไม่ได้หยุดนิ่ง สื่ออินเทอร์เน็ตพัฒนาขึ้นเพื่อการติดต่อสื่อสารเพิ่มขึ้น ดังนั้น กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีสามารถแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของการใช้สื่อเพื่อการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ คือ สื่อแบบดั้งเดิม และสื่อใหม่ (พริจิต สมบัติพานิช, 2547, น. 4, อ้างถึงใน ศรีสุตา วินิจสุวรรณ, 2548, น. 15)

1. สื่อดั้งเดิม (Tradition Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ สามารถแบ่งย่อยเป็น

(1) สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารเพียงอย่างเดียว หมายถึง สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารตัวหนังสือ หรือเสียงหรือภาพไปเพียงอย่างเดียว ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรเลข และสื่อวิทยุ

(2) สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสาร คือ ส่งทั้งภาพและเสียงไปพร้อมกัน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์

2. สื่อใหม่ (New Media) หมายถึง สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทางและสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยรวมเอาระบบเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีแบบปฏิสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia) ปัจจุบันสื่อใหม่พัฒนาขึ้นหลากหลายที่เป็นที่รู้จักและนิยมกันมาก คือ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้ในอนาคตสื่อใหม่จะพัฒนายิ่งขึ้น โดยการนำเอาสื่อดั้งเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์มาผนวกรวมกับสื่ออินเทอร์เน็ต เรียกว่า สื่อโทรทัศน์แบบปฏิสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่ส่งสารหลายอย่างเช่นกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความ ดังนั้น เมื่อผู้บริโภคดูรายการโทรทัศน์แบบเฉพาะบุคคลจะสามารถมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตพร้อมกัน

บทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันเช่น คอมพิวเตอร์ ดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร โครงข่ายโทรศัพท์ อุปกรณ์ภาพและเสียงมีผลกระทบต่อ “สื่อแบบดั้งเดิม” (Traditional Media) ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “การปฏิวัติแห่งระบบตัวเลข” (Digital Revolution) ทำให้ข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะอยู่ในรูปลักษณะใด เช่น ข้อความเสียง ภาพเคลื่อนไหว รูปภาพ หรืองานกราฟิก ได้ปรับเปลี่ยนให้เป็นภาษาอักขรชนิดหนึ่งเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งหมด คือ สามารถอ่านและส่งผ่านได้อย่างรวดเร็วด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วยังสามารถนำเสนอในลักษณะใดก็ได้ตามความต้องการใช้งานของผู้ใช้งาน ความเปลี่ยนแปลงนี้ถูกเรียกขานว่า “การทำให้เป็นระบบตัวเลข” หรือ “ดิจิไทเซชัน” (Digitization) ด้วยระบบที่มีการทำให้เป็นระบบตัวเลข เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิด “สื่อใหม่” (New Media) ขึ้น เป็นสื่อที่มี

ลักษณะเกี่ยวข้องกับระบบตัวเลข เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบการสะท้อนกลับ หรือ “อินเตอร์แอคทีฟ” (Interactive) คาดหวังกันว่าสื่อใหม่ จะสามารถตอบสนองความต้องการของ “ผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสาร” (Seeker) ได้มีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อแบบดั้งเดิม เนื่องจากสื่อใหม่ไม่มี ข้อจำกัด ในด้านเวลา (Time) และเนื้อที่ (Space) เหมือนอย่างเคยเป็นข้อจำกัดของสื่อแบบดั้งเดิมมาก่อน (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545)

สื่อใหม่ หมายถึง ระบบการสื่อสารหรือเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายระดับโลก ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) บริการระดับเวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web: WWW) บริการข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ (Commercial on-line Service) เป็นต้น (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545)

เควิน คาวาโมโตะ (Kevin Kawamoto, 1997) ได้ให้ความหมายของ “สื่อใหม่” (New Media) ว่าหมายถึง ระบบการสื่อสาร หรือระบบที่มีการเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ของเครือข่ายในระดับโลก

จิตาพร ชนะชัย (2550, น. 1-3, อ้างถึงใน พสนันท์ ปัญญาพร, 2555) ได้ให้ความหมายของสื่อใหม่ (New media) โดยแยกออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) Digital Media เป็นการสื่อสารไร้สายที่รวดเร็วด้วยระบบไฟเบอร์ออฟติก เชื่อมต่อข้อมูลผ่านดาวเทียม
- 2) สื่อซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่นอกเหนือจากสื่อพื้นฐานเดิมที่มีอยู่
- 3) สื่อสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อ Support งานบางอย่าง โดยเน้น Creativity Innovation

เคนท์ เวอร์ทาม และ เอียน เฟนวิกส์ (Kent Wertime and Ian Fenwick) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) และการตลาดดิจิทัล และนิยามสื่อใหม่ว่าหมายถึง เนื้อหา (Content) ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยลักษณะสำคัญของเนื้อหาอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ประกอบด้วย “อิสระ 5 ประการ” (5 Freedoms) ได้แก่ (ณงลักษณ์ จารุวัฒน์ และ ประภัสสร วรรณสถิต, 2551, อ้างถึงใน พสนันท์ ปัญญาพร, 2555)

1) อิสระจากข้อจำกัดด้านเวลา (Freedom from Scheduling) เนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับและส่งข่าวสารได้ในเวลาที่ตนต้องการ และไม่จำเป็นต้องชมเนื้อหาต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด

2) อิสระจากข้อจำกัดด้านพรมแดน (Freedom from Geological Boundaries) เนื้อหาในรูปแบบดิจิทัลเป็นเนื้อหาที่รับข้อมูลข่าวสารได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับ หรือค้นหาข้อมูลข่าวสารจากประเทศใดก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของบุคคลแต่ละคน

3) อิสระจากข้อจำกัดด้านขนาด (Freedom to Scale) มีเนื้อหาที่สามารถย่อหรือปรับขยายขนาดหรือเครือข่ายได้ เช่น การปรับเนื้อหาให้เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ทั่วโลกหรือปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงก็ได้

4) อิสระจากข้อจำกัดด้านรูปแบบ (Freedom from Formats) เนื้อหาแบบดิจิทัลไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบ หรือลักษณะที่ตายตัว สื่อดั้งเดิม เช่น สปอร์ตโฆษณามาตรฐานทางโทรทัศน์ถูกกำหนดว่าต้องมีความยาว 30 วินาที สื่อสิ่งพิมพ์ต้องมีครึ่งหน้าหรือเต็มหน้าเป็นต้น แต่สื่อดิจิทัล เช่น ไฟล์วิดีโอภาพที่ถ่ายจากกล้องในโทรศัพท์มือถือแล้วนำไปไว้ในเว็บไซต์จะต้องมีความยาวกี่วินาที หรือมีความละเอียดของไฟล์เป็นเท่าไรก็ได้ เป็นต้น

5) อิสระจากยุคนักการตลาดสร้างเนื้อหาไปสู่ยุคนักบริโภคเริ่มสร้าง และควบคุมเนื้อหาเอง (From Marketer-Driven to Consumer-Initiated, Created and Controlled) ด้วยพัฒนาการเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เจ้าของสื่อไม่อาจควบคุมการแพร่กระจายของสื่อได้เหมือนอดีต เนื้อหาที่พบในบล็อก (Blog) หรือคลิปวิดีโอในเว็บไซต์ของ YouTube และสื่อผสมใหม่ ๆ อาจสร้างสรรค์จากผู้บริโภคคนใดก็ได้ เกิดเป็นเนื้อหาที่สร้างจากผู้บริโภค (Consumer-Created Content) หรือเป็นคำพูดแบบปากต่อปากฉบับออนไลน์ (Online Word-of-Mouth) ที่แพร่ กระจายไปอย่างรวดเร็ว

จากนิยามข้างต้น สรุปได้ว่าสื่อใหม่ (New Media) หมายถึง สื่อที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจากระบบอนาล็อก หรือสื่อดั้งเดิม มาเป็นระบบดิจิทัล ทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน เช่น Internet Website, E-Book และ E-mail เป็นต้น และสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระมากขึ้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะพัฒนาต้นแบบสื่อใหม่เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยเลือกพัฒนาเฉพาะสื่อ Mobile Platform

2.3.2 ประโยชน์ที่ได้จากสื่อใหม่ (New Media)

จากการศึกษางานวิจัย และบทความของธิดาพร ชนะชัย (2550) และ ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์ (2551, น. 50-51) สามารถสรุปประโยชน์ที่ได้จากสื่อใหม่ (New Media) ดังต่อไปนี้

- 1) สามารถทำให้ค้นหาคำตอบในเรื่องบางอย่างได้ โดยการเปิดหัวข้อไว้ ก็จะมีผู้สนใจและมีความรู้แสดงความคิดเห็นไว้มากมาย
- 2) ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการบริหารข้อมูล
- 3) ช่วยสนับสนุนในการทำ E-Commerce เป็นรูปแบบการค้าบนอินเทอร์เน็ตที่สั่งซื้อสินค้าได้ทันที โดยไม่ต้องใช้ Catalog อีกต่อไป
- 4) สามารถให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายกลุ่มเป้าหมาย เผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในระยะเวลาพร้อม ๆ กัน
- 5) สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วประเทศและทั่วโลก

6) ไม่ต้องเสียค่าเวลา สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ไม่ต้องจ่ายค่าเนื้อที่ให้นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เพราะเมื่อเทียบค่าใช้จ่ายกับสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์แล้วมีอัตราค่อนข้างจะถูกกว่า

7) สื่อใหม่ยังเป็นสื่อที่มีความสามารถในการติดต่อ 2 ทาง จึงทำให้ผู้ใช้สามารถโต้ตอบได้ทันที

สรุปได้ว่าการที่นำสื่อใหม่เข้ามาใช้งานในปัจจุบันนั้นจะทำให้สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้มากขึ้น เปิดกว้างให้กับทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่ข้อจำกัดของสื่อแบบเดิมไม่สามารถทำได้ มีความทันสมัยมากขึ้น สามารถโต้ตอบสื่อสารได้แบบReal-time ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางเรียนรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งบุคคลอื่น (พสนันท์ ปัญญาพร, 2555)

2.3.4 สื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงโลกในมิติต่าง ๆ

ปัจจุบันนี้ถ้าหากเราจะกล่าวว่าเรากำลังอยู่ในยุคสารสนเทศตามแนวความคิดของ อัลวิน ทอฟเลอร์ ในหนังสือ Third Wave ก็คงจะไม่ผิดอะไรนัก โดยการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ “กระแสโลกาภิวัตน์” ที่มนุษย์ได้พัฒนาการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรมของโลกไปอย่างสิ้นเชิง

การเข้ามาของสื่อใหม่ New Media อย่าง Facebook Twitter Youtube เป็นต้น ก็เป็นเพียงจักรหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนโลกให้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เพราะสื่อใหม่ได้สร้างรูปแบบของการติดต่อสื่อสาร (Communication) ทั้งของบุคคลและสื่อที่ถูกแปลง (Transform) โดยการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดระบบการสะท้อนกลับ (Interactive) หรือการดำเนินการ (Transact) คือการแต่งงานระหว่างเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารและการออกแบบ แต่หากจะพิจารณาอย่างลึกซึ้งจะพบว่า New Media เกิดขึ้นมานานหลายสิบปีแล้ว แต่ถูกจำกัดวงใช้ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือพวก Expert ทั้งหลาย ต่อมาได้กระจายไปสู่ผู้ใช้ทั่วไปที่ไม่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญมากนัก แค่อัจฉริยะ ๆ กต ๆ ก็สามารถใช้งานได้แล้ว สิ่งสำคัญที่ทำให้ New Media เข้าถึงกลุ่มคนได้มากขึ้นก็คืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่มีราคาถูกลงมาก โทรศัพท์มือถือที่อุดมไปด้วย Multi Media ทั้งการจัดเก็บไฟล์ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ไฟล์เสียง การให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้ราคาถูกลง สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้สื่อใหม่เข้าถึงประชาชนได้กว้างขวางขึ้น

ถึงแม้ว่าคำจำกัดความของสื่อใหม่จะมีมากมาย บางคำนิยามอาจดูกว้าง ๆ จนไม่สามารถตีความได้ว่าแท้จริงแล้วสื่อใหม่คืออะไร แต่อย่างไรก็ตาม หัวใจหลักของสื่อใหม่จะมุ่งเน้นใน 2 ส่วนหลักนี้ คือ

1. การแพร่กระจายของข่าวสาร สื่อใหม่มีจุดเด่นในการแพร่กระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จากผู้ส่งสาร 1 คน อาจขยายไปถึงผู้รับสารทั่วโลก ทำให้โลกของเรากลายเป็น Global Village ที่ใครทำอะไรก็สามารถรู้กันไปได้หมดทั่วทั้งหมู่บ้าน และยากที่จะสกัดกั้น

2. ลักษณะของข่าวสารข้อมูล (Information, Content) ที่สามารถใช้งานร่วมกัน (Share) กันได้ระหว่างผู้เผยแพร่ (Publisher, Broadcaster) และผู้ใช้ข้อมูล เช่น การส่งคลิปวิดีโอไปบนเว็บไซต์ที่ให้บริการประเภท Upload และ Download เช่น Youtube.com ผู้ที่เข้าไปสามารถ download คลิปวิดีโอเพื่อนำไปตัดต่อเพิ่มเติมได้อีก ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเป็นผู้ผลิตได้ (Producer)

2.3.4.1 บทบาทสื่อใหม่ในมิติวัฒนธรรมโลก

จากมิติความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่มีสื่อใหม่เป็นช่องทางในการสื่อสาร และเชื่อมโลกหนึ่งไปยังอีกโลกหนึ่ง สื่อใหม่ยังมีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม อย่างเช่น ทำลายรูปสตุติที่กำลังเป็นที่นิยมในโลกอินเทอร์เน็ตและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก

เริ่มจากท่า “แพลงกิ้ง” wikipedia มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Lying Downgame หรือ Face Down เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในออสเตรเลียและประเทศแถบเอเชียวิธีทำก็ง่าย ๆ แค่นอนคว่ำหน้าลงกับพื้นแล้วเหยียดแขนทั้งสองข้างแนบชิดลำตัวเท่านั้น แต่ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ตรงการนอนคว่ำเท่านั้น ส่วนสำคัญที่สุดของกิจกรรมนี้คือการบันทึกภาพเก็บไว้ และนำไปโพสต์บนอินเทอร์เน็ต

ดังนั้น ถ้าฟังตัวการกระทำแค่การ “นอนคว่ำ” จึงไม่ได้มีความหมายอะไร เพราะการนอนนั้นอาจจะใช้เวลาเพียง 3 วินาทีก็ว่าได้ แต่ประเด็นสำคัญคือ “ภาพ” ของการทำท่านอนคว่ำนั้นต่างหาก และการทำ Planking จะสมบูรณ์ได้ในท่ายที่สุดก็ต่อเมื่อมีการนำภาพนั้นไป “โพสต์” บนอินเทอร์เน็ตเท่านั้นกิจกรรมนี้จึงเป็นกิจกรรมของผู้คนในโลกออนไลน์อย่างแท้จริง ที่เริ่มต้นจากสถานที่จริง ๆ และไปจบลงในสถานที่จำลอง หรือบนอินเทอร์เน็ต

โดยผู้คิดริเริ่มเป็นชาวเยอรมัน Gary Clarkson ที่เกิดจากความสนุกของตัวเองในการทำท่า Planking เมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว และปัจจุบันยังจดลิขสิทธิ์เกมนี้ไว้เรียบร้อยแล้ว ในเว็บไซต์ (Lyingdowngame) อย่างไรก็ตาม ว่ากันว่ากิจกรรมนี้เริ่มปรากฏเป็นข่าวจริง ๆ ในปี พ.ศ. 2552 เมื่อหมอและพยาบาลกลุ่มหนึ่งในอังกฤษถูกพักงานเนื่องจากเล่นเกมนี้ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่

หลังจากนั้นการทำ Planking ก็ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะเมื่อดารารุ่นหนึ่งเป็นผู้ทำ Planking ให้เป็นข่าว เช่น กรณีของนักกีฬารักบี้ชาวออสเตรเลีย คนหนึ่งที่ทำ Planking หลังจากที่ทำพยายามทำสำเร็จ การ Planking เป็นกิจกรรมที่อยู่ในลักษณะของการโชว์ “ภาพ” ดังนั้น การค้นหาสถานที่ที่แปลก ๆ ไม่เหมือนใครอื่นจึงเป็นส่วนที่ผู้ทำ Planking ให้ความสำคัญมาก เพราะจะทำให้การกระทำของตนเองนั้นพิเศษไปจากของคนอื่น ๆ เช่น ที่บริเวณหน้าท่าชมหาดหรือบนสถานที่ที่อันตรายบนขอบสะพาน หรือบนดาดฟ้า ในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ที่ออสเตรเลียจึงปรากฏว่ามีชายคนหนึ่งตกลงมาจากกระเบื้องตึกชั้น 7 ขณะที่พยายามจะทำ Planking

จากท่าเพลงกิ้ง มาสู่เลวิเทตติ้ง (Levitating) ที่ท่าท่าเหมือนกำลังเหาะเหินเดินอากาศ หรือการโพสต์ท่าถ่ายรูปเหมือนอยู่ในสูญญากาศ ด้วยการจับภาพขณะตัวแบบกำลังลอยในอากาศ ลอยได้ด้วยการกระโดด แต่เหมือนไม่ได้กระโดดมองเห็น ๆ นึกว่าคนในภาพนั้นมีวิชาตัวเบาเหาะเหินเดินอากาศในอิริยาบถต่าง ๆ ทั้ง ออกจากโบกัรไฟฟ้า, นั่งทำงานหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือแสดงวิชาตัวเบากระหว่างเดินในย่านชุมชนก็ไม่มีใคร

โดยทำนี้ “นัทสึมิ ฮายาชิ” สาวชาวญี่ปุ่นเป็นผู้สร้างกระแสนี้ขึ้นมาตั้งแต่ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2554 เธอเริ่มถ่ายภาพตัวเองด้วยกล้องถ่ายรูปและตัวจับเวลาในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งกรุงโตเกียว ตามมาด้วย “โอวลิง” ท่านี้เหมือนนอนกุก ที่ต้นกำเนิดมาจากออสเตรเลีย โดยมีผู้คนในสหรัฐ ออสเตรเลียและอังกฤษ ได้โพสต์ท่าโอลลิงในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยความพิลึกและทะเล้น และล่าสุด ท่า “ฮอर्सแมนนิ่ง” คือ การโพสต์ท่าถ่ายรูปเลียนแบบคนคอขาดที่เคยฮิตในหมู่วัยรุ่นเมื่อเกือบ 100 ปีที่แล้วกลับมาอาละวาดอีกครั้ง คำว่า “ฮอर्सแมนนิ่ง” มาจากชายหัวขาดบนหลังม้า หรือ “เฮดเลส ฮอर्सแมน” (Headless Horseman) จากนวนิยายของวอชิงตัน เออร์วิง เรื่อง “เดอะ ลีเจนด์ ออฟ สลึปปี้ ฮอลโลว์” (The Legend of Sleepy Hollow) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 1820 ภาพวาดชายหัวขาดบนหลังม้าจากหนังสือเรื่อง “The Legend of Sleepy Hollow” ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตต่างหลั่งไหลเข้าเว็บไซต์ต่าง ๆ โพสต์รูปนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ในแบบฉบับของตนเอง ซึ่งขณะนี้ได้มีการตั้งแฟนเพจในเฟซบุ๊ก โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า Horsemaning - Next Level of Planking เพื่อไว้สำหรับแชร์ภาพดังกล่าวอีกด้วย

2.3.5.2 บทสรุปของสื่อใหม่กับการเปลี่ยนแปลงโลกในหลายมิติ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ หรือคลื่นลูกที่สาม สอดคล้องกับแนวคิดของ อัลวิน ทอฟเลอร์ (Alvin Toffler) ที่ให้ความสำคัญกับ เครือข่ายสารสนเทศ โดยเชื่อว่า สื่อสารสนเทศและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จะเข้ามามีพลังและบทบาทต่อการสื่อสารและสร้างความมั่งคั่งให้กับมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนวัฒนธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงโลกให้เป็นหมู่บ้านโลก ที่สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันและกัน เป็นโลกไร้พรมแดน

แม้ว่าโลกาภิวัตน์จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่อาณาประเทศให้ได้รับความทันสมัย มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะการใช้สื่อใหม่เป็นช่องทาง แต่โลกาภิวัตน์เปรียบเหมือนเหรียญสองด้านมีทั้งข้อดี และ ข้อเสีย หากผู้นำสื่อใหม่ไปใช้ทางที่ผิด อาจส่งผลกระทบกับความมั่นคงของประเทศ เปรียบเสมือนกับ ปัญหาการเมืองที่กลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในเวลานี้ แต่หากนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ จะก่อให้เกิดผลดีกับเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีการเจริญเติบโต มีเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น (Blogspot, 2554)

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นในเรื่องของความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อใหม่ที่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนในสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คนที่ยู่ต่างดินแดนที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีของสื่อใหม่เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) นี้ทำให้สามารถนำมาวิเคราะห์การปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.4 แนวคิดเรื่อง “คนพลัดถิ่น” (Diaspora)

2.4.1 ความหมายแนวคิดคนพลัดถิ่น

คนพลัดถิ่นแปลความจาก “Diaspora” ซึ่งแปลมาจากภาษากรีกอีกทอดหนึ่ง “Diaspora” เกิดจากการผสมสองคำ คือ “Dia” มีความหมายเท่ากับ “Through” หรือทะลุผ่านเข้าไป และ “Speirein” หมายถึง “Sow/Scatter” หรือ “หว่าน/เพาะเมล็ด” รวมความแล้ว Diaspora มีความหมายเท่ากับ “To Scatter” หรือ “To Spread” หรือ “To Diasperse” ซึ่งหมายถึงการแพร่ออกไป การกระจายไป (จิรวุฒิ เสนาคำ, 2547, น. 198, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 21)

2.4.2 ลักษณะของแนวคิดคนพลัดถิ่น

แม้ปัจจุบันจะมีหนังสือและบทความจำนวนมากใช้แนวคิดคนพลัดถิ่น แต่ดูเหมือนว่างานเหล่านี้จะอิงอยู่กับแนวคิดที่สำคัญ คือ

แนวคิดตัวแบบคนพลัดถิ่น (Diaspora as Typological Tool) ได้รับพัฒนาค่อนข้างยาวนาน ในบทความขึ้นบุกเบิกของ จอห์น อาร์มสตรอง (Armstrong, 1967, อ้างถึงใน จิรวุฒิ เสนาคำ, 2547, น. 207) ได้ให้ความหมายคนพลัดถิ่นว่า หมายถึง ชุมชนเชื้อชาติที่ปราศจากพื้นที่หรืออาณาเขตที่เป็นหน่วยงานทางการเมืองของตนเอง และจำแนกคนพลัดถิ่นเป็นสองประเภท คือ คนพลัดถิ่นประเภทกรรมมาชีพ และคนพลัดถิ่นที่ได้รับการกระตุ้น ในบทความตีพิมพ์ในวารสาร Diaspora ฉบับแรกของวิลเลียม ซาฟราน (Safran, 1991, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 23) ได้สร้างตัวแบบของคนพลัดถิ่น และให้ความหมายของคนพลัดถิ่นว่า หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกขับออกจากดินแดนที่สมาชิกมีลักษณะร่วมหกประการ คือ

- (1) ถูกขับออกจากศูนย์กลางถิ่นกำเนิดไปอยู่ในต่างแดน ตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป
- (2) ยังคงรักษาความทรงจำร่วม และมายาคติเกี่ยวกับถิ่นกำเนิด
- (3) ไม่ได้รับการยอมรับโดยสมบูรณ์จากสังคมประเทศที่อาศัย จึงรู้สึกแปลกแยก

โดดเดี่ยว

- (4) ถือว่ามาตุภูมิคือบ้านที่แท้หรือบ้านในอุดมคติ และเป็นสถานที่ที่ต้องกลับไปในเวลาที่เหมาะสม

(5) มีพันธะที่ต้องรักษา บุรณะ พันฟู หรือสถาปนามาตุภูมิของตน

(6) มีสายสัมพันธ์กับมาตุภูมิทั้งโดยส่วนตัว หรือโดยฐานะตำแหน่งสายสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นที่มาของสำนึกความเป็นเชื้อชาติและมีमानฉันทของเชื้อชาติ

ตัวแบบคนพลัดถิ่นของวิลเลียม ซาฟราน (Safran, 1991, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 23) นั้นค่อนข้างแคบ เพราะผูกโยงคนพลัดถิ่นไว้กับ “การถูกขับหรือบังคับให้ออกจากมาตุภูมิ” ทำให้คนพลัดถิ่นได้รับความเจ็บปวด ขมขื่น และเป็นเหยื่อ ต่อมา มิเชล บรูโน (Bruneau, 1995, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 23) ได้สร้างตัวแบบการศึกษาคนพลัดถิ่นในความหมายที่กว้างขึ้น โดยเขาได้กำหนดเกณฑ์ว่า คนพลัดถิ่นคือกลุ่มคนที่มีลักษณะดังนี้ คือ 1) ตระหนักหรืออ้างความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ หรืออัตลักษณ์แห่งชาติของตน 2) มีองค์การทางการเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มในต่างแดน 3) สัมพันธ์กับมาตุภูมิ ทั้งในแง่ที่เป็นจริงและในจินตนาการ

ความหมายคนพลัดถิ่นของบรูโนกว้างขึ้น เพราะได้ตัดการถูกขับหรือบังคับให้ออกจากมาตุภูมิออกไปจากเกณฑ์หรือนิยามคนพลัดถิ่น จากเกณฑ์ดังกล่าว บรูโนได้คนพลัดถิ่นไว้ 3 ประเภท คือ 1) คนพลัดถิ่นที่ก่อรูปมาจากเหตุผลหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มพ่อค้าชาวจีน ชาวอินเดีย และเลบานอนในต่างแดน 2) คนพลัดถิ่นที่ก่อรูปมาจากกิจกรรมหรือปัจจัยทางศาสนา เช่น คนยิว กรีก และอาร์เมเนียนพลัดถิ่น 3) คนพลัดถิ่นที่ก่อรูปมาจากปัจจัยด้านการเมือง เช่น ปาเลสไตเนียน เคริตส์ และธิเบตพลัดถิ่น

ส่วนโฟลยา แอนโธส (Anthias, 1998, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 24) มองว่า งานที่เป็นตัวแทนของแนวคิดนี้ในปัจจุบัน คือ งานของ โรบิน โคเฮน (Cohen, 1997, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 24) ซึ่งได้ก้าวเลยไปจากตัวแบบการศึกษาคนพลัดถิ่นที่ได้จากการศึกษาคนยิว เพราะเห็นว่าตัวแบบจากประสบการณ์ดังกล่าว อาจจะไม่เพียงพอกับการอธิบายคนพลัดถิ่นปัจจุบัน ดังนั้น โคเฮน จึงให้ความหมายคนพลัดถิ่นใหม่ว่า หมายถึง กลุ่มคนหรือชุมชนข้ามพรมแดนรัฐ-ชาติ ที่มีลักษณะสำคัญแก่ประการ คือ 1) กระจายอยู่นอกมาตุภูมิตั้งแต่สองแห่ง หรือสองประเทศขึ้นไป 2) เหตุของกระจายนี้ อาจมาจากการบังคับ การแสวงหางานทำ การค้าหรือนโยบายเจ้าของอาณานิคม 3) มีความทรงจำร่วมเกี่ยวกับถิ่นกำเนิด 4) มีอุดมคติและพันธะร่วมในการรักษา พันฟู สร้างความปลอดภัย ความมั่นคงแก่มาตุภูมิ 5) มีสำนึกร่วมและกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อกลับมาตุภูมิ 6) มีสำนึกความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้มข้น และสำนึกดังกล่าวได้รับการธำรงไว้ข้ามกาลเวลา 7) มีความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นกับสังคมของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน 8) มีความเห็นอกเห็นใจ และมีความเป็นปึกแผ่นหรือความสมานฉันทกับคนพลัดถิ่นชาติพันธุ์เดียวกันในอีกประเทศ 9) อาจจะมีชีวิตที่เฉพาะ สร้างสรรค์ และมั่งคั่งในประเทศพักพิง ที่มีขนบธรรมเนียมต่อความแตกต่างทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม ลักษณะของคนพลัดถิ่นดังกล่าวไม่จำเป็นต้องพบครบทุกประการในชุมชนคนพลัดถิ่น

นอกเหนือจากงานที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีงานที่จำแนกคนพลัดถิ่นอย่างน่าสนใจ คือ งานของ ลูซี่ เฉิง และมาเรียน แคทซ์ (Lucie Cheng & Mariah Katz, 1998, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 24) ที่สร้างตัวแบบการจำแนกประเภทคนพลัดถิ่นจากเอเชียแปซิฟิก และนิยามคนพลัดถิ่นในความหมายกว้างกว่า หมายถึง ชุมชนคนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในสังคมหรือรัฐชาติ ที่มีนโยบายสนับสนุนความหลากหลายของชาติพันธุ์ และชุมชนคนกลุ่มดังกล่าวมีบรรพบุรุษร่วม และสนับสนุน ส่งเสริมอัตลักษณ์ร่วมข้ามท้องถิ่น ข้ามพรมแดนรัฐ-ชาติ จากความหมายข้างต้น เฉิงและแคทซ์ จำแนกคนพลัดถิ่นจากเอเชีย-แปซิฟิก ออกเป็น 5 ประเภทหลัก คือ 1) คนพลัดถิ่นที่เกิดจากการขยายตัวของจักรวรรดินิยม 2) คนพลัดถิ่นด้านแรงงาน 3) คนพลัดถิ่นด้านการค้าและบริการ 4) คนพลัดถิ่นที่ถูกบังคับ 5) คนพลัดถิ่นด้านวิชาชีพและปัญญาชน เกณฑ์ที่ใช้จัดประเภทคนพลัดถิ่นสี่ประเภทแรกไม่ต่างจากที่โคเฮินใช้ ส่วนคนพลัดถิ่นด้านวิชาชีพและปัญญาชนนั้น เฉิงและแคทซ์ นิยามว่า หมายถึง กลุ่มคนที่มีการศึกษาสูง อพยพจากมาตุภูมิ เข้าไปทำงานประเทศอื่น คนพลัดถิ่นกลุ่มนี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ตัวอย่างมีอาทิ พยาบาลชาวฟิลิปปินส์ นักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซีย วิศวกรจีน ศาสตราจารย์ชาวเกาหลี ที่อพยพไปในประเทศศูนย์กลางพัฒนา เช่น อังกฤษและอเมริกา เป็นต้น ลักษณะเด่นของคนพลัดถิ่นประเภทนี้ คือ เดินทางข้ามพรมแดนอย่างสม่ำเสมอมีอัตลักษณ์พันธุ์ทาง และมีสำนึกการเป็นพลเมืองโลก (Cosmopolitan) มากกว่าการภักดีต่อประเทศใดประเทศหนึ่ง เฉิงและแคทซ์กล่าวอย่างชัดเจนว่า การกำหนดนิยามและการจำแนกประเภทคนพลัดถิ่นที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นคือ การสร้างตัวแบบการวิเคราะห์ ซึ่งในความจริงชุมชนพลัดถิ่นที่อาจจะมีลักษณะ หรือรูปแบบที่ผสมผสานกันและกัน ซึ่งแอนโธนีได้เห็นคล้ายกันว่า การจำแนกประเภท คือ การสร้างตัวแบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์คล้ายกับตัวแบบที่ใช้

โดย แมกซ์ เวเบอร์ (Weber, 1978, อ้างถึงใน วุฒินันท์ แท่นนิล, 2551, น. 25) และเห็นว่าการจำแนกประเภทคนพลัดถิ่นอาจจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาเปรียบเทียบ แต่มีข้ออ่อนคือ เน้นความเป็นเอกภาพ ความเป็นหนึ่งเดียวของคนพลัดถิ่นชุมชนพลัดถิ่นถือเป็นชุมชนตามธรรมชาติ ไม่เปลี่ยนแปลงปราศจากความขัดแย้งทางเพศ ชนชั้น เชื้อชาติ และวัย ในส่วนของเวอร์โตเวควิจารณ์การจำแนกประเภทว่าเน้นความสำคัญเชิงโครงสร้างมากเกินไป จนทำให้มองคนพลัดถิ่นในลักษณะที่หยุดนิ่ง ดังนั้น เวอร์โตเวคจึงเสนอว่า การศึกษาคนพลัดถิ่นควรจะหาจุดสมดุล ระหว่างการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างกับการวิเคราะห์ตัวผู้กระทำ

2.4.3 บริบทของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของคนพลัดถิ่น

ในความเป็นจริงบริบทที่บุคคลมีโอกาสดูติดต่อกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั้นสามารถพบได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับแม่บ้านหรือคนสวนที่มาจากต่างจังหวัด การซื้อของหรือซื้ออาหารเมื่อเดินทางไปท่องเที่ยว การพบปะกับเพื่อนที่มาจากภาคต่าง ๆ ของประเทศ หรือการทำงานในองค์กรบริษัทข้ามชาติ

บริบทของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 5 บริบท (Cusher & Brislin, 1996)

1. การท่องเที่ยว
2. การทำงาน
3. การแต่งงาน/ การตั้งหลักแหล่งครอบครัว
4. การศึกษาและการเข้าโรงเรียน
5. การประกอบ/ ติดต่อทางธุรกิจ

นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและการสื่อสารต่างวัฒนธรรมอีก โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม (Taft, 1997, อ้างถึงใน ธัชชา วิทยวิโรจน์, 2552, น. 26)

1. กลุ่มที่เดินทางออกนอกดินแดน ประเทศ หรือถิ่นที่อยู่เดิม ไปสู่ดินแดนประเทศ หรือถิ่นที่อยู่ใหม่ “เป็นชั่วคราว” ซึ่งกลุ่มนี้จะเรียกว่า “กลุ่มพักค้างแรม” เช่น ไปท่องเที่ยว ไปศึกษา ทำงาน ติดต่อธุรกิจ หรือปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ในต่างประเทศและต่างแดน เช่น นักท่องเที่ยว นักเรียนแลกเปลี่ยน อาสาสมัคร นักธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มแรกนี้มักเป็นการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่อย่างมีเป้าหมายไม่ว่าจะตั้งใจหรือได้รับมอบหมายมาก็ตาม

2. กลุ่มที่ย้ายจากภูมิลำเนาเดิมมาตั้งรกรากใหม่ในต่างแดน ผู้อพยพข้ามแดน หรือผู้ลี้ภัยที่มีทั้งสมัครใจและไม่สมัครใจที่จะย้ายเข้ามาเพื่อต้องการเป็นสมาชิกในสังคมใหม่อย่างถาวร เช่นเดียวกับการอพยพของคนในชนบทเข้าสู่ตัวเมือง ซึ่งผู้อพยพข้ามประเทศไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว เมื่อไปถึงประเทศนั้นใหม่ ๆ ก็ย่อมต้องการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมใหม่แบบกะทันหัน เช่น ผู้ลี้ภัยเป็นการย้ายมาอย่างรวดเร็วและไม่เต็มใจ ทำให้มีโอกาสน้อยที่จะปรับจิตใจเพื่อใช้ชีวิตในสังคมใหม่

นอกจากนี้ยังรวมถึงชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าการย้ายนั้นจะมาจากความสมัครใจ แต่ผู้อพยพต่างก็มีแรงกระตุ้นต่าง ๆ ในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับความถาวรในการที่จะเข้ามาอยู่ ซึ่งในกลุ่มนี้ยังรวมไปถึงคนที่แต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรม และต้องย้ายมาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ร่วมกับสามีหรือภรรยาด้วย

3. การปรับตัวภายในดินแดนหรือประเทศเดิมของตนเอง เนื่องจากมีความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม (Subculture Mobility) การสื่อสารต่างวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นระหว่างที่สามารถและไม่สามารถปรับเปลี่ยนรับวัฒนธรรมใหม่ได้ รวมทั้งช่องว่างระหว่างคนที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์เดิมของตน กับคนรุ่นใหม่ที่ได้รับเอาวัฒนธรรมหลักจนสูญเสียเอกลักษณ์เดิมของตน

4. กลุ่มที่ต้องปรับตัวอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม (Change in Society) ในขณะที่กลุ่มที่ 3 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมภายในสังคมที่ตนอยู่ แต่การเปลี่ยนแปลงในกลุ่มนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ดังนั้น กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 จึงมีความสัมพันธ์

และมีลักษณะใกล้เคียงกันมากแต่ต่างกันที่จุดเน้นเท่านั้น เช่น ในองค์กรการนำเอานวัตกรรมใหม่ ๆ เข้าสู่องค์กรจะมีผลกระทบต่อรูปแบบการสื่อสาร และค่านิยมของคนในองค์กร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นี้ ก่อให้เกิดปัญหาการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีวัฒนธรรมต่างกันได้

5. กลุ่มที่แยกตัวออกจากเดิมหรือเปลี่ยนสถานะเดิมของตน (Segregation) เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสเกี่ยวข้องกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม เช่น คนที่ปลดเกษียณ คนที่แต่งงาน คนที่เปลี่ยนจากวัยเรียนสู่วัยทำงาน การเข้าสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งในช่วงที่ผลออกจากสิ่งเดิมที่ตนเคยเป็นอยู่ บุคคลจะต้องปรับเปลี่ยนและเข้าใจกับวัฒนธรรมใหม่ การไม่ปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมในวัฒนธรรมใหม่จึงอาจก่อให้เกิดความล้มเหลวในการสื่อสารได้

จากการแบ่งเป็นกลุ่มทั้ง 5 กลุ่มนี้ จะพบว่าแต่ละกลุ่มมีระยะเวลาในการพำนักหรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมในบริบทใหม่ และแรงจูงใจในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมต่างกัน เช่น นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีความตั้งใจจะมาท่องเที่ยวในประเทศหรือชุมชนนั้น ๆ อยู่แล้ว จึงเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจในการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ แต่ขณะเดียวกันอาจไม่มีแรงจูงใจในการปรับตัวให้เข้ากับคนต่างวัฒนธรรมนั้น ๆ เนื่องจากมีระยะเวลาพำนักอยู่สั้น ในขณะที่กลุ่มอพยพเป็นกลุ่มที่ถูกสถานการณ์บังคับให้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลเจ้าของวัฒนธรรม (Host) เพื่อความอยู่รอดเพราะต้องพำนักอาศัยเป็นเวลานาน เป็นต้น

2.4.4 สื่อและคนพลัดถิ่น (Media and Diaspora)

แนวทางการศึกษาสื่อมวลชนในปัจจุบันมักจะมุ่งความสนใจไปยังบทบาทของสื่อว่าจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อะไรได้อีกหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของการเมืองเรื่องอำนาจ ซึ่งยกตัวอย่างในประเด็นนี้ อย่างเช่นคำถามที่ว่าสื่อมวลชนจะสามารถประกอบสร้างความหมายใหม่ ๆ หรือช่วยธำรงรักษา ความเป็นชุมชนที่อ่อนไหวเปราะบาง อย่างเช่นบรรดากลุ่มชนที่อยู่ในภาวะใกล้จะสาบสูญ (Imperilled) หรือชุมชนที่เรียกว่า “คนพลัดถิ่น” (Diaspora) อีกทั้ง “ชนกลุ่มน้อย” หรือชนชายขอบได้อย่างไร เป็นต้น ซึ่งนักวิชาการหลายท่านระบุว่าเป็นเรื่องที่ที่น่าสนใจเช่นกันว่าสื่อเข้ามามีบทบาทอย่างไรที่ทำให้คนเหล่านี้สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนหรือมีความสมัครสมานสามัคคี จนสามารถที่จะแยกตัวเองออกเป็นเอกเทศได้ในที่สุด มันมีคำถามมากมายเกิดขึ้นจนบางครั้งอาจต้องใช้มุมมองการเมืองด้านสังคมวิทยามาใช้ร่วมวิเคราะห์ด้วย เช่น คำถามที่ว่า การก่อรูปสังคมหรือการสถาปนาตัวเองของคนกลุ่มนี้ถูกพัฒนาขึ้นพร้อมกับเทคโนโลยีความก้าวหน้าของสื่อใช่หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นที่มักจะพูดถึงกันก็คือเรื่องของความสัมพันธ์กันระหว่างสื่อ อัตลักษณ์ พรหมแดน ความเป็นท้องถิ่น และกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น

Daniel Dayan (1999, pp. 18-20, อ้างถึงใน สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง, 2551) ระบุว่าประเด็นเรื่องของความเป็นท้องถิ่น (Local) และกระแสโลกาภิวัตน์ มักเป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกันเสมอในระหว่างนักวิชาการด้านสื่อด้วยกันเอง ซึ่งการขัดแย้งที่ปรากฏเช่นนี้เป็นสิ่งที่บ่ง

บอกว่าเราได้ละทิ้งแนวคิดเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นท้องถิ่นและกระแสโลก (Local-global Relationship) ลงอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องของการหลอมรวมกันระหว่างท้องถิ่นกับโลกอีกต่อไป

ความเป็นท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ชัดเจนในบริบทของแนววัฒนธรรมศึกษา ซึ่งคำว่าท้องถิ่นในแนววัฒนธรรมศึกษาไม่ได้ถูกศึกษาอย่างโดดเดี่ยว เพราะคำว่าท้องถิ่นเองก็มีนัยยะของการติดต่อกับสังคมโลกภายนอกอยู่ในตัวของมันเอง (Cosmopolitan) ซึ่งความเป็น Cosmopolitan เหล่านี้มันจะปรากฏออกมาในรูปแบบที่หลากหลายด้วยกัน ความจริงบรรดาคนพลัดถิ่นเหล่านี้มีทั้งการพัฒนาและพึ่งพิงตนเองกับกระแสวัฒนธรรมหลัก (Host Culture) รวมถึง วัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง (Respective Group) รวมถึงชนบประเพณีที่พวกเขาได้สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่โดยกลุ่มแกนนำของพวกเขาเอง (Reconstruction of such Tradition by their Elites) ซึ่งแกนนำเหล่านี้ก็ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับกระแสโลกเสมอไปและกลุ่มที่เหลือส่วนใหญ่ก็ไม่จำเป็นต้องผูกตัวเองกับความ เป็นท้องถิ่นเสมอไปเช่นกัน ทุกอย่างเกิดขึ้นจากอารมณ์และความรู้สึกของพวกเขาเอง โดยที่มิกลีนอายของการผสมผสานระหว่างความเป็นท้องถิ่นและกระแสโลกาภิวัตน์ที่แทรกซึมไปทั่วทุกที่

ปัญหาประการหนึ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และการใช้ชื่อของคนพลัดถิ่น ก็คือ เรื่องราวของสังคมคนกลุ่มน้อยมักตกอยู่ใต้อิทธิพลของคนกลุ่มใหญ่ เนื้อหาข่าวสารที่ผลิตออกมา ก็มักคำนึงถึงคนส่วนมากเหล่านี้ของสังคมด้วย ทั้งที่การก่อรูปอัตลักษณ์จำเป็นอย่างมากที่ต้องทำให้เห็นความแตกต่างจากสังคมกลุ่มใหญ่และมีความเป็นอิสระและแตกต่าง เพื่อที่จะได้ปลดปล่อยกลุ่มของตนเองจากการถูกเหมารวมจากความเป็นรัฐ-ชาตินั้น ๆ

ในกรณีนี้ Elihu Katz (1993) กล่าวว่า การจะอธิบายวาทกรรมการก่อรูปอัตลักษณ์ ในสิ่งแวดล้อมระหว่างวัฒนธรรมนั้น จะต้องตอบคำถามให้ชัดเจนว่า 1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับใคร โดยใคร หรือเพื่อใคร 2. คนกลุ่มนี้เป็นคนส่วนใหญ่หรือคนส่วนน้อยในสังคม เพราะหัวใจสำคัญของการเผชิญหน้า ก็คือความขัดแย้งระหว่างคำถามของความหลากหลายที่ว่า “คุณเป็นอะไร” What are you? กับ คำตอบที่เราจะสามารถตอบได้อย่างเป็นอิสระว่า “เราเป็นใคร” Who are we? ซึ่งก็มักจะมีปัญหา 2 ปัญหาที่พบเสมอคือ

2.4.4.1 การแข่งขันระหว่างอัตลักษณ์ที่หลากหลายด้วยตนเอง

ในสังคมหนึ่ง ๆ มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลายมากมายที่ถูกสร้างขึ้น มา ซึ่งในทัศนะของ Appadurai และ Breckenridge กล่าวว่ามันมีการปะทะสังสรรค์และเผชิญหน้ากัน ตลอดเวลาระหว่างอัตลักษณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งบ่อยครั้งที่พบว่าสื่อก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เช่น ละคร ภาพยนตร์หรือนิทรรศการต่าง ๆ ซึ่งสื่อเหล่านี้ก็จะเสนอภาพตัวแทนอันผิวเผินของคนกลุ่มน้อยเหล่านี้เท่านั้น แต่ไม่ได้บอกว่าอัตลักษณ์ต่าง ๆ ได้รับการสถาปนาหรือยอมรับปรับเปลี่ยนมาอย่างไร สืบทอดกันมาอย่างไร และแยกแยะความแตกต่างระหว่างกลุ่มอัตลักษณ์เดียวกันเองอย่างไร

2.4.4.2 การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนตัว

มิติของประวัติศาสตร์เป็นส่วนสำคัญพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่ม ซึ่งมันจะทำงานภายใต้การบอกเล่าเรื่องราวแบบมุขปาฐะ Daniel Dayan (1999, pp. 22-23, อ้างถึงใน สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง, 2551) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของสื่อที่มีคุณสมบัติพิเศษหรือสื่อเฉพาะกิจ (Particularistic Media) เป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นพิเศษในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการช่วยให้วัฒนธรรมที่กำลังสูญหายดำรงอยู่ได้ ถือเป็นตัวเชื่อมสำคัญของกลุ่มชนที่อยู่กันอย่างกระจัดกระจาย เช่น ชาวฮิว ชาวอาเมเนียน ชาวปาเลสไตน์ ชาวอินเดียในอังกฤษ หรือผู้อพยพชาวแอฟริกันในยุโรป หรือถ้าหากจะเปรียบเทียบเป็นระดับเล็ก ๆ ก็อย่างเช่น กลุ่มคนข้างถนน เป็นต้น คนเหล่านี้จะจัดกระจายอยู่ทั่ว ๆ ไปในหลายประเทศ ซึ่งพวกเขาจะมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน ซึ่งแน่นอนว่ามิติของความเป็นชาติดั้งเดิมและมาตุภูมิเดิมยังคงชัดเจนและไม่เคยจางหายไปจากกลุ่มคนเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้นพวกเขามักจะผูกตัวเองกับสื่อเฉพาะบางอย่างที่อ้างถึง “ความเป็นชาติ” National ของพวกเขาอยู่ตลอด แต่ความเป็นชาติศูนย์กลาง “National Centre” ที่พวกเขายึดถือเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองการปกครองแต่อย่างใด แต่กลับพบว่ามันคือมายาคติ (Myth) ที่เป็นความทรงจำร่วมกันที่เก็บไว้ทูนบูชา

คำจำกัดความของคำว่า “สื่อ (Media)” ของบรรดาคนพลัดถิ่นไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงสื่อกระแสหลัก อย่างเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงสื่ออื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันหรือองค์กร หรือการปฏิบัติการทางสังคมต่าง ๆ ที่เชื่อมประสานบรรดาคนพลัดถิ่นในส่วนต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น การไปแสวงบุญ (Pilgrimages) หรือกิจกรรมการกลับไปเยี่ยมมาตุภูมิเกิด การเข้าร่วมสมาคมมิตรภาพ พิธีกรรมทางศาสนา การรวมตัวกันในหมู่เครือญาติตามวาระโอกาส ซึ่งทั้งหมดทั้งปวงเหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่ามันคือ “ธรรมเนียม (Tradition)” หรือจะดีกว่าถ้ามันจะถูกเรียกว่า “ประเพณีใหม่ (Neotraditional)” เพราะสิ่งนี้ไม่ได้ทำหน้าที่แค่ช่วยให้ระลึกถึงความหลังแต่เพียงอย่างเดียว แต่มันยังเป็นการผสมผสานทั้งการหวนรำลึกถึงวันคืนเก่า ๆ และเป็นการประกอบสร้างชนบประเพณีใหม่ ๆ ด้วย ทั้งหมดที่กล่าวมานี้รวมถึง

(1) การผลิตและวงจรของสื่อต่าง ๆ เช่น วีดิโอ คาสเซ็ทเทป ตามร้านขายวีดิโอเฉพาะของกลุ่มผู้อพยพ หรือแม้แต่อาหารและเครื่องเทศต่าง ๆ

(2) การแลกเปลี่ยนจดหมาย รูปถ่าย วีดิโอการเดินทางต่าง ๆ เนื่องจากบรรดา “ผู้พลัดถิ่น” เหล่านี้มักมีการเดินทางมากมายกลับไปกลับมาอยู่เสมอ พวกเขาถูกเรียกว่า “Charter-flight Society” ซึ่งรูปแบบการเดินทางหลัก ๆ จะเกี่ยวข้องกับครอบครัวเป็นหลัก รวมทั้งเชื่อมพื้นที่ใหม่ที่จะไปตั้งรกรากด้วย และพวกเขาต้องการค้นหาชนบธรรมเนียมประเพณีที่ถูกทิ้งไป

(3) การก่อร่างสร้างชุมชนใหม่นั้นมักมีความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของศาสนา หรือพิธีกรรม การบวงสรวงต่าง ๆ เป็นจุดดึงดูดสำคัญ

(4) การสร้างเครือข่ายระหว่างบรรดาผู้ผลิตกันเอง โดยทางศาสนา หรือกลุ่มทางการเมืองก็ตาม ชุมชนเครือข่ายของผู้ผลิตเหล่านี้มีแนวโน้มจะเคลื่อนไหวเพื่อวัตถุประสงค์ทางอุดมการณ์หรือเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการเงินเป็นหลัก

และเป็นที่แน่นอนว่าการสื่อสารของผู้ผลิตยังขึ้นกับสื่อกระแสหลัก (Conventional Media) อีกด้วยไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม เช่น

1. ผังรายการของสื่อกระแสหลักเช่นข่าวหรือละคร มักไม่ค่อยมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตเลย หรือนำเสนอเรื่องราวที่ผู้ผลิตไม่ได้มีประสบการณ์ร่วม ซึ่งจุดนี้ Michel de Certeau กล่าวว่ามันเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้พวกเขาถูกรวบรวมว่าเป็นพวก “ไร้อำนาจ” (Powerless) หรือเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมบริโภคนิยมเท่านั้น

2. สื่อที่มีแนวทางเพื่อชุมชน (Community-Oriented Genre) จริง ๆ นั้นสามารถนำเสนอได้ในสื่อกระแสหลัก เช่น รายการเช้าวันอาทิตย์ในฝรั่งเศสของ Antenne II แต่รูปแบบของรายการก็มักจะเกี่ยวเนื่องกับแนวทางศาสนาที่เคร่งครัด เช่น มุสลิม ยิว นิกการอโธดอกซ์ หรือโปแตสแตนท์ ที่ก็จะนำเสนอภาพพิธีสวดมนต์และการบรรยาย ทำให้ผู้ชมรู้สึกกระอักถึงความหลัง คิดถึงบ้านเกิดเมืองนอน เพื่อที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ไปยังดินแดนบ้านเกิดอันแสนไกล

3. บรรดาสื่อที่เปิดกว้างเช่นสพ.รายวันรายสัปดาห์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือเคเบิลทีวี เพราะทำให้หลายคนเกิดคำถามว่าในรายการที่เปิดกว้างแบบนี้ที่ให้บรรดาชนกลุ่มน้อยเข้ามาร่วมในรายการนั้นทางรายการรับเงินจากที่ใด จากรัฐบาลของชนกลุ่มนั้น หรือจากกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม เพราะเป็นที่น่าสังเกตว่าในรายการเหล่านี้มันเต็มไปด้วยความขัดแย้งและความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งความจริงก็คือเนื้อหาที่มันเต็มไปด้วยการผสมผสานของความแตกต่าง เช่น การเคลื่อนไหวของชนชั้น การจัดระบบหมวดหมู่ ซึ่งมันเกี่ยวโยงกับการศึกษาวัฒนธรรม ที่มีปัจจัย 3 ประการที่เกี่ยวข้องกันอย่างสำคัญได้แก่

3.1 สื่อกระแสหลัก (Conventional Media)

3.2 สื่อของท้องถิ่นนั้น ๆ (Domestic Media)

3.3 ประเพณีประเพณี หรือกิจกรรมใหม่ (Neotraditional Activity)

ซึ่ง 3 ประการนี้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่สำคัญในสื่อที่ทำให้เกิด “สื่อเพื่อชุมชน” หรือ “สื่อเพื่อชนชายขอบ” ขึ้น จนในที่สุดจะถูกผลักดันให้เป็นตระกูล (Genre) หนึ่งของรายการโทรทัศน์ที่แตกต่าง โดยมีแรงผลักดันมาจากอุดมการณ์และมติของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มคนพลัดถิ่นอันชอบธรรมนั่นเอง

ตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้สื่อที่มีคุณสมบัติพิเศษ (Particularistic Media) ที่ไม่ใช่สื่อกระแสหลักดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นของบรรดาคนพลัดถิ่น เช่น กรณีการใช้โฮมวิดีโอ (Home VDO) ชาวปัญญาของอินเดียที่อาศัยอยู่ในหลาย ๆ ส่วนของเกาะอังกฤษ รวมถึงในเยอรมัน

และอเมริกา จะใช้โฮมวิดีโอในการติดต่อสื่อสารระหว่างหมู่ชาวปัญญาด้วยกัน ซึ่งวิดีโอเหล่านี้ถูกใช้เพื่อเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางสังคมและทำหน้าที่ด้านการเมืองส่วนหนึ่งด้วย ครอบครัวชาวปัญญาส่วนใหญ่ใช้วิดีโอเพื่อติดต่อสื่อสารกับญาติ ๆ ที่ห่างไกลกัน หรือบางทีก็ใช้เป็นสื่อให้หนุ่มสาวได้รู้จักกัน เป็นการแนะนำแบบแม่สื่อแม่ชัก และใช้เป็นเครื่องมือในการสอนด้านประเพณี และพิธีกรรมไปด้วยในตัว จากจุดนี้โฮมวิดีโอจึงเปลี่ยนตัวเองจากการเป็นสื่อภายในบ้านหรือสื่อส่วนตัวมาเป็นสื่อสาธารณะ ซึ่งมันไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่จะผสมผสานเรื่องของการหวนระลึกถึงความหลัง การโฆษณาชวนเชื่อ การเคลื่อนไหวทางสังคมและการไว้อาลัยไว้ด้วยกัน

การผสมผสานที่ลงตัวเช่นนี้ทำให้เกิดโทรทัศน์รูปแบบใหม่ ที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “โทรทัศน์สำหรับชนชายขอบ” (Minority Television) ซึ่งเป็นรูปแบบ (Genre) ที่ Hamid Naficy (1993) ได้ใช้ศึกษาการชมโทรทัศน์ของชาวอิหร่านในลอสแอนเจลิส ซึ่งผลการศึกษานี้เนื้อหาโทรทัศน์แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างชัดเจนว่าในคนกลุ่มใหญ่ของสังคมก็ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายในเรื่องชาติกำเนิด รวมทั้งความปรารถนาด้านการเมืองและประวัติศาสตร์ได้เช่นเดียวกัน (สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง, 2551)

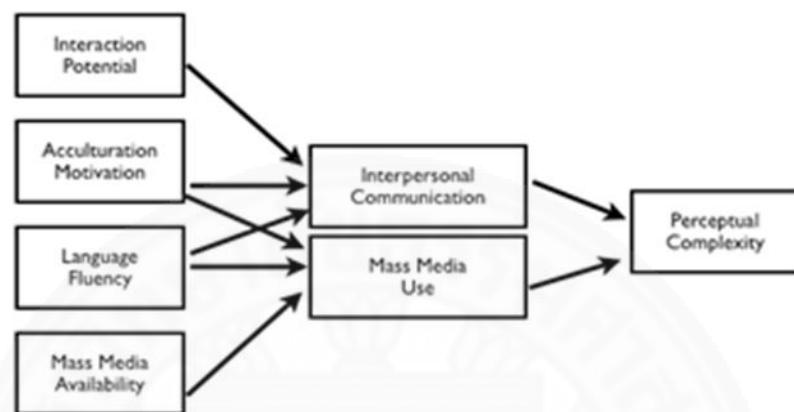
สำหรับแนวคิดคนพลัดถิ่น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้นำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการอธิบายการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างของคนพลัดถิ่น เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม และสื่อ เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

กู หมิง (Chen, Cue Ming) แห่งมหาวิทยาลัยเคนท์ ทำการศึกษาเรื่อง “มิติในความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม” ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพัทธ์แบบเพียร์สันแสดงให้เห็นว่า มีค่าสัมพัทธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคุณสมบัติส่วนบุคคลความรู้ด้านการสื่อสาร การปรับตัวทางด้านจิตใจ และความตื่นตัวทางด้านวัฒนธรรม จากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรม มีดังนี้ คือ ลักษณะปัญหาการสื่อสาร เช่น ปัญหาความแตกต่างทางด้านภาษา และปัญหาด้านอคติระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างทางด้านสถานภาพทางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรม

Kantima Kunjara (1982) แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารของนักเรียนไทยในสหรัฐอเมริกาในขั้นตอนของการปรับตัวทางวัฒนธรรม” โดยได้เสนอตัวแบบ Path (Path Model) ที่ใช้ในงานวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ได้มีการตั้งสมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบนี้กล่าวว่า ตัวแบบนี้เป็นตัวแบบที่ใช้พิจารณาถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมโดยปัจจัย 4 ปัจจัยทางด้านซ้าย จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้แปลกหน้าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้ช่องทางการสื่อสารในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในสังคมของเจ้าบ้าน ซึ่งช่องทางการสื่อสารทั้งระดับระหว่างบุคคล และระดับสื่อมวลชนนั้นก็จะนำไปสู่การรับรู้ถึงความซับซ้อนของสังคมเจ้าบ้าน (Perceptual Complexity) ซึ่งการรับรู้ถึงความซับซ้อนของสังคมเจ้าบ้านนี้จะนำไปสู่การปรับตัวทางวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อผู้แปลกหน้าได้รับรู้ถึงความแตกต่าง และแง่มุมต่าง ๆ ของสังคมของวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้แล้ว ก็จะทำให้ผู้แปลกหน้าสามารถปรับตัว และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกไปได้ โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านความคล่องในการใช้ภาษาเจ้าบ้าน (Language Fluency) จะมีผลต่อทั้งการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน และการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้านในทางบวก 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation Motivation) จะมีผลต่อทั้งการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน และการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้านในเชิงบวก 3) ปัจจัยด้านโอกาสในการแสดงปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน (Interpersonal Interaction Potential) มีผลต่อการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้านในเชิงบวก 4) ปัจจัยด้านช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้าน (Host Mass Media) มีผลต่อการเปิดรับสื่อมวลชนเจ้าบ้านในเชิงบวก

ทองประยูร บุญจันทร์ (1989) แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา ทำการศึกษาเรื่อง “ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการปรับตัวของชาวอเมริกันที่เข้ามาอยู่ใน

เมืองไทยชั่วคราว” ผลของการวิเคราะห์ พบว่า มิมีติในการสื่อสาร คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและลักษณะการปรับตัว คือ ความสามารถในการพูดภาษาท้องถิ่น และการประพฤติตัวตามลักษณะประจำท้องถิ่น งานวิจัยนี้มีสมมติฐาน 2 ข้อ คือ 1. ความสามารถของชาวอเมริกันในการสื่อสาร เพื่อสร้างสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับเจ้าของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในความสามารถของการสื่อสารระหว่างบุคคล 2. ความถนัดในการใช้ภาษาถิ่น ก็เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการปรับตัวของชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยชั่วคราว

เอปส์เวิร์ท (Ebswort, 1992) แห่งมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลของความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการคาดหวังและการให้ความหมายเหมาะสม” เปรียบเทียบการใช้ภาษาอังกฤษระหว่างผู้ที่เติบโตในเปอร์โตริโกในนิวยอร์ก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการของชาวเปอร์โตริโกและชาวอเมริกัน แต่มักเกิดปัญหาในการเข้าใจผิดบ่อยครั้ง การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ความแตกต่างในระดับสังคมและวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษระหว่างชาวเปอร์โตริโกและชาวอเมริกัน จากการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีความเข้าใจถึงสังคมและวัฒนธรรมของอีกฝ่ายจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการสื่อสารมากกว่า ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัด คือ เรื่องเวลา การแสดงความไม่เข้าใจ การวิจารณ์ การแก้ปัญหา ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และบรรทัดฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

จิราพร บุตรสันต์ (2539) ทำการวิจัยเรื่อง “ลักษณะและปัญหาในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลในตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต” โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการเปิดรับข่าวสาร อุปสรรคในการสื่อสารระหว่างชาวเลกับนักพัฒนาชุมชน และการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างปัจจัยประชากรกับความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วมของชาวเลต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล รวมทั้งการศึกษาถึงความคาดหวังต่อลักษณะของนักพัฒนาชุมชนและความคาดหวังต่อลักษณะของโครงการพัฒนาชุมชนของชาวเล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 10 คน การสำรวจเชิงข้อมูลและการใช้แบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า T-Test One-Way Anova ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้ (1) ชาวเลเปิดรับข่าวสารจากนักพัฒนาชุมชนในลักษณะของการพบปะที่บ้าน การนัดประชุม และการบอกข่าวผ่านผู้นำชุมชน (2) ในทัศนะของชาวเลระบุว่า ไม่มีอุปสรรคในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม โดยชาวเลต้องการให้ทุกคนเห็นว่าพวกเขาเป็นคนภูเก็ตเช่นกัน ภาษาไม่ได้เป็นอุปสรรคในการสื่อสารกับนักพัฒนาชุมชนชาวเลต้องการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ แต่ยังมีชาวเลที่รู้สึกว่ นักพัฒนาชุมชนเป็นคนละกลุ่มกับพวกเขาและมีความเห็นว่านักพัฒนาชุมชนควรเรียนรู้วัฒนธรรมชาวเลให้มากขึ้น ส่วนอุปสรรค

ในการสื่อสารในทัศนะของนักพัฒนาชุมชน คือ การขาดความไว้วางใจ การขาดความใกล้ชิด การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และความแตกต่างทางด้านภาษา (3) ชาวเลที่มีสถานภาพสมรส และระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลต่างกัน (4) ชาวเลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลต่างกัน (5) ชาวเลที่มีเพศ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลต่างกัน (6) ชาวเลเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อลักษณะพึงประสงค์ของนักพัฒนาชุมชนต่างกัน (7) ชาวเลเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อลักษณะโครงการพัฒนาชุมชนต่างกัน (8) ความรู้ของชาวเลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล (9) ความรู้ของชาวเลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล และ (10) ทัศนคติของชาวเลต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล

สุวรรณณี เตชะวิรัช (2541) ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารกับความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย” โดย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 300 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามทำการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ซึ่งผลการวิจัยพบว่า (1) คนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีตำแหน่งงานในระดับบริหารเกือบทั้งหมด ระยะเวลาที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1-5 ปี โดยส่วนใหญ่แต่งงานแล้วและมีคู่สมรสเป็นคนญี่ปุ่น อัตราเงินเดือนที่ได้รับ คือ 100,001-500,000 บาท (2) พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย (3) ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย (4) พฤติกรรมการสื่อสารสามารถอธิบายการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ดีที่สุด (5) คนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

Maria Ida Barrett (2547) ทำการวิจัยเรื่อง “การปรับตัวและการกลมกลืนข้ามวัฒนธรรมของสตรีตะวันตกที่ทำงานในกรุงเทพฯ” โดยศึกษาเรื่องราวของสตรีชาวตะวันตกที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยบริเวณกรุงเทพมหานคร ประเด็นของงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการผสมกลมกลืนของบุคคลกลุ่มดังกล่าวให้เข้ากับสังคมไทย โดยตั้งคำถามว่า จำนวนสตรีชาวตะวันตกที่เข้ามาทำงาน

ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นนำไปสู่การผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มากขึ้นหรือไม่
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำรวจและอธิบายระดับของการกลมกลืนในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ ภาษา
และการสื่อสาร กระบวนการกล่อมเกลาก่อนทางสังคม และการปรับตัวทางวัฒนธรรม

ผู้เขียนวิเคราะห์ระดับความกลมกลืนบนพื้นฐานของมโนทัศน์ดังกล่าวข้างต้น
ผ่านการสำรวจเชิงปริมาณอย่างกว้างขวางในหมู่สตรีชาวตะวันตกที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร
ผลของการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ระดับความกลมกลืนกับระดับสังคมไทยของสตรีชาวตะวันตกอยู่ใน
ระดับต่ำ ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวได้รับการบ่งชี้และทดสอบผ่านชุดของเครื่องชี้วัดที่
เกี่ยวข้อง ซึ่งบ่งชี้ว่า (1) สถานภาพของความเป็นชาวต่างชาติ (2) ลักษณะร่วมซึ่งมีความหมายเป็น
สากล และ (3) การขาดเครือข่ายทางสังคม อาจเป็นปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจหรือ
ความสามารถของสตรีชาวตะวันตกในการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย

ผู้เขียนเสนอว่า ควรมีการให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ภาษาไทยในกลุ่มสตรี
ชาวตะวันตกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้กลุ่มและองค์กรต่างประเทศในประเทศไทยควรสำรวจบทบาท
หน้าที่ของตนภายในชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นการผสมกลมกลืนเพิ่มมากขึ้น ท้ายที่สุดผู้เขียนยังแสดงให้เห็นถึง
ความสำคัญในการเพิ่มความเข้าใจระหว่างสตรีชาวตะวันตกและสังคมท้องถิ่น ในเรื่องของการ
รับรู้และการยอมรับทางวัฒนธรรมอีกด้วย

กริดา โกเชก (2548) ทำการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการ
ปรับตัวของคนข้ามชาติ : ศึกษากรณี ชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย” เป็นการวิจัยแบบ
ผสมผสานกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งเดียวจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นของพม่าที่จดทะเบียนเป็นแรงงานต่างด้าวกับ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในเขต 3 จังหวัดพรมแดนประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย
ตาก และระนอง จำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบ Simple Random Sampling จาก
บัญชีรายชื่อแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนอย่างถูกต้อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองการ
สื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ และศึกษาอิทธิพลของปัจจัยในด้านต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว โดยทำการศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารของทั้งประเทศไทย และประเทศ
พม่าควบคู่กันไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์อภิมูล (Path Analysis) โดยใช้
โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.30) ประเภทมีตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองที่
พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก
(In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 12 คน เพื่อเป็นส่วนเสริมในการวิเคราะห์
ผลการวิจัยให้เกิดความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

แบบจำลองการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติชาว
พม่าที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแบบจำลองประกอบด้วย ปัจจัยด้าน

คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความสามารถในการสื่อสารในสังคมไทย ทักษะคิดที่มีต่อคนไทยในสังคมไทย และพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติชาวพม่า ซึ่งแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวของคนข้ามชาติได้ ร้อยละ 21 ผลการตรวจสอบความตรงของแบบจำลอง พบว่า ไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 0 ($p\text{-value} = 1.00$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 0

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติของพม่า ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ความสามารถในการสื่อสารในสังคมไทย และทัศนคติที่มีต่อคนไทยในสังคมไทย นั่นคือ คนข้ามชาติที่มีปัจจัยในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวในระดับสูงจะส่งผลให้มีการปรับตัวในระดับสูงเช่นเดียวกัน ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนนั้นมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการปรับตัว นั่นคือ คนข้ามชาติที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนของประเทศพม่าในระดับสูงจะส่งผลให้มีการปรับตัวในสังคมไทยน้อยลง

นอกจากนั้น ปัจจัยความสามารถด้านการสื่อสารในสังคมไทย ยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติของพม่า โดยส่งผ่านพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของคนข้ามชาติชาวพม่าอีกด้วย และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติชาวพม่า โดยส่งผ่านความสามารถด้านการสื่อสารในสังคมไทย ทักษะคิดที่มีต่อคนไทยในสังคมไทย และพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของคนข้ามชาติชาวพม่าพร้อมกันด้วย

วรรณนก สุวรรณรัตน์ (2548) ทำการวิจัยเรื่อง “กระบวนการปรับตัวในการสื่อสารองค์กรของผู้บริหารชาวต่างชาติ กรณีศึกษา บริษัท คลิฟฟอร์ด ชานซ์ (ประเทศไทย) จำกัด” เป็นการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย การศึกษารูปแบบการสื่อสาร และปัญหาอุปสรรครวมถึงการศึกษาแนวทางในการปรับตัวของผู้บริหารชาวต่างชาติในการสื่อสารภายในบริษัท คลิฟฟอร์ด ชานซ์ (ประเทศไทย) จำกัด การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทาง แนวคิด ทักษะคิด และความคิดเห็นที่เกิดขึ้น จากผู้บริหารชาวต่างชาติที่ใช้การสื่อสารเพื่อปรับตัวในการทำงาน โดยรูปแบบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางการศึกษา และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารชาวต่างชาติ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสาร หนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการทำศึกษาในครั้งนี้ พร้อมทั้งนำทฤษฎีองค์การ และการบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารองค์กร และการปรับตัว รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) รูปแบบการสื่อสารที่ผู้บริหารชาวต่างชาติใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อการบริหาร คือ การสื่อสารโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมลล์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นต้น เนื่องจากสะดวก และรวดเร็ว อีกทั้งพนักงานทั้งองค์กรสามารถรับทราบข่าวสาร ข้อมูล และความเป็นไปขององค์กรได้ในคราวเดียวกัน โดยไม่ต้องแจ้งเป็นรายบุคคล

ถือได้ว่าประหยัดเวลาไปได้มากกว่าการใช้สื่ออื่น ๆ แต่การสั่งงานทางวาจาเพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสารก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้บริหารที่จะใช้สื่อสารกับพนักงานด้วย 2) ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารชาวต่างชาติจากการสื่อสารในองค์กรจะเป็นในเรื่องข้อจำกัดของภาษา และความไม่เข้าใจในการสื่อสาร ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วการสื่อสารในองค์กรเป็นไปในรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าพนักงานไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นอะไรมากนัก และไม่กล้าที่จะเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น อาจเป็นเพราะสถานภาพของผู้บริหารระดับสูงกับสถานภาพของพนักงานที่มีความแตกต่างกันและไม่มีความคุ้นเคยเพียงพอเหมือนกับเพื่อร่วมงาน และการเป็นชาวต่างชาติของผู้บริหาร ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร และพนักงานเกิดช่องว่างในการสื่อสารขึ้น 3) แนวทางในการปรับตัว และข้อเสนอแนะในการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งสรุปจากผู้บริหารที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรต้องทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร มีการปรับตัวในเรื่องของการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร มีการตัดสินใจที่ชัดเจนในการสื่อสาร การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมต่างท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นทั้งภายใน และภายนอกองค์กร การมีทักษะในการสื่อสารทั้งด้านวัจนภาษา และอวัจนภาษา เพื่อการถ่ายทอดข่าวสาร การใช้บุคคลที่สามช่วยในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้พนักงานมีการสื่อสารตอบกลับมายังผู้บริหาร การสื่อสารที่ใช้ได้ดี และมีประสิทธิผลทั้งในด้านการข่าวสารที่ถูกต้อง เข้าใจตรงกัน และในด้านความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกภายในองค์กร ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ในตอนท้ายผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

วรกร เพ็ญศรีนุกูร (2549) ทำการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยโครงการเวิร์ค แอนด์ แทรเวล ยู.เอส.เอ” งานวิจัยเรื่องการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในโครงการเวิร์ค แอนด์ แทรเวล ยู.เอส.เอ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะการสื่อสารระหว่างนักศึกษาไทยด้วยกันและนักศึกษาไทยกับผู้ร่วมงานชาวต่างชาติทั้งชาว อเมริกันและนักศึกษาชาติอื่น ๆ ในบริบทของการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ศึกษาปัญหาของนักศึกษาไทย ในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวันในบริบทต่างวัฒนธรรม ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ของนักศึกษาไทยในโครงการฯ รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาไทยจำนวน 30 คน ที่เดินทางไปเข้าร่วมโครงการ เวิร์ค แอนด์ แทรเวล ยู.เอส.เอ 2006 ที่สวนสนุก บุษ การ์เดน เมือง วิลเลียมส์เบิร์ก รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนปี พ.ศ. 2549 ผลการวิจัยพบว่า 1. การสื่อสารส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารระดับบุคคลระหว่าง นักศึกษาไทยด้วยกันเอง ในบริบทการใช้ชีวิตประจำวัน ในขณะที่บริบทการทำงานมีการสื่อสารกับชาวต่างชาติ มากน้อยตามลักษณะงาน 2. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการสื่อสารของนักศึกษาไทยในวัฒนธรรมใหม่มีไม่มากนัก

ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในบริบทการทำงาน ความคิดเห็นไม่ตรงกันกับเพื่อนร่วมงานชาวต่างชาติ ความคาดหวังก่อน เข้าร่วมโครงการสูงกว่าสภาพความจริง และทัศนคติในทางลบต่อเพื่อนร่วมงานบางเชื้อชาติ ฯลฯ แต่ทั้งนี้พบว่า การนิยมเกาะกลุ่มกันระหว่างคนไทยด้วยกันและการไม่เปิดตัวเข้าหาเพื่อนต่างชาติใหม่ ๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อ การเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการ 3. ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ของนักศึกษา คือ บุคลิกและลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัวและประสบการณ์ของนักศึกษา ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมการทำงานของสังคมอเมริกัน สภาพและลักษณะการทำงานของนักศึกษาที่ แตกต่างกัน ลักษณะการรวมกลุ่มของนักศึกษา กฎระเบียบและนโยบายของโครงการ ลักษณะการจัดห้องพัก ฯลฯ

สิรินาถ ดันติรักษา (2549) ได้ศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแจลเวย์ที่มีต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และการสังเกตการณ์ อย่างมีส่วนร่วมจากประสบการณ์การปฏิบัติงานโดยตรงของผู้วิจัย (Participatory Observation) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการติดต่อสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร ที่มีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมายังพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแจลเวย์ และยังเป็นการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแจลเวย์ที่มีต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร โดยใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแจลเวย์ ซึ่งประจำอยู่ในประเทศไทย (Bangkok Base) ผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ตามตำแหน่งหน้าที่การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยตามตารางการบินภายในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม โดยผลการศึกษาตามหัวข้อของการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการติดต่อสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร รูปแบบการสื่อสารในลำดับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทย และลำดับความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยกับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวญี่ปุ่น จะมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมการทำงานของคนญี่ปุ่นเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสหรือที่มีตำแหน่งงานที่สูงกว่า และการทำงานที่มุ่งเน้นความ เป็นลำดับชั้น วัฒนธรรมการสื่อสารแบบนี้เห็นว่าจะลดความเสี่ยงในการเกิดข้อผิดพลาดและเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติในองค์กรญี่ปุ่นทั่วไป แต่ว่าวัฒนธรรมการสื่อสารนี้ได้นำมาใช้กับคนไทยก็กลับทำให้เกิดปัญหา เนื่องจากพื้นฐานของคนไทยเป็นคนเรียบง่าย การทำงานมักจะเน้นผลที่ออกมามากกว่าขั้นตอนในการทำงาน ซึ่งมีความแตกต่างจากคนญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด พนักงานคนไทยหลายคนมองว่า ลักษณะการสื่อสารที่ต้องมีการถ่ายทอดผ่านหลายขั้นตอนและผ่านบุคคลหลายฝ่ายกว่าจะมาถึงตัวผู้รับสารโดยตรง อาจทำให้เนื้อหาข่าวสารที่

ผู้รับสารคนสุดท้ายได้รับมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน อีกทั้งยังทำให้เกิดความล่าช้าในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสารด้วย

2. ความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบิน แอลเวย์ที่มีต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร โดยอุปสรรคทางการสื่อสารจากความคิดเห็นที่ได้รับจากการได้สัมภาษณ์พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแอลเวย์ ส่วนใหญ่พบว่า การสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้นยังมีอุปสรรคของการสื่อสารเกิดขึ้นอยู่ จึงเป็นสาเหตุส่งผลให้การดำเนินการสื่อสารในทุกลำดับความสัมพันธ์ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สาเหตุของอุปสรรคในการสื่อสารนั้น คือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของบุคลากรภายในองค์กร และผู้โดยสารชาวญี่ปุ่นที่ร่วมสื่อสารด้วย อุปสรรคทางการสื่อสารที่ค้นพบในงานวิจัย ได้แก่ อุปสรรคด้านความรู้และพฤติกรรมเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจด้านภาษา และทักษะในการสื่อสารบวกกับอุปสรรคทางด้านทัศนคติที่เกิดจากการเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) ในการประเมินบุคคลอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกรู้สึกที่เหนือกว่าบุคคลที่เราทำการสื่อสารด้วย โดยแนวทางในการแก้ไขเพื่อพัฒนาการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องเริ่มจากความพยายามในการเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อนำมาเป็นตัวช่วยในการเปิดมุมมอง เสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น โดยต้องมีการปฏิบัติควบคู่ไปกับการปรับตัว เพื่อสร้างความคุ้นเคยสำหรับการเข้าสู่กระบวนการของวัฒนธรรมใหม่ที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับสายการบิน แอลเวย์

น้ำทิพย์ ภูธนชัย (2550) ได้ศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “การปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่งบ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ลักษณะพื้นฐานและการปรับตัวทางวัฒนธรรม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมและผลของการปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่ง บ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 35 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และวิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีสรุปและเชื่อมโยงเนื้อหาประเด็นสำคัญต่าง ๆ และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ไทยโซ่งที่บ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี อพยพมาจากบ้านดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก ประมาณ 150 ปี อพยพมาครั้งแรกประมาณ 20 ครอบครัว โดยผู้นำของปู่สวด ลิม กลิ่น ลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรมมีสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะแก่การเพาะปลูกและการคมนาคม การปรับตัวทางวัฒนธรรมมี 2 ประเภท คือ การปรับตัวทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในชุมชน การเพิ่มขึ้นและลดลงของประชากร การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมส่วยบุคคล

การสืบทอดภูมิปัญญา การดูแลรักษาสุขภาพ ความขัดแย้งทางความคิดเกิดจากปัญหาของการเมืองท้องถิ่น ความต้องการที่จะเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพ ปัจจัยภายนอก คือ นโยบายของภาครัฐกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจสมัยใหม่ ชาวบ้านนิยมแสวงหาเทคโนโลยีราคาแพง และส่งบุตรหลานศึกษาระดับสูงขึ้น อีกทั้งสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชุมชนมาก ทำให้เกิดรูปแบบคงเดิม คือ ความเชื่อเรื่องผี การนับถือผีบรรพบุรุษ ควบคู่กับความเชื่อในพระพุทธศาสนา รูปแบบผสมผสาน ได้แก่ การประกอบอาชีพ และสร้างที่อยู่อาศัย การร่ำโทนในพิธีเช่นผีเจ้าพ่อตลาดควายรูปแบบใหม่ ได้แก่ การใช้ภาษาไทยแทนภาษาไทยซอง การแต่งกายสมัยนิยม และการร่ำโทนพร้อมกับการแจกของขวัญผู้สูงอายุในงานวันสงกรานต์

ธัชชา วิทวิโรจน์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “ความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร” การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับตัวทางวัฒนธรรม ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งรูปแบบความสามารถทางการสื่อสารของชาวต่างชาติที่มีระดับขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามกับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, การแจกแจงความถี่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวต่างชาติที่ศึกษาเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด มีสัญชาติอเมริกันมากที่สุด มากกว่าครึ่งมาจากประเทศในกลุ่มตะวันตก และมีสถานภาพแต่งงานแล้ว มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา และมีรายได้มากกว่า 70,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 1-3 ปี และมากกว่าครึ่งที่มีประสบการณ์ในการเดินทางไปต่างประเทศก่อนที่จะเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทย 2) ปัจจัยด้านระยะเวลาที่ชาวต่างชาติอยู่ในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระดับขั้นตอนการปรับตัวของชาวต่างชาติ 3) ชาวต่างชาติที่อยู่ในระดับขั้นตอนการปรับตัวที่แตกต่างกันจะมีความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยแตกต่างกัน

โดยผู้ที่อยู่ในระดับขั้นตอนที่ 1 ขั้นต้นตาค้นใจกับวัฒนธรรมใหม่ (Honetmoon Stage) ชาวต่างชาติจะมีความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์สูง โดยมีอารมณ์สะท้อนถึงความสนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย และรองลงมา คือ มีความสนใจที่จะเรียนภาษาไทย ผู้ที่อยู่ในระดับขั้นตอนที่ 2 ขั้นหงุดหงิดใจ (Frustration Stage) ชาวต่างชาติจะมีความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ลดลงเมื่อเทียบกับผู้ที่อยู่ในระดับขั้นตอนที่ 1 โดยความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ที่ลดลงมากที่สุดเมื่อเทียบกับผู้ที่อยู่ในระดับขั้นตอนที่ 1 คือ ความสนใจที่จะเรียนภาษาไทย และรองลงมา คือ ความสนใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย/สังคมไทย ผู้ที่อยู่ในระดับขั้นตอนที่ 3 ขั้นหาหนทางในการปรับตัว (Readjustment Stage) ความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์จะ

เพิ่มขึ้นอีกครั้ง โดยชาวต่างชาติมีอารมณ์ที่สะท้อนถึงความสนใจที่จะลองรับประทานอาหารไทย เพิ่มขึ้นมากที่สุด เช่นเดียวกับความสามารถในการสื่อสารทางความคิด ในด้านความเข้าใจบรรทัดฐาน และความเชื่อทางวัฒนธรรมของคนไทย ด้านความสามารถในการสื่อสารทางการปฏิบัติ ด้านการทำงานร่วมกับคนไทย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนผู้ที่อยู่ในระดับชั้นตอนที่ 4 ขั้นที่สามารถหาทางออกให้กับการปรับตัวได้แล้ว (Resolution Stage) เป็นจุดที่ความสามารถทางการสื่อสารเกิดจุดสมดุลมากที่สุดระหว่างความสามารถในการสื่อสารทางความคิด ความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ และความสามารถในการสื่อสารทางการปฏิบัติ

Steven Cochrane (2553) ได้ศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบด้านการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมสังคมของนักศึกษาต่างชาติในหลักสูตรนานาชาติของสถาบันออกแบบราฟเฟิล” โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ด้าน คือ ประการที่หนึ่ง ศึกษาความแตกต่างด้านการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมสังคมของศึกษานานาชาติจากแต่ละประเทศ ประการที่สอง ศึกษาปัญหาด้านการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมสังคมของนักศึกษาแต่ละชาติ ประการที่สาม ศึกษาวิธีที่จะช่วยขจัดปัญหาด้านการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยศึกษานานาชาติ ทั้งเอเชียและตะวันตกจาก Raffles Resign Institute ในการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นข้อมูลจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เนื้อหา เปอร์เซ็นต์ และค่าเฉลี่ย ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่มาจากกลุ่มประเทศตะวันตกมีปัญหาในการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมสังคมน้อยกว่า อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อการปรับปรุงสภาพการเรียนรู้การสอนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อเอื้อต่อการปรับตัวของศึกษานานาชาติ เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาของประเทศไทยให้บรรลุมาตรฐานนานาชาติในอนาคต

หทยา เย็นเสมอ (2554) ได้ศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “การศึกษาการตัดสินใจด้วยตนเอง การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมและความพึงพอใจของศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านแรงจูงใจต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ความสามารถในการปรับตัวและทักษะต่อความพึงพอใจที่เกิดขึ้นในระดับการตัดสินใจและการปรับตัว เพื่อทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมการเดินทางข้ามวัฒนธรรมในกลุ่มศึกษานานาชาติ การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มศึกษานานาชาติ ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย จำนวน 28 คน เป็นเพศชายจำนวน 18 คน และเพศหญิงจำนวน 10 คน จาก 13 ประเทศ โดยศึกษาขอบเขตเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน คือ (1) แรงจูงใจการตัดสินใจด้วยตนเอง (2) การปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรม และ (3) ความพึงพอใจในชีวิต

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) การตัดสินใจในการเดินทางมาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยของศึกษานานาชาติ (2) ความสามารถในการปรับตัวในวัฒนธรรม

ที่แตกต่างกันเพื่อทราบถึงทักษะและพฤติกรรมการปรับตัวของนักเรียนนานาชาติต่อการเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรค และ (3) ความพึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาศึกษาและประสบการณ์การใช้ชีวิตของนักเรียนนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สรุปได้ว่า แรงจูงใจที่เกิดขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของนักเรียนนานาชาติ โดยปรากฏลักษณะแรงจูงใจทั้งที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เช่น แรงจูงใจในการฝึกทักษะทางด้านภาษา แรงจูงใจเนื่องจากธุรกิจครอบครัวและแรงจูงใจเนื่องจากการย้ายถิ่นของครอบครัว และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เช่น แรงจูงใจต่อความสนใจในประเทศไทย ทั้งนี้การเดินทางมาศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนนานาชาติทั้ง 28 คน มีความสามารถในการปรับตัวในระดับที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมที่เป็นตัวส่งเสริมและสนับสนุนต่อพฤติกรรมการปรับตัว ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารพฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ในสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย และพฤติกรรมการเปิดรับของเจ้าบ้าน เป็นต้น ที่มีส่วนช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนานาชาติกับเจ้าบ้านให้เกิดการพัฒนาทางความสัมพันธ์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการตัดสินใจและการปรับตัวส่งผลต่อระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกันดังนี้ นักเรียนนานาชาติทั้ง 28 คน มีความพึงพอใจต่อระดับความสามารถในการปรับตัว แต่ถ้าหากนักเรียนนานาชาติสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับเจ้าบ้านก็จะรู้สึกพึงพอใจมากขึ้น นักเรียนนานาชาติจำนวน 20 คน รู้สึกพึงพอใจต่อการเลือกตัดสินใจเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยในครั้งนี้ นักเรียนนานาชาติจำนวน 5 คน ไม่พึงพอใจต่อพนักงานในการให้บริการกับนักเรียนนานาชาติ และนักเรียนนานาชาติจำนวน 3 คน แสดงความเห็นต่อหลักสูตรการศึกษาควรมีคุณภาพมากกว่านี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” ใช้ระเบียบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันเป็นการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความเข้าใจบนพื้นฐานของระเบียบวิธี มีลักษณะเฉพาะที่มุ่งค้นหาประเด็นปัญหา (Creswell, 1998, p. 15, อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2552, น. 25) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) มุ่งค้นหาสภาวะการณ์กระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนพฤติกรรมในการสื่อสารให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของเมืองออกซ์ฟอร์ด รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาในมิติต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับการจัดการต่อความสามารถในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีระเบียบวิธีการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาพื้นที่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทย โดยผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเป็นชาวไทยที่เกิดในประเทศไทย และ/หรือ มีสัญชาติไทย ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือถาวรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีผู้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่านและอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งเกี่ยวข้องในแง่มุมมองของสภาวะการณ์กระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ในฐานะนักเรียนภาษา ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ในการศึกษา เนื่องจากมีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้

3.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีลักษณะการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยอาศัยหลักเครือข่าย (Network Sampling) จึงมีความหลากหลาย ทั้งเพศ อายุ และสาเหตุที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดแตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จำนวน 8 คน โดยมีเพศหญิงจำนวน 3 คน และเพศชายจำนวน 5 คน โดยมีชื่อบุคคล ดังนี้

คนที่ 1	รักษ์	เพศหญิง	อายุ 15 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 10 เดือน
คนที่ 2	ฝน	เพศหญิง	อายุ 31 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 7 เดือน
คนที่ 3	ต้อมแต้ม	เพศหญิง	อายุ 24 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 8 เดือน
คนที่ 4	แมททิว	เพศชาย	อายุ 23 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 8 เดือน
คนที่ 5	ทง	เพศชาย	อายุ 28 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 10 เดือน
คนที่ 6	ทีอป	เพศชาย	อายุ 26 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 6 เดือน
คนที่ 7	เก้ง	เพศชาย	อายุ 27 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 8 เดือน
คนที่ 8	เซฟ	เพศชาย	อายุ 22 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 8 เดือน

2. กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จำนวน 8 คน โดยมีเพศหญิงจำนวน 6 คน และเพศชายจำนวน 2 คน โดยมีชื่อบุคคล ดังนี้

คนที่ 1	พลอย	เพศหญิง	อายุ 22 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 3 ปี
(เป็นประธานสมาคมนักศึกษาไทยในออกซ์ฟอร์ดในปี พ.ศ. 2558)				
คนที่ 2	กิ๊ก	เพศหญิง	อายุ 23 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน
คนที่ 3	หนิง	เพศหญิง	อายุ 20 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 1 ปี 4 เดือน
คนที่ 4	มิม	เพศหญิง	อายุ 18 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 5 ปี
คนที่ 5	อิค	เพศหญิง	อายุ 17 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 5 ปี
คนที่ 6	ปาน	เพศหญิง	อายุ 16 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 2 ปี
คนที่ 7	เบนซ์	เพศชาย	อายุ 23 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 10 ปี
คนที่ 8	โอ	เพศชาย	อายุ 20 ปี	อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 2 ปี

3. กลุ่มคนทำงาน/บุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ หรือชาวต่างชาติที่อยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จำนวน 8 คน โดยมีเพศหญิงจำนวน 6 คน และเพศชายจำนวน 2 คน โดยมีชื่อบุคคล ดังนี้

คนที่ 1 ป้าสะอาง เพศหญิง อายุ 74 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 25 ปี
(เป็นกรรมการอาวุโสที่วัดพุทธวิหารออกซ์ฟอร์ด)

คนที่ 2 พี่จิ้ง เพศหญิง อายุ 37 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 17 ปี

คนที่ 3 พี่จอย เพศหญิง อายุ 37 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 7 ปี

คนที่ 4 พี่สุภา เพศหญิง อายุ 36 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 5 ปี

คนที่ 5 พี่วัน เพศหญิง อายุ 40 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 5 ปี

คนที่ 6 พี่เอียด เพศหญิง อายุ 36 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 9 ปี

คนที่ 7 พี่หนุ่ม เพศชาย อายุ 32 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 8 ปี

คนที่ 8 พี่เม้ง เพศชาย อายุ 32 ปี อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ดเป็นเวลา 5 ปี

ทั้งนี้การคัดเลือกตัวอย่างจะใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) มีลักษณะการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยอาศัยหลักเครือข่าย (Network Sampling) วิธีนี้รู้จักกันในนาม การใช้เทคนิคก้อนหิมะ (Snowball Technique) หรือที่คนส่วนใหญ่ มักเรียกว่า “การคัดเลือกแบบพอกพูน” (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2553, น. 140) โดยผู้วิจัยจะขอให้ ชาวไทยแนะนำรายชื่อของชาวไทยคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่แท้จริงได้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) ใน รูปแบบที่กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นการสนทนาที่เปิดกว้าง ให้ผู้วิจัยได้เจาะหา ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไม่จำกัด โดยจะใช้หรือไม่ใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าก็ได้เพื่อให้ได้ซึ่ง ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนการสัมภาษณ์เชิงเล่าเรื่อง (Narrative Interview) มีลักษณะเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการวิจัย โดยมีการดำเนินการ สัมภาษณ์ไปในรูปแบบการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ไม่เคร่งครัดในคำที่ใช้ถาม และลำดับคำถาม ผู้ถามและผู้ตอบมีอิสระที่จะครอบคลุมประเด็นที่คิดว่าอาจจะเข้าข่าย และแนวคำถามอาจอยู่รูปแบบ ของลิสต์รายการสิ่งที่ต้องถามมากกว่าคำถามปลายเปิดเป็นข้อ ๆ (ชาย โพธิสิดา, 2552) ดังนั้น เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้วิจัย มีบทบาทเป็นทั้งผู้สังเกตการณ์และผู้สัมภาษณ์
2. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
3. ปากกาและกระดาษ สำหรับจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเป็นการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ได้ โดยช่วงระยะเวลาในการศึกษาอยู่ในระหว่างช่วงปี 2557-2558 ซึ่งได้มีกำหนดให้เริ่มสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2557 – เมษายน 2558 โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ในการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายตามที่ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา โดยทำการติดต่อโดยตรงกับชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ทำการนัดหมายเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ต่อไป รวมไปถึงผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) กล่าวคือ การสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนไทยในเมืองออกซ์ฟอร์ด มีการกระทำกิจกรรมด้วยกันจนกระทั่งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่ชาวไทยให้ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งขณะสังเกตการณ์จะต้องมีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูล (note-taking) ด้วย จากนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาทบทวน ถอดความ และตีความเพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปอภิปรายผลการศึกษาเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในแง่มุมของสถานการณ์กระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด

3.5 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้นำคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม

3.5.1 คำถามเชิงประชากรศาสตร์

- ชื่อ นามสกุล/ชื่อเล่น
- อายุ/ วันเดือนปีเกิด
- มาจากจังหวัดใดในประเทศไทย
- สถานที่ศึกษาในประเทศไทย
- สถานที่ศึกษา คณะที่ศึกษา/ สถานที่ทำงานในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
- สาเหตุที่อยู่เมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

3.5.2 คำถามที่เกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

1. คุณมีความสามารถในการเข้าใจ การสื่อสารกับชาวอังกฤษมากนักน้อยเพียงใด และมีการโต้ตอบในการสนทนากับชาวอังกฤษอย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
2. คุณมีอุปสรรคหรือปัญหาในการเข้าใจการสื่อสารกับชาวอังกฤษอย่างไรบ้าง? (วัตถุประสงค์ที่ 3)
3. โดยส่วนตัวแล้วตนเองมีความรู้ ความเข้าใจกับวัฒนธรรมของชาวอังกฤษมากนักน้อยเพียงใด และอย่างไรบ้าง? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
4. คุณมีความสามารถในการเข้าถึงสังคมของชาวอังกฤษ และมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมของสังคมชาวอังกฤษอย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
5. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าร่วมสังคมกับชาวอังกฤษหรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 3)
6. คุณมีการเข้าถึงสื่อมวลชนของชาวอังกฤษหรือไม่ อย่างไร? รวมไปถึงมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อของชาวอังกฤษในลักษณะใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
7. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าถึงสื่อมวลชนของชาวอังกฤษหรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 3)
8. คุณได้มีโอกาสเข้าไปร่วมกลุ่มกับสังคมของคนไทยด้วยกันหรือไม่? และมีการร่วมกิจกรรมอะไรบ้าง? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
9. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าร่วมสังคมกับคนไทยด้วยกันหรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 3)
10. คุณมีการเข้าถึงสื่อมวลชนของไทยหรือไม่ อย่างไร? รวมไปถึงมีการรับข่าวสารจากสื่อของไทยในลักษณะใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
11. คุณมีการเข้ากันได้ดีกับชาวอังกฤษหรือไม่? และชาวอังกฤษมีลักษณะการเปิดใจรับเรามากน้อยเพียงใด? สามารถเข้าร่วมกลุ่มกับชาวอังกฤษได้หรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
12. คุณมีแรงกดดันในการปฏิบัติตามเงื่อนไขบรรทัดฐานในเรื่องของการสื่อสาร และวัฒนธรรมของชาวอังกฤษหรือไม่ และในลักษณะใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
13. คุณได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับชาวอังกฤษ และการเข้าร่วมกลุ่มกับคนไทยด้วยกันมากกว่ากัน โดยมีอาการเกิดความรู้สึกสับสนและชอบการร่วมกลุ่มแบบไหนมากกว่ากัน และเพราะสาเหตุใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
14. ชาวอังกฤษได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับเราบ้างไหม? หรือมีการสอน หรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันบ้างไหม? (วัตถุประสงค์ที่ 2)

15. ชาวอังกฤษได้มีการเปิดรับหรือปิดกั้นคุณมามากน้อยเพียงใด รวมถึงการเข้ากันกับสิ่งแวดล้อมใหม่ของคุณเป็นอย่างไร? มีภาวะความกดดันมากน้อยเพียงใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
16. คุณมีการเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ก่อนที่จะมาเยือนออกซ์ฟอร์ดอย่างไรบ้าง (วัตถุประสงค์ที่ 1)
17. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้มีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง? (วัตถุประสงค์ 2)
18. คุณใช้ระยะเวลาในการปรับตัวนานเท่าใด และมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ตอนนี้หรือไม่? (วัตถุประสงค์ที่ 1)
19. ตั้งแต่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ด ได้เกิดปัญหาหรืออุปสรรค ในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมเกิดขึ้นในช่วงใดมากที่สุด อะไรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด และมีวิธีการแก้ไขอย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 1/3)
20. ลักษณะความใกล้เคียงกันของการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวอังกฤษและชาวไทย มีความใกล้เคียงหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร? และชอบวัฒนธรรมไหนมากกว่ากัน? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
21. คุณได้รับการช่วยเหลือในเรื่องของการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมจากชาวอังกฤษหรือชาวไทยด้วยกันหรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
22. การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันหรือสุขภาพจิตของคุณหรือไม่ อย่างไร? (วัตถุประสงค์ที่ 1)
23. การสื่อสารและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่คุณสามารถปรับตัวได้ และอะไรบ้างที่คุณไม่สามารถปรับตัวได้ และเพราะสาเหตุใด? (วัตถุประสงค์ที่ 2)
24. สิ่งใดบ้างที่มีส่วนสำคัญในช่วยปรับตัวทางการสื่อสาร วัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกับสังคมกับชาวอังกฤษได้ดี? (วัตถุประสงค์ที่ 2)

3.6 เกณฑ์ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การวิเคราะห์กระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย

- กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม คือ ขั้นตอนหรือระยะเวลาของการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากเดิม

- ลักษณะของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม คือ ลักษณะกระบวนการพลวัตของบุคคลที่เคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ใหม่อันไม่คุ้นเคยหรือการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่
- ความตระหนกทางวัฒนธรรม คือ ลักษณะอาการของความตระหนกที่เกิดขึ้นของผู้มาเยือนเป็นครั้งแรก

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย

- มิติความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้ทางการสื่อสารในสังคมของเจ้าบ้าน
- มิติการสื่อสารในระดับสังคมของเจ้าบ้าน ทั้งบทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มเจ้าบ้าน และการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน
- มิติการสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งความสัมพันธ์ของการสื่อสารระหว่างชาติพันธุ์ และการสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์
- มิติสิ่งแวดล้อม คือ ผู้มาเยือนยังคงมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้าน ประกอบด้วย การเปิดใจรับของเจ้าบ้าน แรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้าน และความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์
- มิติการมีใจโน้มเอียง เป็นสภาวะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ ประกอบด้วย การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ และบุคลิกภาพการปรับตัว
- มิติการเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งผู้มาเยือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดประเทศอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย

- อุปสรรคด้านความรู้และความคิด
- อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก
- อุปสรรคด้านพฤติกรรม

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด จำนวนทั้งสิ้น 24 คน รวมไปถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ขณะที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปในฐานะนักเรียนเพื่อเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสอนภาษาที่เมืองออกซ์ฟอร์ด ผู้วิจัยจึงได้มีโอกาสสังเกตการณ์ความเป็นอยู่ กระบวนการปรับตัว การใช้ชีวิต การเข้าร่วมสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด เป็นเวลา 6 เดือน โดยผู้วิจัยจัดเนื้อหาผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยจำแนกตามปัญหาวิจัยดังนี้

ปัญหาวิจัยข้อที่ 1: ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างไร?

ปัญหาวิจัยข้อที่ 2: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมคืออะไร?

ปัญหาวิจัยข้อที่ 3: ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม?

4.1 กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

4.1.1 กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

การศึกษา การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์ชาวไทยในที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนำมาสรุปผลเพื่ออธิบายกระบวนการปรับตัวในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้าม

วัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น และการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร โดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1.1.1 การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

(1) ช่วงตื่นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon Stage)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้เวลาการปรับตัวของผู้ไปอยู่ในต่างวัฒนธรรมในระยะเวลานั้นเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษา มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มาเรียนภาษากลุ่มดังกล่าวจะอยู่อาศัยกับครอบครัวอุปถัมภ์ที่ทางบริษัทจัดหาหรือแนะนำที่เรียนภาษาต่อต่างประเทศ (Agency Company) ซึ่งได้จัดหาให้อยู่พักอาศัยตามความเหมาะสมกับโรงเรียนภาษาที่นักเรียนต้องการไปศึกษาให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม เมื่อนักศึกษาต้องไปเรียนรู้ภาษา จำเป็นอย่างยิ่งในการพบเจอสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีลักษณะตื่นตาตื่นใจในภาพแวดล้อมใหม่ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

เจอโฮสท์ปากีสถาน อาหารก็กินไม่ได้ เพราะเขาทำเนื้อวัวกินกัน ส่วนเราไม่กินเนื้อวัว ก็เลยต้องกินกับถั่วแทน วันแรกก็โทรหาแม่เลย บอกว่า อยู่ไม่ได้อยากจะกลับ เครียดมาก ๆ ประกอบกับเราเจอประสบการณ์โฮสท์ไม่ค่อยดีนักด้วย มันเลยทำให้เราอยากกลับอะ อาหารก็ทานไม่ได้ แต่เราจ่ายค่าอาหารเหี้ยนรวมไปกับค่าโฮสท์ที่ติดต่อมาตั้งแต่ตอนแรกแล้ว ก็เลยเสียดาย อาทิตย์แรกจึงไปแจ้งทางโรงเรียนขอเปลี่ยนโฮสท์ ซึ่งเขาก็ให้เราอดทนรออยู่ที่นั่นประมาณ 2 เดือนกว่าทางโรงเรียนจึงหาบ้านใหม่ให้เราได้ หลังจากนั้นเราก็ไปอยู่บ้านกับโฮสท์ใหม่เขาเป็นชาว สก็อตแลนด์ อยู่กันแบบครอบครัว เขาค่อนข้างใหญ่เลยุ่นวาย และบ้านไกลจากโรงเรียน แต่โดยรวมเขาก็ดีนะ เราใช้เวลาปรับตัวประมาณ 4 เดือน มีแต่เรื่องอาหาร ที่ต้องปรับตัว คือกิน ๆ ไป เพื่ออยู่รอด แต่มีเรื่องการพูด ที่ต้องพูดให้เยอะขึ้น คือแสดงความคิดเห็นได้เยอะขึ้น ซึ่งเราต้องปรับตัว เพราะเราไม่ค่อยพูดเท่าคนที่นี่ (ต่อมแต่ม, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 24 ปี, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2558)

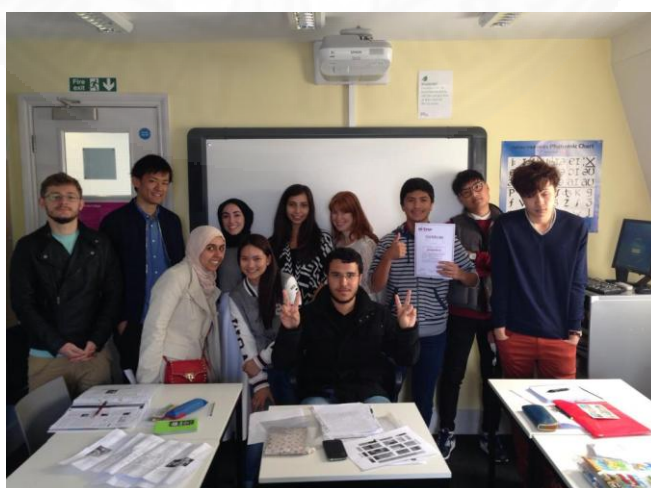
ปรับตัวกับโฮสท์ไม่ค่อยได้ เพราะว่าที่บ้านของชาวปากีสถานที่เป็นผู้อาศัยถาวรที่นี่ แต่โฮสท์เขาใจดีนะ นิสัยดี อยู่ประมาณ 1 เดือน ก็เริ่มดีขึ้น ส่วนใหญ่เครียดเรื่องบ้าน เรื่องที่อยู่อาศัย (Host) แต่ 2 อาทิตย์แรก เครียดมาก เพราะหายใจไม่ออก มีปัญหาเรื่องอากาศ เพราะหนาวประกอบกับบ้านค่อนข้างมีกลิ่นอับ ทำให้ต้องปรับตัว แล้วเรา

ก็อยู่ถึง 2 เดือนจึงย้ายออกมาอยู่เอง (ฝน, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 31 ปี, สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2558)

เราได้มาอยู่ Accommodation ของทางโรงเรียน อยู่คนเดียว ช่วงอาทิตย์แรกก็มีอาการ Home Sick นะ ช่วงแรกคือเราสื่อสารกับเค้าลำบากมาก พูดไม่รู้เรื่อง ฟังไม่รู้เรื่อง บางทีเจอต่างชาติมาถามเส้นทาง เราก็ตอบไปว่า I don't know คือตั้งแต่อยู่มาจำชื่อถนนได้เส้นเดียวเอง (ทีอป, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 26 ปี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2558)

ซึ่งนักเรียนที่มาเรียนภาษาทั้ง 3 คนดังกล่าว ได้เกิดความตึงเครียด และส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจและร่างกาย โดยนักเรียนที่มาเรียนภาษาคนที่ 4 ได้มีระดับความพึงพอใจและภาวะความตึงเครียดที่แตกต่างกันออกไป ดังบทสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ส่วนใหญ่จะมองจากคนรอบข้าง ว่าเค้าทำแบบไหน ก็ทำตามเค้า เช่น การทักทาย การจับมือ การพูดขอบคุณ พยายามปรับตัวตลอดเวลาอยู่แล้ว ใช้เวลาประมาณ 3 เดือนทุกอย่างก็ลงตัว อากาศโอเค เราชอบหนาว ๆ ซึ่งช่วง 2 เดือนแรกคือ สื่อสารไม่ได้เลย เราก็เริ่มซีเรียสแล้ว เพราะเรียนเอแบคมา 4 ปี แต่พอมาที่นี่ก็ต้องเริ่มใหม่เลย เราก็เลยต้องอ่านหนังสือ ดูยูทูบ คือพยายามเท่าที่ตัวเองจะทำได้ เพื่อช่วยให้เราสื่อสารได้ และเราได้ไอส์ดี เขาซักผ้า ตากผ้าให้หมดเลย มีทำคัพเค้กกันด้วย คือเรามาที่นี่เราก็อยากเรียนรู้วัฒนธรรมของเขา แต่ติดตรงเรื่องอาหารที่เราไม่ชอบอาหารอังกฤษ (เซฟ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.1 รูปในชั้นเรียนภาษาของนักเรียนภาษา (Headington England)

ฉะนั้นการทำความเข้าใจวัฒนธรรมจำเป็นต้องเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคลด้วยเพราะวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมทางความคิด ค่านิยมและรูปแบบของพฤติกรรมในการสร้างรูปแบบของสังคมของแต่ละวัฒนธรรม

(2) ช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้เวลาการปรับตัวของผู้ไปอยู่ในต่างวัฒนธรรมในระยะเวลาสั้นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ได้ผ่านการกระบวนปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงที่รู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่ยังไม่เคยเจอและหากเมื่อได้รับสภาพแวดล้อมดังกล่าวเกิดขึ้น หากปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ช่วงแรกมาถึงคุณพ่อก็ให้เราเข้าเรียนเลย ไม่มีเรียนปรับภาษาอะไรก่อนเลย แล้วภาษาอังกฤษเราไม่ได้เลย มันก็หนักสำหรับเรามาก ความกดดันมันเยอะมาก เพราะเราพูดอังกฤษไม่ได้เลย แล้วไปอยู่ในสังคมที่เขาพูดอังกฤษกันหมดเลย แล้วมีเราคนเดียวที่ไม่รู้เรื่อง ไปถึงเข้าห้องเรียนวันแรกฟังอะไรไม่รู้เรื่องเลย จำได้ว่าโดนเพื่อนแกล้งตั้งแต่วันแรกเลย แบบล้อเลียนว่า Chinese นี่ฮ่าว ชอบมาว่าเรา ว่าเราเป็นคนจีน ประมาณนั้น แต่ที่โดนแกล้งหนักสุดเลย คือ มีเด็กอ้วน ๆ ผู้หญิงเดินมาหาเรา แล้วคายหมากรั้งมาใส่หัวเรา เราก็กะลวยวิ่งกลับบ้าน เพราะฟองครูไม่ได้ เราพูดไม่เป็น คือเราเบลออกไปครึ่งถึงสองปีเลย ที่รู้สึกจะไปโรงเรียนแล้วไม่ได้อะไรเลย แต่เราก็มียุติภาษาภาษาอังกฤษปรับพื้นฐานในโรงเรียน แต่ว่าเราก็กังไม่รู้เรื่องอยู่ติมาตลอดสองปี เพื่อนที่โรงเรียนเราก็กังไม่มีเลย และเราก็กังไม่เคยได้กินข้าวที่โรงเรียนเลย ต้องอดข้าวตั้งแต่เข้ายันบ่ายสาม แล้วกลับมากินข้าวที่บ้าน เพราะเราพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ เราเลยสั่งไม่เป็น หลัจากเข้าปีที่สองเราก็กังเริ่มมีเพื่อน เพราะอาจารย์เขาก็กังหาบัดดี้ให้เรา เพื่อช่วยให้เราปรับตัวได้ พอพูดได้บ้าง รู้วิธีสั่งอาหาร แล้วก็เริ่มเข้าชมรมฟุตบอลของทีมโรงเรียน พอเราจบ High school ก็ตั้งใจเรียนภาษาอย่างจริงจัง แล้วก็ต่อเข้า College (เบนซ์, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2558)

ช่วงแรกเครียด ปัญหาคือการสื่อสารกับคนที่นี้ ฟังเค้าไม่รู้เรื่อง โตตอบก็ไม่ค่อยได้ ต้องใช้เวลาปรับตัว จะซีเรียสเรื่องเรียนเพราะช่วงแรก เรียนไม่รู้เรื่องเลย ไม่มีเพื่อน เราเครียด เพราะเรายึดติดกับวัฒนธรรมไทยมากเกินไป ที่นี้เราต้องปรับตัวเยอะเหมือนกัน คนที่นี่ต้องคุยกัน คือคุยกันตลอด ต้องเฟรนด์ลี่ให้กันตลอด ซึ่งสังคมไทยไม่เยอะขนาดนี้ แล้วก็เรื่องการตรงต่อเวลา ที่นี้นัดเป็นนัด ถ้าไม่มาตรงเวลาถือว่าผิดนัด เค้าจะไม่รอเรา

เลย ใช้เวลาปรับตัวประมาณ 2 ปี เราจะดู จะสังเกตว่าคนที่เค้าทำอะไรกัน พุดอะไรกัน เรียนรู้ที่จะทำตาม แล้วก็ค่อย ๆ ปรับตัว (อิค, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย, อายุ 17 ปี, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2558)

ประมาณ 2 ปีแรก คือคิดถึงบ้าน ไกลบ้าน ช่วงที่คิดถึงบ้าน ช่วงนั้นรู้สึกแย หดหู่ ซึมเศร้า แต่พอเรามีเพื่อน เราปรับตัวได้แล้ว ทุกอย่างก็โอเคเลย ตอนนั้นคือชีวิตดี แสบปีเรียนหนัก แต่โอเค นอกนั้นทุกอย่างโอเคหมด แต่พอเราหาความสุขได้ว่า โอเคเรามาเรียนนะ เรามีเพื่อน เรามีสังคม ที่บ้านเราก็ดิตต่อได้ตลอดเวลาเนะ เราก็อเคขึ้น เด็กที่นี้เค้ากล้าที่จะถาม กล้าที่จะพูด บอกเลยว่า ฉันไม่เข้าใจนะ ซึ่งต่างจากสังคมไทย ที่เราจะไม่กล้าพูด ไม่กล้าถาม เราก็ต้องปรับตัวในเรื่องนี้ แต่อุปสรรคสำคัญคือ เราคิดถึงบ้านแค่นั้นเอง แล้วก็มีเรื่องการถึงเนื้อถึงตัว ซึ่งมันเป็นวัฒนธรรมเค้า แต่ช่วงแรกคือเราไม่ชิน ก็จะมีรู้สึกแปลก ๆ (พลอย, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ว่า การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage) เป็นความรู้สึกไม่คุ้นชิน ความกลัวของบุคคลที่เคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ใหม่อันไม่คุ้นเคยหรือการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ เนื่องจากการย้ายถิ่นอย่างรวดเร็วทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ได้ในทันที จึงเกิดความรู้สึกผิดหวังและทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงบ้าน

(3) ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้เวลาการปรับตัวของผู้ไปอยู่ในต่างวัฒนธรรมในระยะเวลานั้นเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ได้ผ่านการกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่และเริ่มเข้าใจและปรับตัวตามสภาพแวดล้อม โดยเริ่มมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

เราอยู่กะโฮสต์ 3 เดือน พอเราเรียนรู้วัฒนธรรมเขาพอแล้ว ว่าเขาใช้ชีวิตอยู่ยังไง ทำอาหารอังกฤษพอเป็นแล้ว เราก็เลยออกมาอยู่เอง (เซฟ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2558)

ตอนแรกมาก็มาอยู่กะโฮสต์ เขาก็ดีนะ สอน แนะนำเราให้ปรับตัวให้เข้ากับคนที่นี่ วัฒนธรรมที่นี่ เดินทางไปไหนยังงี้ สอนมารยาท อะไรควรหลีกเลี่ยง เช่น ถ้าต้องการอะไร ต้องพูดคำว่า Please ไม่งั้น จะถือว่าไม่มีมารยาทมาก เหมือนพูดจาห้วน ๆ หรือการไปไหนต้องต่อคิว ห้ามแทรก ส่วนตอนเย็นก็จะกินข้าวด้วยกัน ก็มีพูดคุยกัน พอ

วันหยุดเขาก็จะพาเราไปฟาร์มม้าของเขา และเราเคยมาที่นี่แล้ว ก็พอจะรู้ระบบของเขา ภาษาเราก็ได้ ส่วนเรื่องที่เครียด เราก็อยู่กะโฮสต์ระหว่างเรียนภาษา 3 เดือน แล้วจากนั้นเราก็ออกมาอยู่เอง แล้วก็หางานทำ เริ่มเข้าสังคมมากขึ้น (ก๊ิก, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

สิ่งแวดล้อมสำคัญมากในการปรับตัว คือ เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม คำทำเราก็ต้องทำ เช่น วัฒนธรรมการเข้าคิวขึ้นรถ หรือการพูดของคุณคนขับเวลาจะลงจากรถ การทักทายกับคนแปลกหน้า พูดคุยเรื่องสภาพอากาศ ทั้งที่ป้ายรถเมล์, พนักงานส่งของ หรือบุรุษไปรษณีย์ แรก ๆ เราก็ไม่ทำนะ แต่พอเราเห็นเค้าทำกันทุกคนเลย เราก็ต้องทำตามเค้า อยู่ที่นี่คือเดินเยอะ ต้องเดินตลอด มันดีต่อร่างกาย อันนี้ก็ต้องปรับ เพราะอยู่เมืองไทยมีมอไซค์ไม่ต้องเดิน (เก้ง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 27 ปี, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

ที่แรกเลย หนึ่งมาเรียนภาษาก่อน 8 เดือน มาอีกเมืองหนึ่งของประเทศอังกฤษ คือ Bournemouth และพอย้ายมาอยู่ที่ออกซ์ฟอร์ด ก็มาเข้าบ้านคนไทยอยู่ และก็ทำงานไปด้วย ตอนแรกก็กลัวมากกว่า จะมีเพื่อนดี ๆ แบบที่เมือง Bournemouth ใหม่ จะมีคนไทยน้อยไหม แต่พอมาเจอจริง ๆ ที่ออกซ์ฟอร์ดคนไทยเยอะกว่า Bournemouth อีก ด้วยความที่หนึ่งเคยอยู่กับโฮสต์มาก่อนหน้านี้แล้ว หนึ่งก็เลยไม่มีปัญหาเรื่องการปรับตัว เพราะตอนอยู่กับโฮสต์ที่ Bournemouth หนึ่งก็ได้เรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่างที่เป็นวัฒนธรรมของที่นี่ ภาษาเราก็ได้อยู่แล้วส่วนที่ College หนึ่งชอบชั้นเรียนที่หนึ่งเรียนมากเลย เพื่อน ๆ น่ารักทุกคน แล้วก็ชอบมีการแสดงความคิดเห็น พิพากษาในชั้นเรียน แบบรุนแรงมาก แล้วพอเสร็จแล้วเราก็คุยกันเหมือนเดิม เหมือนไม่มีอะไรเราพยายามมองโลกในแง่ดี คืออย่าไปคิดว่าเราอยู่ไม่ได้ เราไม่โอเคกับคนนั้นคนนี้ ต้องเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามา พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามา พอเริ่มคุ้นชินกับที่นี่เราก็ตื่น เพราะเราเปิดรับมากขึ้น เราเปิดใจมากขึ้นกับวัฒนธรรมที่นี่ ซึ่งบางอย่างคนไทยรับไม่ได้ เช่น การกอด การจูบทักทาย (หนึ่ง, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า นักเรียนที่มาเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย ได้มีความพยายามในการปรับกระบวนการความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปรับรูปแบบการใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยในช่วงระยะแรกอาจมีความรู้สึกเครียดในการปรับตัว แต่ในเวลาต่อมากลุ่มตัวอย่างก็ได้มีการผลักดันให้ตนเองมีการปรับเปลี่ยนความคิด มีความพยายามรับรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมและภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น จนทำให้ความตึงเครียดที่เคยมีมาได้จางหายไป

ภาพที่ 4.2 บรรยากาศการรับประทานอาหารค่ำที่ทำร่วมกันของนักเรียนภาษาระหว่างนักเรียนไทย เกาหลี และญี่ปุ่น

(4) ช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้เวลาการปรับตัวของผู้ไปอยู่ในต่างประเทศในระยะเวลาสั้นเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษา มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ได้ผ่านการกระบวนการในช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทางโดยแต่ละคนเริ่มมีความสามารถในการเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ เข้าใจในการสื่อสารด้วยความเข้าใจทั้งสภาพแวดล้อม เข้าใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ดีขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเดิมได้หรือมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นกับคนอื่น ๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ผมมาเรียนปรับพื้นฐาน 1 ปีก่อนเข้ามหาลัย ครึ่งเทอมแรกเราก็อยู่กับโฮสต์ก่อน อยู่กับโฮสต์เราก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมเขาเอะอะนะ โฮสต์เขาเป็นคนอังกฤษ เป็น 2 สามภรรยา ไม่มีลูก เขารับเด็กมา 2 คนมาอยู่ในบ้าน เขาก็ดูแลเราดีนะ อาหารเขาก็ดีนะ เข้า-เย็น ถ้าเขามีเวลาเขาก็จะทำอาหารให้เรากินถ้าไม่มีเวลาเขาก็จะอุ่นอาหารให้เรา ส่วนเสาร์-อาทิตย์ถ้าเขามีเวลาเขาก็จะขับรถพาเราไปทานอาหารที่ผับนอกเมือง เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวอังกฤษเลย บางทีก็พาไปทำกิจกรรม กับเพื่อนเขา ดิสคั๊ก ปาเป้าไรพวกนี้ เพื่อให้เราได้เรียนรู้ว่าวันหยุดคนอังกฤษเขาใช้เวลาว่างทำอะไรกัน แล้วพอครึ่งเทอม

หลังผมก็ย้ายออกมา เพราะเรียนหนัก ไม่อยากเดินทาง เลยอยู่หอของโรงเรียนก็ได้ บรรยากาศอีกแบบหนึ่ง คือผมก็มีเพื่อนร่วมหอ ก็มีเข้าสังคมกับเพื่อนนักเรียนอังกฤษ และต่างชาติเยอะ เขาก็จะชวนผมไปโน่นนี่นะ สนุกมากอะ จัดปาร์ตี้กันตลอด ก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมในวัยเดียวกันอีกแบบหนึ่ง ผมชอบนะ แล้วตอนนี้พออยู่มหาลัยก็เลยมาอยู่หอมหาลัย (โอ, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

เราชอบที่นี้แหละ เพราะมาหลายรอบแล้ว แล้วก็ที่นี้อยู่กับเพื่อน สนุกกว่าที่บ้านอีก แค่ว่ารู้สึกว่าต้องเปลี่ยนแนวการพูดจาก พูดอังกฤษแบบอเมริกัน มาเป็นแบบบริติช แค่นั้น แค่อาติตย์เดียว แล้วก็ชิน คือทำบ่อย ๆ ให้ get use to และก็ร่วมกิจกรรมกับคนที่นี่ ไปเดินเล่นตามพวก carnival festival ของเค้าบ้าง เช่น พวกงานประจำปี เค้าจะปิดถนนขายของกัน มีขบวน carnival ซึ่งเป็นระเบียบเรียบร้อย และสนุกมาก ชอบบรรยากาศที่นี้ คนที่นี่เป็นคนอัธยาศัยดีนะ คือถ้าเราไปถามอะไรเค้า เค้าจะช่วยเหลือเราทันทีเลย (เมททิวิ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

คือคุณแม่มองว่าออกซ์ฟอร์ดคือเมืองแห่งการเรียนรู้ ก็เลยให้มาเรียนที่นี้ เราเคยมาซัมเมอร์ที่นี้ 1 ครั้งด้วย ก็เลยเลือกที่นี้ มาอยู่กับ Host ปากีสถาน ซึ่ง Host ดีมาก ให้ทำอาหารกินเอง มาที่นี้เราไม่เคยเครียดเลย คือเราไม่เคยบ่นอยากกลับบ้านเลย ไม่ Homesick เลย คิดว่าเรามาเรียน เราก็ต้องทำหน้าที่ตรงนั้นให้ดีที่สุด แล้วเราก็อู้ง่าย กินง่าย กินได้ทุกอย่าง เลยปรับตัวง่าย Host ดีมากด้วย ไม่มีกฎเกณฑ์ เค้าจะเตรียมอาหารให้ตลอด กลับดึกก็ถามว่าหิวไหม เตรียมอาหารเข้าให้เหมือนในโรงแรมเลย ดีมาก แรก ๆ ภาษาเราได้อยู่แล้ว แต่จนถึงตอนนี้คือมันพัฒนาขึ้น เพราะเราใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน และด้วยเราเป็นคนที่ไม่กลัว ไม่อาย กล้าพูด กล้าคุย ช่วงแรกเลยมึน ๆ บ้างเพราะคนที่นี่พูดเร็ว และสำเนียงของเรา บางครั้งฝรั่งเค้าไม่เข้าใจ แต่พอมาเรียนปรับภาษาสองเดือน มันก็ได้ไปเอง มันก็ดีขึ้น ตอนนี้ก็คิดว่าเราสื่อสารได้ เข้าใจศัพท์เยอะ แล้วก็เข้าใจมุขตลกของคนอังกฤษ จากนั้นเราก็พยายามปรับตัว เรื่องร้านค้าปิดเร็ว หรือเรื่องสายชำระในห้องน้ำซึ่งที่นี้ไม่มี พยายามยอมรับและปรับตัว ก็เลยไม่กดดันกับเรื่องอะไรเลย รู้สึกว่าใช้ชีวิตที่นี้ สนุกกว่าที่ไทย (ปาน, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 16 ปี, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

ประมาณ 4-6 เดือนแรก คือ ปรับตัวเรื่องภาษามาก ๆ พยายามคุยกับเพื่อนต่างชาติเยอะ ๆ เราแถมมาฝึกกระจุยก็ไม่สนใจ เราทำยังไงก็ได้ให้เค้าเข้าใจเรา สื่อสารกันรู้เรื่อง และพอมีเพื่อนแล้วก็เลยรู้สึกดี ลงตัว เข้ากันได้ดี เพราะว่าเราพยายามทำความเข้าใจ

เข้าใจ พยายามปรับตัว เข้าใจเค้า เลยรู้สึกดีกับวัฒนธรรมของที่นี่ คนอังกฤษถ้ารู้จักเค้าจริง ๆ คือ เค้าโอเค น่ารักมาก แค่คำว่า Execute me หรือ ser มันทำให้เค้าเปิดใจรับเราทันที เค้าจะอยากช่วยเราทันที เราจะพยายามพูด ser กับ please ตลอด เหมือนเราให้เกียรติเค้า เป็นการพูดเพราะ และเรารู้สึกโอเคกับกฎของที่นี่นะ เพราะที่นี่ฟรีมากกว่าที่ไทยมาก ที่นี่ทุกคนแฟร์ เราเลยรู้สึกว่าเราอยู่ได้แน่นอน (ทง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 28 ปี, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2558)

ภาพที่ 4.3 นักเรียนภาษาร่วมรับประทานอาหารเย็นในผับแห่งหนึ่งในออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ว่า การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage) เป็นการใช้ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าไปมีส่วนในเครือข่ายทางสังคมหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนั้น รวมถึงความสามารถของการสร้างปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาและการรักษาซึ่งความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน อย่างไรก็ตาม การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม จำนวนของเพื่อนต่างชาติที่แต่ละคนพึงมี และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเจ้าบ้าน จะเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ทำให้สามารถลดความวิตกกังวลที่ผู้ไปเยือนจะต้องเผชิญ

4.1.1.2 การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร

โดยกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวรซึ่งเป็นการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะยาวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยให้มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมใหม่นั้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะยาวจะเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษเป็นระยะเวลานานซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยอาศัยกระบวนการปรับตัว การเข้าร่วมสังคม และพื้นฐานความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษตามลักษณะตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยกลุ่มคนเหล่านี้จะได้ใกล้ชิดและรับรู้ในเรื่องของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมมากที่สุด เนื่องจากบุคคลใกล้ชิดเป็นชาวอังกฤษ และได้อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษเป็นเวลานานมากกว่า 5 ปี จึงได้เรียนรู้และมีกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

พี่มาอยู่ที่นี่เพราะแฟนพี่เป็นคนที่นี่ พอดีพี่เปิดร้านอยู่ที่เกาะสมุย ก็เลยเจอแฟนพี่ที่โน้น ตอนแรกพี่ก็ไป ๆ มา ๆ แล้วสักพักพี่ก็ทำเรื่องให้เขาย้ายมาอยู่ที่นี่ ส่วนเรื่องภาษาพี่ก็พอสื่อสารได้บ้างอยู่แล้ว เพราะอยู่เกาะสมุยต้องเจอฝรั่งเยอะ แต่จะเริ่มเรียนรู้เรื่องสำเนียงอังกฤษมากขึ้น ก็จะมีแฟนพี่เขาก็จะช่วยในเรื่องภาษาบ้าง คำศัพท์ที่เราไม่รู้บ้าง ก็จะพยายามคุยกับเขา แล้วก็จดคำศัพท์ที่เราไม่รู้เอาไว้ จะใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า ส่วนเรื่องวัฒนธรรมหรือการปรับตัวในชีวิตประจำวัน พี่ปรับตัวได้นะ ชอบเรียนรู้ ศึกษา สิ่งใหม่ ๆ เสมอ ทางแฟนพี่และครอบครัวแฟนพี่เขาก็ช่วยสอน พี่ก็จะจำ ๆ เอาแล้วก็ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ (พี่เอียต กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 36 ปี, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

ตอนแรกคือพี่มาเรียนภาษาก่อน 1 ปี แล้วพี่ชอบlifestyleของที่นี่ พี่ก็เลยตัดสินใจอยู่ต่อ ตอนแรกพี่ก็มาทำงานร้านกาแฟ part time แล้วก็มาทำ full timeแล้วพี่ออกจากงานมาสมัครเรียนป.โทเลยสักพักก็มีเพื่อนชวนไปทำธุรกิจร้านอาหาร พี่ก็เลยไปทำร้านอาหาร เดินเรื่องประมาณ 1 ปีกว่า ๆ ถึงจะเปิดได้ เรื่องการปรับตัวพี่ว่าการคบคนหรือเข้าสังคม พี่ต้องระวังมาก เพราะอย่างพวกพี่ตอนแรกพี่ก็จะมีเพื่อนที่ทำงานร้านอาหารไทยด้วยกัน หรือพวกภรรยาฝรั่ง สังคมก็จะเป็นในเชิงเม้ามอย แล้วก็จะมีปัญหาลงท้าย แต่พี่ก็มีแฟนพี่ เขาก็พาไปเจอพวกเพื่อนฝรั่งของเขา ได้เรียนรู้วัฒนธรรมของเขา พี่ชอบนะ ส่วนการปรับตัวเรื่องอื่นพี่ไม่มีปัญหาค่ะ เพราะว่าพี่ต้องย้ายไปอยู่ที่โน้นนี่ตั้งแต่เด็ก ๆ เลย ส่วนมากพี่จะเครียดเรื่องเงินมากกว่า ว่าจะทำยังไงให้อยู่รอดได้ ช่วงแรก ๆ ที่พี่มาพี่ก็มีปัญหาเรื่องการสื่อสารนะ พี่ก็มีแฟนพี่คอย

ช่วยเหลือตลอด (พีหน่ม กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2558)

ภาพที่ 4.4 ภาพจากพีเอ็นมในการพบปะชาวไทยและชาวอังกฤษในออกซ์ฟอร์ด

ช่วงแรกที่มาที่นี่คือเข้าใจภาษาอังกฤษปานกลาง แต่ดีที่ได้แฟนคนเก่าของเราเค้าจะช่วยตลอด ถ้าเราพูดกับเค้าเป็นภาษาไทย เค้าจะช่วยสอนให้เราพูดเป็นภาษาอังกฤษ สอนซึ่งกันและกันไปในตัว ช่วงแรกเรื่องการเข้าใจผิดมันมีอยู่แล้ว ทั้งเรื่องภาษาและวัฒนธรรม เช่น เรื่องการเปิดประตู ถ้าเราเปิดประตูเข้าไปก่อน แล้วไม่ยอมเปิดค้างให้เค้า ถือว่าคุณไม่มีมารยาทมาก ๆ แล้วก็เรื่องการเข้าคิว การแซงคิวที่นี้ถือว่าหยาบคายมาก เรื่องแบบนี้เรารู้จากประสบการณ์โดยตรง โดนมาก่อน แล้วก็จะมีศัพท์บางคำที่เราไม่รู้จริง ๆ เช่น inside out กับ upside down เราจะใช้สลับกัน แต่คือความหมายมันต่างกันเลยนะ คนที่นี้เค้าก็จะแก้ให้เรา มีพูดจาแรง และตรงบ้าง แต่ก็ดี เพราะมันทำให้เราจำได้ ส่วนมุขตลกของคนอังกฤษ เราเข้าใจนะ แต่เราไม่ขำเลย อาจจะยังเข้าไม่ถึงพออยู่มานานแล้ว ฟังบ่อย ๆ จนชิน จนชำนาญ (พีจิง กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2558)

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษข้างต้น ได้รับการสนับสนุนจากสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจากประเทศนั้น

เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งเริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมเดิมไว้ ดังเช่นป้าสะอาง กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ตอนแรกป้าอยู่หมู่บ้านใกล้ ๆ ออกซ์ฟอร์ดแล้วที่นั่นเข้าป่าไม่ดีต้องมาผ่าตัดที่ออกซ์ฟอร์ด ป้าเลยย้ายมาเช่าแฟลทอยู่ ก็ดีนะ ป้าจะได้มาช่วยงานที่วัดบ่อยขึ้น เรื่องภาษาป่าไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไรในการปรับตัว แต่จะสับสนนิดหน่อย เพราะตอนแรกป่าไปอยู่อเมริกากับสามีป่า แล้วเขาย้ายมาอยู่อังกฤษก็เลยย้ายตามเขามา สำเนียงอเมริกันกับอังกฤษมันต่างกัน คำก็ใช้ต่างกัน ป้าก็ต้องค่อย ๆ ปรับตัว อินเทอร์เน็ตป่าก็ไม่ค่อยเก่ง อาศัยอ่านหนังสือเพื่อศึกษาเอา อย่างเรื่องค่าใช้จ่ายเงินปอนด์มีค่ามาก แรก ๆ ป้าก็เครียดเรื่องค่าใช้จ่าย แต่หลัง ๆ ป้าก็เริ่มชินแล้ว ตั้งแต่มาอยู่อังกฤษป่าก็เป็นแม่บ้าน เป็นอาสาสมัครที่ Charity shop แล้วก็มาช่วยงานที่วัดเนี่ยแหละค่ะ การปรับตัวป่าก็ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป ถ้าไม่มีเพื่อนก็ไม่เป็นไร เพราะป่าเป็นคนค่อนข้างมีโลกส่วนตัวอยู่แล้ว ป้าก็จะพยายามไม่เครียดปล่อย ๆ ไป ก็ยังมีวัด มีพระท่าน ที่เป็นที่พักพิงให้เรา (ป้าสะอาง กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 74 ปี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.5 วัดพุทธวิหารในออกซ์ฟอร์ด (The Oxford Buddha Vihara)

Address: 356-358 Abingdon Road Oxford OX1 4TQ

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ว่า การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะยาวของผู้ไปอยู่ในระยะยาวเริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว ซึ่งการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิม หรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม นั่นคือ การปรับตัว ซึ่งเป็นวิธีที่บุคคลนั้นรู้ว่าควรจะทำอย่างไรเมื่อต้องอยู่ในสถานที่หรือวัฒนธรรมใหม่ โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมเดิมไว้ เช่น การไปวัด การประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีไทยต่าง ๆ ในออกซ์ฟอร์ด หรือการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี จากผลการศึกษาการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์ชายไทยในที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ผู้ศึกษาสามารถนำมาสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

กระบวนการปรับตัว	ลักษณะของกระบวนการปรับตัว
1. การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น คือ กลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	
1.1 ช่วงตื่นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage)	ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ช่วงแรกเริ่มเกิดความตึงเครียด ส่งผลกระทบต่อจิตใจและร่างกายกับการเจอสภาพแวดล้อมใหม่ การไม่คุ้นชินกับสิ่งใหม่ การวางตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เช่น อาหาร, สภาพอากาศ, สภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้ยังมีความตึงเครียดในเรื่องของการสื่อสารและวัฒนธรรม เช่น การทักทาย, การพูดคุย การแสดงความคิดเห็นทั้งในชั้นเรียนและการสนทนากับเจ้าบ้าน
1.2 ช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage)	หากชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย จะทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ เช่น ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสาร กฎเกณฑ์ของสังคมของออกซ์ฟอร์ด การกินอยู่ ซึ่งหากบางคนปรับตัวในได้ก็จะยอมรับการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้านได้ และหากใครไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ได้รับ

ตารางที่ 4.1

กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด
ประเทศอังกฤษ (ต่อ)

กระบวนการปรับตัว	ลักษณะของกระบวนการปรับตัว
1.3 ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage)	เป็นช่วงที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้ผ่านการกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่และเริ่มเข้าใจ เปิดรับและปรับตัวตามสภาพแวดล้อมของชาวออกซ์ฟอร์ดมากขึ้น โดยเริ่มมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมออกซ์ฟอร์ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าร่วมสังคมและการทำกิจกรรมร่วมกับชาวออกซ์ฟอร์ด เช่น การจับมือ/กอดทักทาย การทำอาหารอังกฤษ การจิบชาafternoon tea เป็นต้น ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น จะช่วยลดความวิตกกังวล และยังทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น
1.4 ช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage)	ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดเปิดใจยอมรับ เริ่มมีความคุ้นชินกับการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม เกิดความสุขและความสนุกสนานในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลในออกซ์ฟอร์ดเพิ่มมากขึ้น
2. การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร	
	เริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว เช่น เรื่องการสื่อสาร, อาหาร, สภาพอากาศ และกฎเกณฑ์ในสังคมออกซ์ฟอร์ด ซึ่งการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยของตนเอาไว้ เช่น การเข้าวัด หรือการทำกิจกรรมของศาสนาพุทธ และการจัดเทศกาลไทยต่าง ๆ ในออกซ์ฟอร์ด เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี

จากตารางกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น ในช่วงต้นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) ในช่วงแรกเริ่มเกิดความรู้สึกเครียดจากการเจอและการไม่คุ้นชินกับสภาพแวดล้อมใหม่ จึงส่งผลกระทบต่อจิตใจและร่างกายมากกว่าการตื่นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ ส่งผลไปยังกระบวนการช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage) หากชาวไทยไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว จะทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ และก็จะรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ได้รับ แต่หากชาวไทยบางคนสามารถปรับตัวได้ก็จะยอมรับวัฒนธรรมนั้น ๆ และสามารถอยู่ได้ ซึ่งนำไปสู่ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage) โดยชาวไทยในออกซ์ฟอร์ด จะมีการปรับเปลี่ยนความคิดที่จะพยายามรับรู้และเข้าใจทางวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นให้มากขึ้น จนทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage) นั่นคือ ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดเปิดใจยอมรับ เริ่มมีความคุ้นชินกับการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม เกิดความสุขและความสนุกสนานในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลในออกซ์ฟอร์ดเพิ่มมากขึ้น บุคคลเหล่านั้นจึงสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และในส่วนของกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร จึงเริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย ซึ่งแต่ละคนจะมีระดับประสบการณ์ของแรงกดดันและความตึงเครียดที่แตกต่างกันจากการเผชิญหน้าทางวัฒนธรรมใหม่ โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมเดิมไว้ หรือการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์

4.2 ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

การศึกษา การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์ชาวไทยในที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนำมาสรุปผลการศึกษาเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมโดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสามารถตามหลักแนวคิดโครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม (Kim, 2001, pp. 72-88) ได้ 6 มิติ โดยแยกพิจารณาตามมิติโครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมดังกล่าวให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน

ปัจจัยด้านความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน เป็นประเด็นที่สำคัญที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ พบเจอช่วงแรกของการเข้าไปใช้ชีวิตในออกซ์ฟอร์ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจในการภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

คิดว่าตัวเองมีความเข้าใจน้อยมากในภาษาอังกฤษในช่วงแรก ๆ ที่มา พยายามจับคำ และใช้ภาษากาย ในการสื่อสารบ้าง เพราะสำเนียงที่เราเรียนมาคือ สำเนียง แบบอเมริกา ช่วง 2 เดือนแรกเลยเป็นอะไรที่เหนื่อยมาก คือเราฟังเค้าไม่รู้เรื่อง ได้ตอบก็ไม่ได้เลย งงทุกอย่าง เหมือนเริ่มเรียนภาษาอังกฤษใหม่ทั้งหมด นั่งฟัง BBC News เพื่อให้หูเราคุ่นเคยกับสำเนียงเค้า พูดกับเพื่อนต่างชาติบ่อย ๆ เรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้ตอบทุกอย่างเป็นภาษาอังกฤษ จนตอนนี้ก็ดีขึ้น ค่อยรู้เรื่อง ฟังรู้เรื่องกับบทสนทนาทั่ว ๆ ไปที่ไม่เจาะลึก (ทง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 28 ปี, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2558)

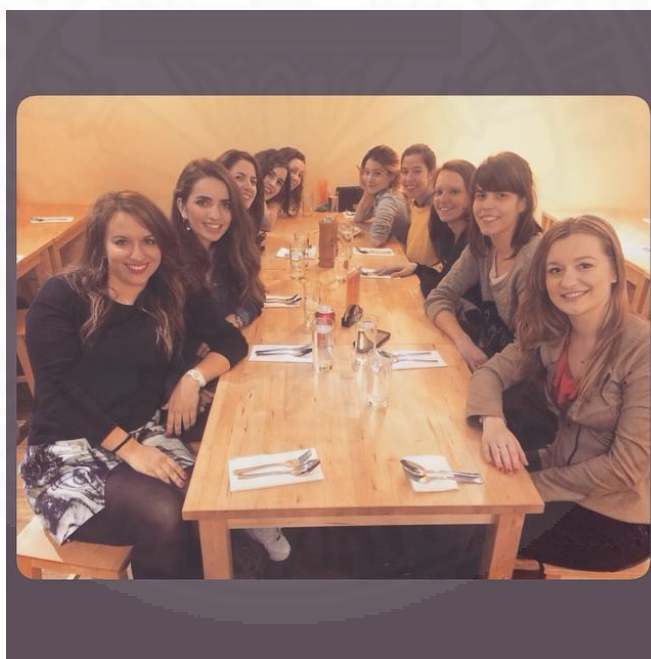
ตอนแรกเลยที่มาที่นี่ เรามั่นใจมาก คือคิดว่าเราสามารถสื่อสารได้แน่นอน มั่นใจ 70-80% เลย แต่พอมาถึงที่นี่ มันทำให้เราลดความมั่นใจของเราลงไปเหลือแค่ 40% มีแอบคิดว่าจะอยู่ได้ไหม แต่พออยู่มาได้อาทิตย์นึง ก็จะเริ่มรู้สึกว่าจะเอนจอย อาจจะเป็นเพราะเราเป็นคนชอบอะไรใหม่ ชอบทำกิจกรรม ก็เลยปรับตัวไว แต่ตอนนี้มั่นใจ 80% เลยนะ เพราะเราเรียนศัพท์ลึก กว่าที่เราใช้พูดทั่วไป เป็นศัพท์ทางการที่ต้องใช้เขียน (หนิง, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

สำเนียงอเมริกันกับอังกฤษมันต่างกัน คำที่ใช้ต่างกัน ปากก็ต้องค่อย ๆ ปรับตัว อินเทอร์เน็ตปากก็ไม่ค่อยเก่ง อาศัยอ่านหนังสือเพื่อศึกษาเอา อย่างเรื่องค่าใช้จ่ายเงินปอนด์มีค่ามาก แรก ๆ ปากก็เครียดเรื่องค่าใช้จ่าย แต่หลัง ๆ ปากก็เริ่มชินแล้ว (ป้าสะอาง, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 74 ปี, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จากการผลการสัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ทางด้านภาษาในระดับพื้นฐาน หรือระดับสูง แต่สิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องปรับตัวคือ สำเนียงของภาษาที่มีความแตกต่างกัน จากที่เคยได้เรียนรู้อยู่มา จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลใช้ภาษากาย การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตช่วยในการแปลคำศัพท์ เป็นต้น เพื่อช่วยให้เกิดการเข้าใจในการสื่อสารมากขึ้น รวมทั้งการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการสื่อสารของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

เรียนจบมหาวิทยาลัยใกล้จะจบก็มีแฟน แฟนเป็นคนอังกฤษ ก็เลยคิดว่าจะมาที่นี่เพื่อมาเรียนต่อป.โท ด้วยกัน แต่พอมาถึงจริง ๆ เราารู้สึกว่าภาษาเรายังไม่ดี ก็เลยหางานทำ ฝึกภาษาก่อน ตอนมาถึงที่นี่ปี 2000 ก็สมัครเป็นพนักงานเสิร์ฟที่ร้าน Thai Orchid ได้ประมาณ

3 เดือน จนเราเริ่มรู้สึกว่ ภาษาของเรา มันก็ได้แค่ร้านอาหาร ก็เลยไปสมัครงานที่ รพ. เป็นผู้ช่วยพยาบาล ช่วงแรกที่มาทีนี้คือเข้าใจภาษาอังกฤษปานกลาง แต่ดีที่ได้แฟนคนเก่าของเราเค้าจะช่วยตลอด แต่ดีที่ได้แฟนคนเก่าของเราเค้าจะช่วยตลอด ถ้าเราพูดกับเค้าเป็นภาษาไทย เค้าจะช่วยสอนให้เราพูดเป็นภาษาอังกฤษ สอนซึ่งกันและกันไปในตัว ช่วงแรกเรื่องการเข้าใจผิดมันมีอยู่แล้ว ทั้งเรื่องภาษาและวัฒนธรรม แล้วก็มีศัพท์บางคำที่เราไม่รู้จริง ๆ เช่น inside out กับ upside down เราจะใช้สลับกัน แต่คือความหมายมันต่างกันเลยนะ คนที่นี้เค้าก็จะแก้ให้เรา พูดแรงบ้าง แต่ก็ดี เพราะมันทำให้เราจำได้ ส่วนตอนนี้เรื่องภาษาคือไม่มีปัญหาเลย เพราะอยู่มานานแล้ว ฟังบ่อย ๆ จนชิน จนชำนาญ (พีจีง, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.6 การรับประทานอาหารกับนักเรียนภาษาและชาวอังกฤษในร้านอาหารไทย

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ด มีลักษณะของความสามารถในการสื่อสารในภาษาของเจ้าบ้านในระยะแรกไม่ค่อยดีนัก ซึ่งชาวไทยแต่ละคนต่างใช้ความสามารถในการพยายามอย่างมากในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้การสื่อสารในสังคมเจ้าบ้าน โดยมีปัจจัยจากการช่วยเหลือของเจ้าบ้าน การเปิดโอกาสของเจ้าบ้าน จึงทำให้ชาวไทยได้มีกระบวนการรับรู้และเข้าใจถึงการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน จนส่งผลให้เกิดทักษะที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวก

ความสำเร็จในการสื่อสารจากต่างวัฒนธรรมต่อระดับความพึงพอใจและการประเมินผลในเชิงบวกในการปฏิสัมพันธ์ ดังนั้น การสื่อสารโดยใช้ภาษาที่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการปรับตัวต่างวัฒนธรรมได้

4.2.2 การสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน

ปัจจัยการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้านเป็นประเด็นที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ต้องปรับตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการใช้ชีวิตและการดำรงอยู่ในสังคมต่างวัฒนธรรมมักพบเจอช่วงแรกของการเข้าไปใช้ชีวิตในออกซ์ฟอร์ดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงอยู่และการมีรูปแบบสังคมของเจ้าบ้าน ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

เราค่อนข้างเข้าใจเยอะนะ เพราะเราอยู่กับ Host นาน เรื่องความตรงต่อเวลานี้สำคัญมาก เราได้เจอทุกกิจกรรมของที่นี่ เจอทุกเทศกาล ตั้งแต่ Pancake day, Ester day, Summer ยัน Christmas เพราะว่าเรามาอยู่ที่นี่นาน ก็แฮปปี้ เปิดใจรับทุกอย่าง คนนี้ที่ให้ความสำคัญกับวันเกิดมาก ๆ เค้าจะฉลองให้กัน Host ของเรารอจัดงานวันเกิดให้น่ารักมาก ส่วนคริสต์มาสก็จัดงานรวมญาติ คนที่นี่ก็จะแลกของขวัญกัน แล้ววันที่ 26 Dec. ก็จะเป็นวัน Boxing day คือเป็นวันที่เอาของเก็บเข้ากล่อง คือ Shopping ของเจ้าบ้าน ส่วนเรื่องการพูดคุย สังเกตว่าคนที่นี่จะพูดเรื่องอากาศกันเป็นส่วนใหญ่ คือพูดทุกครั้งที่เจอกัน เหมือนเป็นคำทักทาย ส่วนอีกเรื่องที่เราห้ามถามกันเลยก็คือเรื่องเงินเดือน เพราะเค้ามองเป็นเรื่องส่วนตัว เค้าจะไม่ให้ถามกัน (หญิง, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

วัฒนธรรมการทักทายที่เค้าจะใช้วิธีการกอดจูบ ซึ่งเราก็ต้องปรับตัว แต่ตอนนี้ก็เริ่มเข้าใจได้หมด เช่น วันคริสต์มาส วันบริจาคต้องใส่สีแดง วัน Pink day ใส่สีชมพู คือเป็นที่บริจาค เราจะต้องเตรียมเงินหรือเตรียมของเล่นไปบริจาคให้เด็กที่ยากไร้ คนที่นี่แคร์เด็กมาก สิ่งเหล่านี้เราเรียนรู้จากโรงเรียน (อิค, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 17 ปี, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2558)

ไม่มีเพื่อนชาวอังกฤษเลย เพราะมาเรียนโรงเรียนภาษาอังกฤษ จะมีแต่คุณครูที่เป็นชาวอังกฤษ ซึ่งครูก็พาไปเข้าโบสถ์ พาไปร้องเพลง ครูก็บอกว่าให้เราอ่านไปร้องไป เป็นการฝึกศัพท์ แล้วก็ช่วย Host จัดต้นคริสต์มาสที่บ้านด้วย แต่ไม่มีความรู้อะไรมาก่อนเลย เราต้องมาเรียนรู้ใหม่ เช่น คนอังกฤษ ไม่รู้จักกันก็คุยกัน ชวนคุย ซึ่งเราไม่คุ้น แล้วก็จะมีการตรงต่อเวลา ที่เราต้องปรับตัว (ต่อมแต่ม, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 24 ปี, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2558)

ช่วงคริสต์มาส ไปเที่ยวแถว Bigben มา ขึ้นไปเที่ยวภูเขาพิมโรสฮิว คนเยอะมาก ก็เลยเห็นว่าเค้าเคาท์ดาวกันยังงี้ แล้วก็อาหารช่วงฉลองคริสต์มาสจะอลังการมาก

เหมือนว่าที่นี้เค้ารอคอยวันคริสต์มาสกันจริง ๆ แล้วก็เคยเข้าพิพิธภัณฑ์ของที่นี้ เพราะที่โรงเรียนพาไป ตอนนี่คือดีขึ้น เข้าใจวัฒนธรรมของอังกฤษมากขึ้น เพราะครูที่นี้จะสอนหลาย ๆ อย่าง รวมถึงวัฒนธรรมของที่นี้ด้วย เช่น Please ควรจะต้องใช้ให้ติดปาก แล้วก็วัฒนธรรมจิบชาเวลาอยู่กับ Host ก็มีจิบชาบ้าง เพราะเค้าจะชวน (ที่อป, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 26 ปี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของนักเรียนที่มาเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาสักการมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมในโรงเรียน คุณครูมหาวิทยาลัย และ Host เป็นหลัก เนื่องจากลักษณะการดำรงชีวิตของกลุ่มนี้ จะคลุกคลีกับสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มหาวิทยาลัย และ Host Family (ครอบครัวอุปถัมภ์) ที่แต่ละคนไปอาศัยอยู่ด้วยเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมของเพื่อน หรือคู่สมรส, สถานที่ทำงาน และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดระยะยาวหรือถาวร จึงมีสังคมที่ขยายกว้างและมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ก็เข้าใจบ้าง เมือง Oxford เป็นเมืองเก่า ยังมีวัฒนธรรมหลงเหลืออยู่ให้เราได้เห็นช่วงแรกที่มาเรารู้สึกว่า เรื่องการจ่ายเงิน คนที่นี้ใช้บัตรกัน เค้าไม่มีเงินสดติดตัวกันเลย เหมอ แต่พออยู่ไป ๆ เราก็รู้แล้วว่าคนที่นี้เค้าเป็นแบบนี้ เค้าสะดวกแบบนี้ เงินที่เค้าได้มาส่วนใหญ่จะเข้าธนาคาร เป็นสังคมไม่พกเงินสด แล้วก็อีกเรื่อง คนที่นี้เค้าไม่ฟังเพื่อน ไม่วัดถุนิยม (พีจี, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2558)

เข้าใจถึง 90% เลย เช่น การตรงต่อเวลา การพูด ได้เสียงกัน (Discus) ห้องประชุมเสียงกันแทบตาย แต่พอออกนอกห้องประชุม จบคือจบ ไม่เหมือนคนไทยที่ยังมีคิดเล็กคิดน้อยกันทีหลัง แล้วก็คนที่นี้ต้องมีการนัดก่อน อย่างเป็นทางการ ไม่เหมือนคนไทยที่คิดจะไปเยี่ยม ก็ไปเลย อีกอย่างคือคนที่นี้จะให้ความสำคัญกับ Holiday มาก คือเค้าจะตัดหมดทุกอย่าง พักก็คือพัก แล้วก็คนที่นี้สามารถออกงานไปตรงเวลาเป๊ะ คือเลิกงานห้าโมงก็กลับได้เลย โดนที่เจ้านายไม่มีสิทธิ์ที่จะว่า (พีวัน กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

เราเคยได้ยินตั้งแต่เด็ก ๆ ว่าอังกฤษเค้าเป็นเมืองผู้ดี มีประวัติศาสตร์ยาวนาน คนที่นี้เป็นคนพูดอ้อม ทำให้เราไม่รู้ว่าเค้าต้องการอะไรจริง ๆ เช่น จานอาหารที่นำไปเสิร์ฟเค้ามันเย็น เค้าจะบอกว่า จานของฉันเย็น แต่เค้าจะไม่ได้บอกว่า ช่วยเปลี่ยนจานให้ฉันที คือเราต้องกลับมาตีความเอง ว่าเค้าต้องการอะไร แล้ววัฒนธรรมการกินของคนที่นี่คือจานใคร จานมัน จานเดียว เป็นลักษณะ individual ไม่แบ่งกัน ซึ่งแตกต่างจากคนไทย

(พี่เม้ง กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2558)

นอกจากการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มในบ้านแล้ว ยังมีปัจจัยต่อการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน (Host Mass Communication) ที่เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้มาเยือนสามารถปรับตัวได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตและช่องทางของการสื่อสารของแต่ละบรรทัดฐาน ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ดู BBC เพราะ Host เปิดให้ดูทุกวัน คือ Host จะคุยเรื่องข่าวให้เราฟัง แล้วก็ดูรายการประกวดร้อง ดูเกมโชว์ ผ่านทีวี ไม่มี sub นะ คือฟังสด ๆ เลย ถ้าไม่รู้เรื่อง เราก็จะถาม host เค้าก็จะอธิบายให้เราฟังด้วย ดูซีรีส์อังกฤษด้วย สนุกมาก แต่เราต้องดูตามเค้านะ (ต่อมแต่ม, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 24 ปี, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2558)

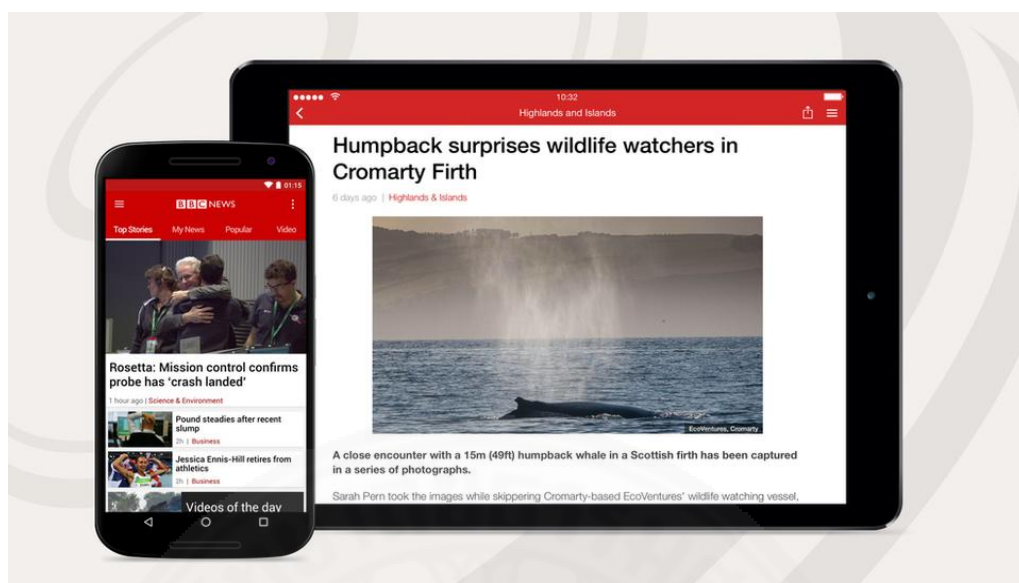
ดูหนัง ดูซีรีส์ ดู BBC ด้วย คือดูเพื่อฝึกฟัง ให้หูชินชิน บางทีก็ไม่ได้ไปนั่งดู แค่อยากฝึกฟัง แล้วก็ดูรายการเกมโชว์บ้าง ที่น่าสนใจคือ รายการเด็กที่นี้ดีมาก สำเนียงชัดมาก เค้าน่ารัก เป็นประเทศที่ใส่ใจเด็กดีมาก ภาพสวย พูดชัด สอนดี (ท็อป, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 26 ปี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2558)

ช่วงแรก ๆ ที่ฝึกภาษาเราจะดูทีวีทุกวันเลย ดูซีรีส์ ดู BBC ฟังข่าวตลอด เข้าร้านหนังสือ ดูแพชั่น ตอนนั้นก็ตามข่าวตลอด ซึ่งต่างจากไทยตรงที่เค้ามีความตรงไปตรงมามากกว่า สื่อไทย เค้า Open มากกว่า ซึ่งเราชอบสื่อที่นี้มากกว่าไทย ไม่ค่อยบิดเบือนเท่าที่ไทย (เบนซ์, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2558)

ฟังแต่วิทยุ BBC Radio คือเป็นเพราะว่าตอนอยู่บ้าน Host ไม่มีทีวี เราก็เลยไม่ได้ดู แต่เราก็จะเปิดรับข่าวจากอินเทอร์เน็ตตลอด (พลอย, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

ฟังวิทยุช่วงเช้า แล้วก็เปิดข่าว BBC ทั้งไว้ แล้วก็ดูซีรีส์บ้าง ดูเกมโชว์บ้าง (The voice) เราเข้าใจภาพรวม ไม่ได้เข้าใจรายละเอียดทั้งหมด (พี่สุภา, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 36 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

อ่านหนังสือพิมพ์ Daily mail ดูข่าว ดูหนัง ดูเกมโชว์ ฟังเพลงในวิทยุ (พี่เอ็ด กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 36 ปี, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

ภาพที่ 4.7 เว็บไซต์ BBC และ BBC Application จาก <https://www.bbc.com/news/10628994>

จากการสัมภาษณ์ พบว่า โดยส่วนใหญ่ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดได้รับชมสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน ทั้งจากการรับชมด้วยตนเองและจากที่เจ้าบ้านเปิดให้รับชม โดยเฉพาะรายการของช่อง BBC เป็นจำนวนมาก ซึ่งจัดเป็นสื่อสารมวลชนหลักในประเทศอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีการรับชมรายการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ตามความชอบและความสามารถในการเข้าถึงสื่อสารมวลชนนั้น ๆ ของแต่ละบุคคลในรูปแบบของโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นส่วนใหญ่ โดยสื่อสารมวลชนจัดเป็นสื่อในการให้ข่าวสารและความรู้ และการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสารยังสามารถสร้างความรู้ ทักษะคิดและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ชาวออกซ์ฟอร์ดได้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกับเจ้าบ้านได้อย่างราบรื่นในที่สุด

4.2.3 การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน

ปัจจัยการสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน เป็นแนวทางของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ได้ใช้ในการปรับตัวโดยเป็นความพยายามของกลุ่มคนชาติพันธุ์แนวเดียวกัน หรือมีลักษณะหรือรูปแบบการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์เดิมของผู้ต่างวัฒนธรรมได้ไปตั้งกลุ่มในต่างแดน เช่น ชุมชนไทยในต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกัน ทำให้ผู้ที่เข้ามาใหม่สามารถค่อย ๆ ปรับตัวและมีความเข้าใจในกลุ่มเดียวกันว่ามีการปรับตัวและใช้ชีวิตเป็นอย่างไร ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ได้รู้จักเพื่อนคนไทยด้วยกัน เพราะมาเจอเพื่อนคนไทยเรียนภาษาที่นี้กันหลายคน และตัวเองก็รู้จักคนทำงานในร้านอาหารไทย ทำให้รู้จักชมรมคนไทยในอังกฤษ หลายกลุ่ม

ทำให้ไม่เหงา บางครั้งก็ไปร่วมกิจกรรมที่มีการจัดกัน และข่าวสารต่างก็มักติดตามข่าวสารผ่านเฟสบุ๊ค จึงรู้ว่าเพื่อน ๆ ในคนไทยทำอะไรตรงไหนบ้างและใช้สื่อสังคมออนไลน์ไว้ติดตามข่าวสารทั้งที่เมืองออกซ์ฟอร์ดและที่ประเทศไทย (เมททิวิ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

มีเพื่อนคนไทยเยอะ ส่วนใหญ่ก็จะชวนกันเที่ยวต่างเมือง เล่นเกมส์กัน คืออยู่แต่กับคนไทย (เก่ง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 27 ปี, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

บ่อยเลย เพราะเรามีเพื่อนคนไทยที่นี่ ไปกินข้าว ไปเที่ยว งาน Thai food ขายของไทย อาหารไทย วัตถุดิบของไทย แล้วก็นาน Thai night เราก็ไปตลอด ก็จะเจอคนไทยที่อยู่ที่นี่เยอะ สมาคมแม่บ้านที่มีสามีเป็นคนอังกฤษที่นี่เยอะมาก เราก็จะได้เจอคนไทยเยอะ แล้วก็ไปวัดไทย ไปงานทอดกฐินที่วัด งานใหญ่เลย คนไทยก็จะเยอะ เอาของมาถวาย มีขายของ มีเด็ก ๆ ที่เป็นลูกครึ่งไทย มาแสดงร้องเพลง แสดงหุ่นนิ่งนี่ (กิ๊ก, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

เราก็จะมีกลุ่มเพื่อนคนไทย สนุกกับบิ๊ค ได้ไปเที่ยวงาน Thai Night ไปเที่ยวต่างเมืองด้วยกันบ้าง นัดกินข้าวกันบ้าง (มี้ม, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 18 ปี, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2558)

เราจะได้เป็น Host จัดงาน Thai food ทุกปี เพราะงานที่เราทำอยู่ คือร้านอาหารไทยในไทยในออกซ์ฟอร์ด (ร้าน Bangkok House) ทำให้เราต้องมีการออกบูธ (พีวัน กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

โดยส่วนใหญ่ลักษณะหรือรูปแบบการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์เดิมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษข้างต้น จะเป็นไปตามลักษณะความชอบและการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น งาน Thai Food (อาหารไทย) หรืองาน Thai night (การพบปะสังสรรค์ตอนกลางคืน) เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางกลุ่มจะมุ่งเน้นไปทางศาสนา ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมของวัด เช่น กฐิน วันเข้าพรรษา อย่างงาน Thai night งาน Thai festival เราก็ไปเปิดบูธ แล้วก็จะมีไปทานข้าวบ้านเพื่อน ๆ บางครั้งเค้าก็มาทานบ้านเรา (พีสุภา, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 36 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

เข้าร่วมกับกลุ่มคนไทยที่โบสถ์ เป็นคนไทยจากหลายจังหวัดหลายเมือง เข้าก็จะจัดงานรวมกลุ่มกัน เดือนละครั้ง เพื่อประชุม แล้วก็มีการจัดงานร่วมกันปีละครั้ง แต่พวกงาน Oxford night เราจะไม่ค่อยได้ไปเข้าร่วม เพราะเรารู้สึกว่าเกินวัยเรา (พีจอย, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.8 โฆษณงาน Oxford Thai Food Festival: Taste of Thailand 2015 โดยกลุ่มนักศึกษาไทยในออกซ์ฟอร์ดจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2558

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน โดยการอยู่ร่วมกันในชาติพันธุ์เดียวกันในกลุ่มเล็ก ๆ ในออกซ์ฟอร์ดทำให้ชาวไทยได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มเดียวกัน โดยชุมชนทางชาติพันธุ์เดียวกันเพื่อต้องการให้ผู้มาเยือนยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิมของแต่ละคน เนื่องจากในช่วงแรกชาวไทยจำนวนมากไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านชั้นลึกซึ่ง ดังเช่นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คนกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเอง ทั้งนี้ยังมีสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Mass Communication: Ethnic MC) ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่างในระยะเริ่มต้นตราบเท่าที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถปรับตัวได้ ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“เพื่อนในไลน์กับอินเทอร์เน็ต Facebook ส่วนใหญ่คือชาวตารา คือเราจะสนใจ ชาวของไทยมากกว่าชาวที่นี่ยู่แล้วเพราะเหมือนเราเข้าใจมากกว่า” (รักษ์, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

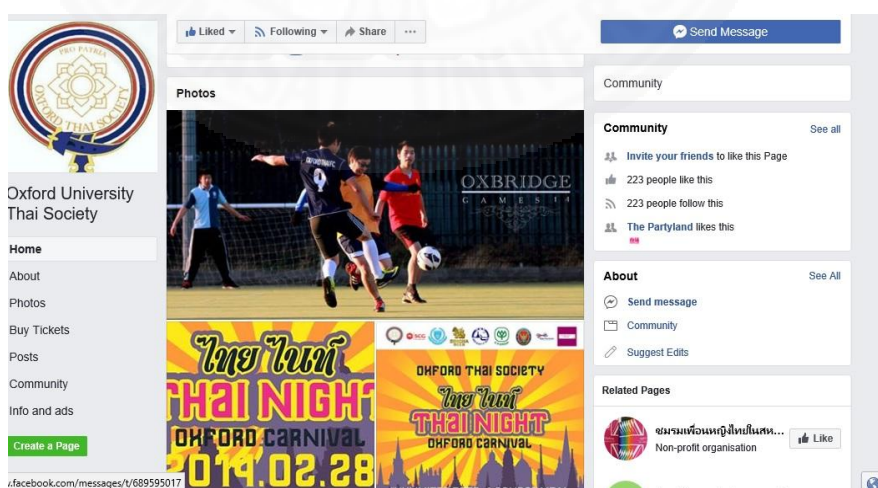
“ใช้ FB ดูข่าวตามลิงค์ใน ติดตามข่าวที่ไทยตลอด ดูยูทูปด้วยเพื่อหารายการใหม่ๆ ของไทยดู” (ท็อป, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 26 ปี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2558)

“ใช้อินเทอร์เน็ตตลอด ดูข่าวที่ไทย เว็บกระปุก เอ็มไทย สนุก เราก็จะเข้าเว็บพวกนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวเศรษฐกิจกับการเมือง” (เบนซ์, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2558)

“เราทราบข่าวไทยจากอีเมลล์ แล้วก็มีดูรายการไทยบ้าง The voice ดูผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มันสะดวกที่สุด” (พลอย, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

“เราดูทุกวันเลย ดูออนไลน์ ดูละครย้อนหลัง ดูหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เราติดไปแล้ว เราดูตลอด” (พีวัน กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

“ดูละคร คือจะดูทีเดียวกบเลย ไม่ค่อยตามดู คือเราจะรอจนมันจบ แล้วก็ดูแบบยาว ๆ เลย์ทีเดียวก ส่วนข่าวสาร เราติดตามทางเฟซบุค สนุกดอทคอมบ้าง ใช้สื่อโซเชียลมีเดียทั้งหมด” (พีจอย, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.9 เว็บไซต์ Oxford University Thai Society Facebook

(<https://www.facebook.com/Oxford-University-Thai-Society-176194385743847/>)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดส่วนใหญ่จะได้รับการสื่อสารมวลชนจากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์มือถือ โดยลักษณะสำคัญของเนื้อหาอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ดังนั้น การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกันโดยการรวมกลุ่มกันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการปรับตัวต่างวัฒนธรรมได้

4.2.4 สิ่งแวดล้อม

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้ใช้ความพยายามความในการสื่อสารกับบุคคลในสังคมต่างวัฒนธรรมโดยใช้เงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อม เช่น การเปิดใจรับของเจ้าบ้าน, แรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้านและ ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

ชาวออกซ์ฟอร์ดกับเราเข้าได้ดี เพราะว่าเราพยายามทำความเข้าใจ พยายามปรับตัว เข้าใจเค้า เลยรู้สึกดีกับวัฒนธรรมของที่นี่ คนอังกฤษถ้ารู้จักเค้าจริง ๆ คือเค้าก็โอเค แค่ว่า Execute me ser. แค่ว่า ser มันทำให้เค้าเปิดใจรับเราทันที เค้าจะอยากช่วยเราทันที เราจะพยายามพูด ser please ตลอด เหมือนเราให้เกรียติเค้า เลยรู้สึกว่าเราอยู่ได้แน่นอน และเรารู้สึกโอเคกับกฎของที่นี่ เพราะที่นี่พริ้มมากกว่าที่ไทยมาก มีแค่อากาศกับภาษาเท่านั้นที่ต้องปรับตัว ที่นี้ทุกคนแฟร์ (ทง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 28 ปี, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2558)

ดีเลย Host ดี น่ารักทุกอย่าง เพื่อนใน class ก็โอเค แต่ว่าเราเองไม่เคยไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนเท่าไร แต่ที่รู้สึกเลยคือ Host ดี เปิดใจรับเรา เหมือนชอบประเทศไทย เราเองก็พยายามทำตัวให้ดีขึ้น คือช่วยเค้าล้างจาน ช่วยเค้าเช็ดจาน เค้าจะได้มีความรู้สึกบวกกับคนไทย แ่รู้สึกแปลก ๆ ที่นี้เค้าเรียกชื่อกันเลย ไม่มีคำนำหน้า ส่วนอาจารย์ กับ Host ช่วยเหลือตลอด สอนวัฒนธรรม พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน (ท็อป, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 26 ปี, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2558)

เราอยู่กับโฮสต์ เขาเป็นคนยิว ตา ยายอยู่กัน 2 คน พลอยเป็นเด็กคนแรกที่เขารับค่ะ เขาน่ารักมาก เขาก็พาพลอยไปเที่ยวโน้นนี่ ทุกเสาร์ อาทิตย์พลอยโชคดีมากที่เจอโฮสต์ดี เขาก็จะชอบอธิบายเรื่องของประเทศอังกฤษว่า ประวัติศาสตร์เป็นมายังไง ธรรมเนียมคนอังกฤษเป็นอย่างนี้นะ พลอยก็เรียนภาษาวันละ 3-4 ชั่วโมงเองค่ะ นอกนั้นพลอยก็จะมานั่งคุยกับโฮสต์ เพราะเขาเป็นคนชอบคุย ส่วนในมหาลัยก็คุยได้ แต่เค้าก็จะไม่ได้ยอมรับเรานานนั้น เพราะว่าบรรยากาศของที่นี่เค้าจะมีความเป็นมัธยม คือมี girl gang มี boy gang เค้าจะสนิทกับเพื่อนของเค้ามากกว่า แต่เค้าไม่ได้ดูถูกเรานะ เรารู้สึกว่าการที่จะเข้าร่วมกลุ่มกับคนที่นี้ได้เราจะต้องมีบุคลิกอีกแบบหนึ่งที่ไปกับเค้าได้

ซึ่งคนที่ไม่ได้โตมากับสภาพแวดล้อมแบบนั้นก็จะค่อนข้างยาก (พลอย, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

ชาวออกซ์ฟอร์ด เค้า nice ดีนะ เค้าช่วยเหลือเราดี ไม่ ignore กับเรา โยนมาชวนไปนู่นนี่ คือเราก็รู้สึกเค้าโอเคกับเราเลย เค้าไม่เคยเสียมารยาทกับเรา มีช่วงที่ไทยมีข่าวเกาะเต่าที่คนอังกฤษโดนฆ่า เท่าที่เราสัมผัสคือ คนอังกฤษจะไม่แสดงความคิดเห็นอะไรทั้งสิ้นเลย เค้าจะพูดว่าเค้ารู้นะ แต่เค้าก็ไม่อยากจะพูดอะไร ส่วนเรื่องกฎเกณฑ์ของที่นี่ เราไม่ได้รู้สึกว่ามันเป็นกฎอะไรเลย แค่ทำตามที่เค้าทำกัน เหมือนทุกอย่างมันต้องเป็นไปตามซิกโลกที่เราใช้ชีวิตอยู่ เราต้องปรับตัว ซึ่งตอนนี้เราชินกับทุกอย่างไปแล้ว (โอ, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

เข้าได้ดี เรา รู้สึกไม่มีความแตกต่าง เรากลมกลืน ไม่ได้รู้สึกว่าเค้ามองเราแตกต่าง เพราะว่าเราก็ action กับคนอังกฤษเหมือนกัน เรากล้าที่จะพูดตรง ๆ การตรงต่อเวลา การเคารพความเป็นส่วนตัวของคนอื่น คือเราก็ทำตัวกลมกลืนเข้ากับเค้าได้ดี อาจจะ เป็นเพราะว่าเรายู่มานาน ส่วนเรื่องแรงกดดันอาจจะเป็นเรื่องการขับรถ ทุกอย่างที่นี่ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ที่นี่ไม่มีตำรวจจราจร แต่เค้าจะมีกล้องคอยดูเราอยู่ตลอด คือ ตรงนี้เรารู้สึกว่าเราโดนกฎของที่นี่บังคับเราให้ต้องทำให้ถูกต้องตลอด ก็เลยมีกดดันบ้าง และสังคมอังกฤษเค้าจะให้เกียรติเรานะ ถึงเราจะเป็นลูกน้อง เค้าจะเป็นหัวหน้า แต่เราคือเพื่อนร่วมงานกัน ไม่ต้องไปเคารพบนอบเหมือนอย่างคนไทย ถ้าเป็นการทำงาน เราชอบสังคมที่นี่มากกว่า เพราะว่าเค้าตรง ๆ ไม่มีเลยแฉ่งเลยชา ทุกอย่างจะชัดเจนหมด เวลาทำอะไร (พีวัน กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

ภาพที่ 4.10 การร่วมรับประทานอาหารของผู้ให้ข้อมูล และเพื่อน ๆ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในออกซ์ฟอร์ดทำให้ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มคนต่างวัฒนธรรมโดยการเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้ชาวไทยสามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ดี อีกทั้งทำให้มีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทย และลดการคบหากันเองแต่กลุ่มคนไทยด้วยกัน โดยกระบวนการปรับตัวยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน ดังนั้น ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการปรับตัวต่างวัฒนธรรมได้

4.2.5 การมีใจโน้มเอียง

การมีใจโน้มเอียงเป็นสภาวะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยน เช่น การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง, ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ และ บุคลิกภาพการปรับตัว ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ก่อนที่จะมาอยู่ออกซ์ฟอร์ด เราเที่ยวต่างประเทศบ่อย เลยพอจะรู้บ้าง และพอมายอยู่ประมาณ 4-6 เดือนแรกคือปรับตัวเรื่องภาษามาก ๆ พยายามคุยกับเพื่อนต่างชาติเยอะ ๆ คือ แกรมม่าผิดกระจุยก็ไม่สน เราทำยังไงก็ได้ให้เค้าเข้าใจเรา แต่พอมีเพื่อนแล้วก็เลยรู้สึกดี ลงตัว อาจจะเป็นเพราะเราเที่ยวต่างประเทศบ่อยด้วย ซึ่งที่นั่นมันก็จะมียะไรหลาย ๆ อย่างที่เหมือนกันนะ เช่น ลูกให้คนแก่งั้น, Lady first ก็คล้าย ๆ กับสังคมไทย จะมีแตกต่างเรื่องการแต่งตัว, การเลี้ยงดูลูกหลาน ที่นี้ไม่ตีลูกหลาน คือสอนโดยการไม่ตี แต่ใช้วิธีการลงโทษในแบบอื่นแทน คือเป็น Culture ที่แตกต่างกัน ทำให้คนอังกฤษมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก กล้าแสดงความคิดเห็น และเราได้รับความช่วยเหลือมาก ทั้งคนไทย และคนอังกฤษ เช่น การติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ ไปธนาคาร แต่ถ้าการใช้ชีวิตในสังคมอังกฤษอาจารย์ในห้องจะคอยสอน จะแนะนำเราว่าเราไม่ควรทำอะไรที่นี้ และที่นี่มีการบริการที่ดีมาก การดูแลลูกค้าคือดีมาก (ทง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 28 ปี, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2558)

ก่อนมาที่นี่ เราได้เรียนภาษาอังกฤษก่อนมา 3 เดือน เพื่อเตรียมตัว แต่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนว่าการใช้ชีวิตของคนที่นี่เป็นยังไง พอผ่านประมาณ 1 เดือนแรก เริ่มดีขึ้น ตอนแรกเครียดเรื่องบ้าน เรื่องที่อยู่อาศัย (Host) ส่วนเรื่องวัฒนธรรมที่ต่างกัน จะเป็นการดูแลเด็ก ๆ ของที่นี่ จะแตกต่างจากไทย และมีเรื่องอาหาร แต่ที่นี้จะมียะเปียบมากกว่าคือ การเข้าคิว ไม่ค่อยซีโงกกัน แล้วก็คนที่กินเปียร์ทุกมือ การแต่งกายก็จะใส่แต่สีดำ เทาขาว แล้วก็การแสดงความคิดเห็นจะค่อนข้างสุภาพ ไม่ตรงเกินไป อันนี้จะเหมือนคนไทย มีความเกรงใจ สิ่งที่เหมือนกันอีกอย่างก็คือคริสต์มาส ก็เหมือนสงกรานต์บ้านเรา คือทุก

คนต้องกลับบ้าน ตลอดที่อยู่ที่นี่มีการปรึกษาเพื่อนคนไทยเรื่องการปรับตัวอยู่ และจะได้รับความช่วยเหลือจากคนไทย เพราะเรามีเพื่อนคนไทยที่นี่ เค้าจะคอยช่วยเหลือ คือเรารู้สึกว่าคุยกับคนไทยแล้วอุ่นใจมากกว่า (ฝน, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 31 ปี, สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2558)

เรามีการเตรียมตัวหาข้อมูลแพชั่น สไตล์ของคนที่นี่ เช่น มารยาทของคนที่นี่ ค่อนข้างเข้มงวดกว่าคนไทย วิธีการพูด วิธีการชีวิต แล้วก็มีเรื่องประวัติศาสตร์ ก็คือศึกษามากบ้างว่าคนอังกฤษมักจะมองว่าวัฒนธรรมของตัวเองคือดีแล้ว เค้าไม่ได้ดูถูกเรานะ เพียงแต่เค้ามองว่าของเค้าดีแล้วแค่นั้นเอง มันเลยทำให้เค้าไม่ค่อยเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ข้าวไทยอร่อย อาหารญี่ปุ่นมันดีนะ และก็มีเรื่องของการขึ้นรถโดยสาร คือห้ามวางกระเป๋าไว้บนที่นั่ง เราโดนคนขับรถว่า คือเค้าบอกว่าเราไม่ได้จ่ายเงินให้กระเป๋ แล้วก็เรื่องการสั่งอาหาร เค้ามักจะเข้ามาถามเราว่าอาหารรสชาติโอเคไหม ก็เป็นวัฒนธรรมที่น่ารักดีส่วนใหญ่เราจะมองจากคนรอบข้าง ว่าเค้าทำแบบไหน ก็ทำตามเค้า เช่นการทักทาย การจับมือ การพูดขอบคุณ พยายามปรับตัวตลอดเวลาอยู่แล้ว ใช้เวลาประมาณ 3 เดือนทุกอย่างก็ลงตัว จะมีเรื่องการแต่งตัว คือมาที่นี่ต้องแต่งตัวให้ดีขึ้น เรียบร้อยตลอดเวลา สุภาพ แล้วก็มีเรื่องการขอบคุณของคนที่นี่ ที่คิดว่าอยากเอากลับไปใช้ที่ไทย คือน่ารักดี แต่เราว่าคนไทยมีน้ำใจมากกว่า เรื่องที่ต่างกัน ก็คือ คนอังกฤษเค้าสุภาพมากกว่าคนไทย ส่วนความช่วยเหลือ ชาวอังกฤษจะช่วยเหลือเยอะกว่า คืออาจารย์เค้าเป็นห่วงเรา เรื่องคำพูด สำเนียง ศัพท์บางคำเราไม่รู้จริง ๆ เค้าจะแนะนำ อาจารย์จะสอนให้เราใช้ชีวิตกับคนอังกฤษ คือพูดแบบคนอังกฤษ (เซฟ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2558)

เตรียมตัวเรียนภาษามาก่อน แล้วก็ศึกษามาก่อนว่าคนที่นี่เป็นยังไง พฤติกรรมเป็นยังไง แล้วก็ก่อนที่จะมาอยู่ที่นี่เราได้เข้ามาดูเมืองนี้ก่อน ว่าเราโอเคไหม ถ้าจะมาใช้ชีวิตที่นี่เราพยายามมองโลกในแง่ดี คืออย่าไปคิดว่าเราอยู่ไม่ได้ เราไม่โอเคกับคนนั้นคนนี้ ต้องเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามา พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้ามา ส่วนเรื่องวัฒนธรรมที่คล้ายกันจริง ๆ เราคิดว่าไทย Copy วัฒนธรรมอังกฤษไปเยอะ เช่น การตกแต่งอาคาร บ้านเรือน building หรืออย่างการขับรถ เลยคิดว่าวัฒนธรรมตรงนี้ของเราค่อนข้างคล้ายกัน สิ่งที่ต่างกันเลยก็คือเรื่อง Transport การเดินทาง ยานพาหนะ ค่อนข้างสะดวกสบาย รถไม่ติด มลพิษไม่เยอะ ที่นี่มี Park เยอะซึ่งต่างจากไทย การปรับตัวของเราส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือจาก Host เค้าจะคอยสอนเราตลอด (หนิง, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

เรียนภาษามาก่อนอยู่แล้ว แค่นั้น ใช้เวลาแค่ 3 เดือนทุกอย่างก็ลงตัว ยิ่งเจอเพื่อนดี เจอ Host ดี ทุกอย่างก็โอเคหมด เครียดอย่างเดียวคือเรื่องการเรียน และเรื่องการเดินทางแค่นั้น ที่ต้องเรียนรู้ ต้องปรับตัว วัฒนธรรมที่เหมือนกันของที่นี่กับไทย คือความมีน้ำใจ การลูกให้คนแก่ หรือเด็กนึ่ง แต่ที่ต่างกันคือ การแต่งตัว คนที่นี่ไม่ใช่ แบรนต์เนม ต่างจากคนเอเชียที่ค่อนข้างวัดถุนิยม การปรับตัวของเราส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกต และเรียนรู้ด้วยตัวเอง อาหารก็ลองเอง การเดินทางก็ลองเอง ส่วนใหญ่จะลองผิดลองถูกเอง (ปาน, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 16 ปี, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 4.11 บนโต๊ะอาหารในการฉลองวันคริสต์มาสกับครอบครัวชาวอังกฤษ

โดยมากแล้วผู้ให้ข้อมูลได้ศึกษาและเตรียมตัวในเรื่องของการภาษาอังกฤษมาก่อน เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยนักเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย จะต้องมีการสอบวัดระดับในเรื่องของภาษาอังกฤษจากประเทศไทยก่อนแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย จำเป็นต้องมีการสอบภาษาอังกฤษที่เรียกว่า “IELTS” (International English Language Testing System) เป็นข้อสอบวัดความสามารถทางภาษา ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อประเมินความสามารถของผู้สมัครที่ต้องการเรียนหรือทำงาน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร โดยนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ต้องผ่านการทดสอบภาษาให้อยู่ในระดับเกณฑ์ของแต่ละวิทยาลัย หรือ

มหาวิทยาลัยนั้น ๆ จึงสามารถมาเรียนตามบทเรียนที่ตามมหาวิทยาลัยกำหนดร่วมกับชาวอังกฤษได้ โดยสิ่งที่ต้องเตรียมตัวอย่างมากจะเป็นในเรื่องของวัฒนธรรมของชาวออกซ์ฟอร์ด การใช้สื่อเพื่อช่วยในการปรับตัว ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

แค่เตรียมใจอย่างเดียวเลย ไม่ได้เตรียมอะไรขนาดนั้น เพราะเดี๋ยวนี้เราเห็นภาพ เรารับข่าวสารผ่านสื่อ ทำให้เราพอจะเข้าใจ บ้านเมืองเค้าเป็นยังไง คนที่นี้แต่งตัวกันแบบไหน ประมาณ 2 ปีแรก คือคิดถึงบ้าน โกลบ้าน นอกนั้นทุกอย่างโอเคหมด แต่พอเราหาความสมดุลได้ว่า โอเคเรามาเรียนนะ เรามีเพื่อน เรามีสังคม ที่บ้านเราก็ดูติดต่อได้ตลอดเวลา เราโอเคขึ้น สิ่งเหมือนกันคือ พ่อแม่ยังดูแลลูก จะกลับมาบ้านเมื่อไหร่ก็มาได้เลย ตอนรับเสมอ เงินค่าเรียนยังออกให้อยู่ ต่างจากอเมริกา ที่ออกจากบ้านไปแล้ว ก็คือคุณต้องไปใช้ชีวิตของตัวเอง หาเงินเลี้ยงตัวเอง อีกเรื่องคือคนที่นี้จะค่อนข้างมีความเกรงใจ พุดอ้อม ๆ แต่เรื่องที่ต่างกันคือ การเปิดใจยอมรับ คนที่นี้จะเปิดใจยอมรับเราจากความคิดมากกว่า ไม่ใช่การแต่งตัว หรือผิวพรรณ เค้าไม่ผิวเผิน ต่างจากคนไทย ถ้าอยู่กับคนไทย เราจะไม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมอังกฤษเลย เราก็จะได้รับความรู้จาก Host แล้วก็เพื่อนชาวอังกฤษเท่านั้น (พลอย, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

ส่วนใหญ่คือเรื่องภาษา เราจะเตรียมตัวโดยการฟังวิทยุบ่อย ๆ ฟังสำเนียง ว่าเค้าใช้คำว่าอะไรกันบ้างในชีวิตประจำวัน คือเรากะว่าจะมาอยู่ที่นี่ ก็เลยคิดว่า เดี่ยวเราก็รู้เองไม่ต้องไปเตรียมตัวอะไรมากมาย เรื่องที่เราต้องปรับมาก ๆ เลย คือ เรื่อง Emotional คือเราเข้มแข็งขึ้น เราต่อสู้ เพราะเราต้องทำงานหาตังค์ไปด้วย ประมาณ 5 ปี ที่เรารู้สึกว่าเราโอเคแล้ว ทุกคนก็ยอมรับเราแล้ว ส่วนการปรับตัวนี้ คือเราผ่านมาทุกช่วง ตั้งแต่ช่วงตื่นเต้น ช่วงกลัว ช่วงเรียนรู้ ช่วงเครียด ช่วงสู้ จนกระทั่งเราภูมิใจในสิ่งที่เราสามารถผ่านมาได้ สิ่งเหมือนของไทยกับที่นี่เลยคือเรื่องความมั่นใจ เรื่องความจริงใจคนที่นี่ไม่มีเสแสร้ง สิ่งที่ต่างกันคือ ความอิจฉาริษยา นินทาว่าร้าย คนที่นี้เค้าจะดีเพื่อก่อน มากกว่าแค่สนุกปากกันไปวัน ๆ และเราได้รับความช่วยเหลือจากคนอังกฤษในเรื่องการแนะนำต่าง ๆ มากกว่าคนไทย ในทุก ๆ เรื่อง ว่าเราควรจะทำปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่ออยู่ที่นี่ (พีจี, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2558)

พีจีไปซื้อหนังสือมาอ่านนิดหน่อย เป็นหนังสือท่องเที่ยวแนว lonely planet ในเรื่องการปรับตัวที่นี่ อะไรที่เราเจอบ่อย ๆ มันก็จะซึมซับไปเอง ทำได้ไปเองปรับตัวได้ไปเอง ซึ่งประมาณ 6 เดือน ก็เริ่มจะรู้สึกทุกอย่างโอเค ไปไหนมาไหนได้คนเดียว ปรับตัวได้ สิ่งเหมือนกันของไทยกับที่นี่ คือความโอบอ้อมอารี ความเฟรนด์ลี่ ที่มี

เหมือนบ้านเรา ความแตกต่างคือ ที่นี่เค้าไม่ร้องเพลงชาติ ไม่ต้องยืนตรง และเด็กอังกฤษที่นี่ ไม่บ่าวตถ์นิยมเหมือนกับเด็กไทย โทรศัพท์เค้าใช้ธรรมดา แล้วก็ไม่ได้สนใจด้วยว่าเราจะใช้โทรศัพท์แพ่งแคไหน เราชอบตรงนี้ ส่วนความช่วยเหลือ คนอังกฤษจะช่วยเหลือแนะนำ วิธีการพูด คำนี้ต้องใช้แบบนี้ (พี่แม้ง, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2558)

ภาพที่ 4.12 ภาพของผู้วิจัย และ Mr. John O' Donnell ชาวอังกฤษ

จากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้พยายามปรับตัวโดยการเตรียมตัวทักษะในด้านต่าง ๆ และใช้ความรู้สึกมาเปรียบเทียบความเหมือนและคล้ายคลึงของวัฒนธรรมดั่งนั้น การมีใจโน้มเอียงของผู้ที่อยู่ต่างวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการปรับตัวต่างวัฒนธรรมได้

4.2.6 การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม

การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมเป็นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ ดังตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

เป็นคนชอบปรับตัว ชอบอะไรใหม่ ๆ เลย์รู้สึกชอบ ไม่ได้รู้สึกแยะอะไร สำหรับที่นี่ภาษาลำคัญมาก เพราะถ้าเราพูดภาษาของคนที่นี่ได้เกิน 80% ที่นี่ก็เหมือนบ้านเราแล้วนะ เพราะบ้านเรา ที่เราอยู่ได้ ใช้ชีวิตได้ก็เพราะภาษา (แมททิว, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

สำหรับเราอยู่ที่นั่นคือเดินเยอะ ต้องเดินตลอด มั่นใจต่อร่างกาย อันนี้ก็ต้องปรับ แต่ว่าก็ยังคุ้นชินกับอาหารรสจัดของคนไทย ยังรู้สึกว่าการกินอาหารไทยอร่อยกว่า ซึ่งสิ่งแวดล้อมสำคัญมาก คือแบบ เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม คำทำเราก็ก็นึกต้องทำ เช่น วัฒนธรรม การเข้าคิวขึ้นรถ หรือการพูดขอบคุณคนขับเวลาจะลงจากรถ แรก ๆ เราก็ก็นึกทำอะไรนะ แต่พอเราเห็นคำทำกันทุกคนเลย เราก็ก็นึกทำตามคำ (แก๊ง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 27 ปี, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเราโอเคกับทุกอย่างนะพออยู่ไปเรื่อย ๆ รู้สึกชีวิตที่นี่สนุกกว่าที่ไทย และตอนนี้ไม่พกเงินสดเลย เพราะที่นี่เค้าใช้บัตรกัน ซึ่งต่างจากที่ไทย แต่ที่ยังคงความเป็นไทยคือความอบอุ่นแบบไทย การยกมือไหว้ อ่อนน้อม ที่เราปรับตัวได้เพราะเราคิดว่าทัศนคติของตัวเองสำคัญที่สุด เราตั้งใจมาเรียน เราต้องอยู่ให้ได้ ต้องช่วยเหลือตัวเองให้ได้ เอาตัวรอดให้ได้ (ปาน, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 16 ปี, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

ที่เราอยู่ได้เพราะเราเลือกที่จะเรียนรู้ มากกว่าเลือกที่จะมีอคติ เราเปิดใจกับสิ่งใหม่ ไม่มีปัญหาอะไรทำร้ายเราได้ สิ่งที่เราชินกับการมาอยู่ที่นี่ก็คือ ไม่พกเงินสด เพราะคนที่เค้าจะใช้บัตรกัน ที่นั่นขึ้นรถเมย์ก็ใช้บัตร ส่วนเรื่องที่เราปรับตัวไม่ได้คือเรื่องการตรงต่อเวลา สายยังงี้ก็สายยังงั้น (หัวเราะ) เราว่าสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เรารู้ได้ง่ายขึ้น เราเป็นคนชอบสังเกต ชอบที่จะมองคนอื่นแล้วทำตาม (โอ, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 20 ปี, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

ตอนนี้พี่ไม่ได้เครียดอะไร ไม่เคยมี Homesick อาจเพราะเราชอบสนุก ๆ อยู่แล้ว ส่วนกฎเกณฑ์ของที่นี่ เราก่อนข้างให้ความสำคัญ เช่น การขับรถ การเข้าคิว การพูดขอบคุณ ขอร้อง การตรงต่อเวลา สิ่งที่เราปรับไม่ได้ก็คือการกิน ยังไงก็ยังไม่ชินสไตล์คนไทย คือเวลาไปกินอาหารฝรั่งก็ยังสั่งเยอะ ก็ยังแบ่งกันกิน ซึ่งต่างจากวัฒนธรรมคนที่นี่ สุดท้ายสิ่งแวดล้อมและตัวเราเองจะทำให้เราปรับตัวได้ คือตัวเราต้องเปิดใจเรียนรู้กับสิ่งใหม่ที่พบเจอ ไม่ใช่ต่อต้านตั้งแต่แรก คือต้องทำให้แฮปปี้กับสิ่งที่เราต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วย (พีวัน, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะใช้ความพยายามในการปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด โดยในช่วงแรกแต่ละคนจะมีทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับความพยายาม และความสามารถที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสู่การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมในที่สุด ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ตอนนี้พี่ไม่ได้เครียดอะไร ไม่เคยมี Homesick อาจเพราะเราชอบสนุก ๆ อยู่แล้ว ส่วนกฎเกณฑ์ของที่นี่ เราค่อนข้างให้ความสำคัญ เช่น การขับรถ การเข้าคิว การพูดขอบคุณ ขอร้อง การตรงต่อเวลา สิ่งที่เรายังปรับไม่ได้ก็คือการกิน ยังไงก็กินสไตล์คนไทย คือเวลาไปกินอาหารฝรั่งก็ยังสั่งเยอะ ก็ยังแบ่งกันกิน ซึ่งต่างจากวัฒนธรรมคนที่นี่ สุดท้ายสิ่งแวดล้อมและตัวเราเองจะทำให้เราปรับตัวได้ คือตัวเราต้องเปิดใจเรียนรู้กับสิ่งใหม่ที่พบเจอ ไม่ใช่ต่อต้านตั้งแต่แรก คือต้องทำให้แฮปปี้กับสิ่งที่เราต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วย (พี่วัน กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 40 ปี, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2558)

พี่แต่งงานและสามีเป็นคนออกซ์ฟอร์ด และพี่ซึ้งใจแล้ว พี่เลยตัดสินใจมาสร้างครอบครัวที่นี่ ความเครียดของพี่อันดับแรกตอนช่วงที่มาอยู่ใหม่ ๆ เลย คือ เรื่องภาษา เพราะพี่ไม่ใช่คนที่ใช้ภาษาเก่งอะไรมากมาย เรื่องต่อมาคือการปรับตัวชีวิตประจำวันของเรา ทั้งในบ้านและนอกบ้าน พี่ต้องเปิดใจและเรียนรู้อย่างมาก ใช้ระยะเวลาครึ่งปีแรกที่พี่มาอยู่เลย ช่วงแรกพี่ร้องไห้ทุกวันคะ ทะเลาะกับสามีทุกวันคะ ด้วยความที่เราเป็นชาวคริสต์ เราจึงมีความเชื่อในเรื่องของพระเจ้าเหมือนกัน สิ่งนี้แหละที่ช่วยทำให้พี่กับสามีจนกันได้ พออยู่มาสักพักสามีก็พาเข้าสังคมของเขา เราก็ไม่ค่อยเก่งภาษา อย่างครั้งแรกก็ยังพอมีเรื่องคุย เช่น แนะนำตัวหรือคุยเรื่องเมืองไทย แต่พอมาเจอครั้งที่ 2-3 เนี่ยสิ พี่ไม่ได้มีเรื่องอะไรจะคุยกับเขาแล้ว เราก็เลยต้องนั่งยิ้ม และพยักหน้าให้ถูกจังหวะ หรือบางทีเขาหัวเราะกันทั้งวง พี่ก็ไม่เข้าใจก็ต้องหัวเราะไปด้วย แต่จะมีที่โบสถ์เขาจะช่วยพี่ค่อนข้างมากในเรื่องของการปรับตัวที่อังกฤษและชีวิตคู่ เพราะพี่เป็นคนที่เป็นคนปฏิบัติค่อนข้างเคร่ง พอเรามาเจอกลุ่มที่เราสามารถคุยได้ หรือมีเรื่องที่เราสามารถสื่อสารกันได้ พี่ก็เริ่มรู้สึกที่เราพออยู่ได้ (พี่จอย กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

จากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษได้พยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เคยเป็นอยู่มาใช้ให้เหมาะสมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ต่างวัฒนธรรมได้ในที่สุด

ภาพที่ 4.13 บรรยากาศการฉลองคริสต์มาสที่บ้านของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ พ.ศ. 2558

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ผู้ศึกษาสามารถนำมาสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมือง
ออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	คำอธิบาย
1. ความสามารถในการสื่อสารของ เจ้าบ้าน	ระยะแรกชาวไทยจะใช้เวลาอย่างมากในการสื่อสารกับเจ้าบ้าน ซึ่งจะมีปัญหาในเรื่องของสำเนียงที่ไม่คุ้นเคย จึงใช้ภาษากายและสื่อเทคโนโลยีในการช่วยสื่อสาร โดยปัจจัยจากการช่วยเหลือของเจ้าบ้าน การเปิดโอกาสของเจ้าบ้าน จึงทำให้ชาวไทยได้มีกระบวนการรับรู้และเข้าใจถึงการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร
2. การสื่อสารระดับสังคมของเจ้า บ้าน	นักเรียนที่มาเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มหาวิทยาลัย และHost Family (ครอบครัวอุปถัมภ์) ที่แต่ละคนไปอาศัยอยู่ด้วยเป็นหลัก ส่วนคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมของเพื่อนหรือคู่สมรส, สถานที่ทำงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ทั้งในเรื่องการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้าน และการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน (Host Mass Communication) ทั้งการรับสื่อด้วยตนเองและจากการเปิดโอกาสให้รับสื่อโดยเจ้าบ้าน โดยเฉพาะรายการของช่อง BBC ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ชาวไทยสามารถปรับตัวในออกซ์ฟอร์ดได้
3. การสื่อสารระดับสังคมของชาติ พันธุ์เดียวกัน	เป็นไปตามลักษณะความชอบและการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น งาน Thai Food (อาหารไทย) , งาน Thai night (การพบปะสังสรรค์ตอนกลางคืน) ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เป็นต้น ซึ่งทำให้ชาวไทยได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเพื่อยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิมของแต่ละคน เนื่องจากใน

ตารางที่ 4.2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมือง
ออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	คำอธิบาย
	ช่วงแรกชาวไทยจำนวนมากไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านชั้นลึกซึ่ง ดังเช่นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คนกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเอง ดังเช่น การจัดตั้งชมรมไทยในออกซ์ฟอร์ด เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกัน ทั้งนี้ยังมีสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์ โดยชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดส่วนใหญ่จะได้รับการสื่อสารมวลชนจากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์มือถือ ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่างในระยะเริ่มต้นตราบเท่าที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถปรับตัวได้
4. สิ่งแวดล้อม	ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในออกซ์ฟอร์ดทำให้ได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มคนต่างวัฒนธรรมโดยการเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้ชาวไทยสามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ดี อีกทั้งทำให้มีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทย และลดการคบหากันเองแต่กลุ่มคนไทยด้วยกัน โดยกระบวนการปรับตัวยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน
5. การมีใจโน้มเอียง	ชาวไทยได้ศึกษาและเตรียมตัวในเรื่องของการภาษาอังกฤษมาก่อน เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยนักเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย จะต้องมีการสอบวัดระดับในเรื่องของภาษาอังกฤษจากประเทศไทยก่อนแล้ว ส่วนกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษได้มีการ

ตารางที่ 4.2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมือง
ออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	คำอธิบาย
	เข้าสังคมกับชาวอังกฤษอยู่แล้ว ทำให้มีความคุ้นชินและเตรียมพร้อมก่อนจะมาอาศัยอยู่ที่นี่อยู่แล้ว ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดได้พยายามปรับตัวโดยการเตรียมตัวทักษะในด้านต่าง ๆ และใช้ความรู้สึกละเอียดเปรียบเทียบความเหมือนและคล้ายคลึงของวัฒนธรรม
6. การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม	ชาวไทยได้ใช้ความพยายามในการปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด โดยในช่วงแรกแต่ละคนจะมีทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับความพยายามและความสามารถที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสู่การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมในที่สุด

จากตารางปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สรุปได้ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน อาศัยปัจจัยจากการช่วยเหลือของเจ้าบ้าน การเปิดโอกาสของเจ้าบ้าน จึงทำให้ชาวไทยได้มีกระบวนการรับรู้และเข้าใจถึงการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร 2) การสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน จะอาศัยความสามารถในการเข้าไปมีส่วนในเครือข่ายทางสังคม และการรับสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนั้น และช่วยให้ชาวไทยสามารถปรับตัวในออกซ์ฟอร์ดได้ 3) การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกันในรูปแบบยังคงดำรงอยู่ขอวัฒนธรรมชาติพันธุ์เดิมไว้ในต่างแดน เช่น ชุมชนไทยในต่างประเทศ, งานเทศกาล Thai Food Festival เป็นต้น เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกัน รวมถึงการรับสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์เดียวกันผ่านทางสื่อดิจิทัล ที่ทำให้ชาวไทยสามารถค่อย ๆ ปรับตัวและมีความเข้าใจในกลุ่มเดียวกันว่ามีการปรับตัวและดำรงชีวิตในต่างแดนได้ 4) สิ่งแวดล้อม การเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้ชาวไทยสามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ดี เป็นการลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทย และลดการคบหากันเองแต่กลุ่มคนไทยด้วยกัน โดยยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน 5) การมีใจโน้มเอียง ชาวไทยได้ศึกษาและเตรียมตัวในเรื่องของการภาษาอังกฤษมาก่อน

เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น การสอบวัดระดับการสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยการเตรียมตัวทักษะในด้านต่าง ๆ และใช้ความรู้สึกละเอียดเปรียบเทียบความเหมือนและคล้ายคลึงของวัฒนธรรม ดังนั้น การมีใจโน้มเอียงของผู้ที่อยู่ต่างวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการ จึงนำไปสู่ 6) การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม เป็นการพยายามปรับตัวเปลี่ยนพฤติกรรมต่อการใช้ชีวิตและเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีจึงพยายามปรับตัวและปรับให้เข้าการใช้ชีวิตในต่างแดนได้ในที่สุด

4.3 ผลการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

การศึกษาการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์ชาวไทยในที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนำมาสรุปผลเพื่ออธิบายปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้าม ซึ่งเกิดความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจกัน และก่อให้เกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรม ซึ่งพอสรุปอุปสรรคที่สำคัญ แยกพิจารณาตามคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

4.3.1 ด้านความรู้และความคิด (Cognitive)

เป็นลักษณะของการไม่เข้าใจหรือไม่รู้ทางด้านภาษาที่ใช้สื่อสารกัน และการสื่อสารที่ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

แรก ๆ มีปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนชาวอังกฤษบ้าง เพราะเค้าพูดเร็ว เราฟังไม่ทัน แล้วเวลาเราสื่อสารกลับ เค้าก็ไม่ค่อยเข้าใจเรา บางทีก็ใช้ภาษากายช่วย บางทีก็เปิด google ให้ช่วยอธิบายสิ่งที่เราต้องการสื่อสาร แบบโซวภาพให้เค้าเห็น ว่าเราต้องการจะสื่อสารถึงเหตุการณ์นี้ แล้วก็มีปัญหาเรื่องการปฏิเสธบ้าง แบบพูดยังไม่ให้เค้าเหนื่อยใจดี (เมททิวิ, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

ส่วนใหญ่ ถ้าเราคุยกับเพื่อนต่างชาติที่เค้าใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเหมือนกันกับเรา ก็จะไม่มีปัญหาอะไรเลย เพราะเราก็อธิบายแบบใช้ศัพท์ธรรมดาทั่วไป แต่ถ้าไปคุยกับคนบริติช อย่างเช่น คุยกับ Host บางทีก็จะมึนงง ๆ บ้าง ไม่เข้าใจบ้าง แต่เราก็จะบอกเค้าตรง ๆ ว่าเราไม่เข้าใจคำนี้ ช่วยอธิบายหน่อย เพราะบางทีเค้าพูดคำแสลง พูด Jock คือบางทีเราไม่เข้าใจจริง ๆ คนอังกฤษเค้าชอบพูดเล่นแบบจริงจัง บางทีเราตามไม่ทันจริง ๆ เราก็จะบอกเค้าเลยว่าเราไม่เข้าใจ เค้าก็จะอธิบายให้เราฟัง คือเราว่าเรื่อง

Jock คือปัญหนะ เพราะบางที่เราไม่รู้เรื่องราวของประเทศเค้ามาก่อน เรายังไม่เข้าใจ (ก๊ิก, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

ช่วงแรก ๆ ที่พี่มาพี่ก็มีปัญหาเรื่องการสื่อสารนะ พี่ก็มีแฟนพี่คอยช่วยเหลือตลอด อย่างตอนที่พี่ขึ้นรถบัสครั้งแรก คนขับก็ถามว่า Would you like single or double? แล้วพี่ก็ตอบเขาไปว่า I'm single เขาก็เข้าใจกันทั้งรถเลยนะ พี่ก็อายมาก พี่ก็คิดว่าพี่พูดถูกหรือผิดนะ สักพักคนขับเขาก็พยายามเข้าใจพี่นะ เพราะออกซ์ฟอร์ดมันเป็นเมืองที่มีนักศึกษาและนักท่องเที่ยวเยอะ พี่ว่าเขาเคยเจอมาก่อนแหละ พอไปโรงเรียนพี่ก็ปรึกษาครูที่โรงเรียนเขาก็เข้าใจมากเลยนะ แล้วเขาก็สอนให้เราพูดยังไงให้ถูกต้อง หลังจากนั้นพี่ก็ค่อย ๆ พยายามเรียนรู้เรื่องการสื่อสารนี้แหละ แล้วก็พยายามคุยกับคนอังกฤษเยอะ ๆ (พี่หนุ่ม กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2558)

โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะมีอุปสรรคทางการไม่เข้าใจภาษา สำเนียง รวมไปถึงสำนวนที่ลึกซึ้ง มุขตลก ของชาวอังกฤษ เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แม้บางกลุ่มจะมีทักษะเบื้องต้นทางด้านภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน แต่ก็ต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหและอุปสรรคได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ส่วนเรื่องภาษาพี่ก็พอสื่อสารได้บ้างอยู่แล้ว เพราะอยู่เกาะสมุยต้องเจอฝรั่งเยอะ แต่จะเริ่มเรียนรู้เรื่องสำเนียงอังกฤษมากขึ้น ก็จะมีแฟนพี่เขาก็จะช่วยในเรื่องภาษาบ้าง คำศัพท์ที่เราไม่รู้บ้าง ก็จะพยายามคุยกับเขา แล้วก็จดคำศัพท์ที่เราไม่รู้เอาไว้ จะใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า ส่วนเรื่องวัฒนธรรมหรือการปรับตัวในชีวิตประจำวัน พี่ปรับตัวได้นะ ชอบเรียนรู้ ศึกษาสิ่งใหม่ ๆ เสมอ ทางแฟนพี่และครอบครัวแฟนพี่เขาก็ช่วยสอน พี่ก็จะจำ ๆ เอาแล้วก็ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ (พี่เอ็ดดี้ กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 36 ปี, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จุดเริ่มต้นของพี่คือมีเพื่อนชวนพี่มาเที่ยว พี่ก็เลยตัดสินใจมาเที่ยวก่อนที่ Sheffield ซึ่งพี่ก็รู้สึกว่ ภาษาอังกฤษที่เราเรียนมา คือมันใช่หอร เพราะพี่ฟังไม่รู้เรื่องเลย ยิ่งตอนเหนือสำเนียงยิ่งฟังยากมาก ขนาดพี่เรียนเอแบคนะ ปัญหาแรกที่พี่เจอเลย คือ สำเนียง จากนั้นพี่ก็หาช่องทางที่จะอยู่อังกฤษต่อ พี่เลยลองหาวิชาชีพอ่านอาหารเรียนที่นี่ ระหว่างที่พี่รอสอบเข้า พี่ก็ได้เข้าสังคมพูดคุยกับชาวอังกฤษบ้าง เปิดฟังข่าวบ้างเพื่อให้ได้ทักษะการฟัง-พูด ส่วนทักษะการอ่าน-เขียนพี่ก็ไปซื้อหนังสือมาอ่านเอา พอพี่เริ่มเข้าเรียน ปัญหาที่ตามมา คือ พี่รู้สึกว่ามันจะมีช่องว่างของวัฒนธรรมระหว่างคนไทยกับชาวอังกฤษ ชาวยุโรปจริง ๆ ซึ่งพี่รู้สึกได้จากการที่พี่เข้าสังคมกับพวกเขา แต่ถ้าเรามี

ความสามารถเราก็จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มพวกเขามากขึ้น พอพี่เรียนจบพี่อยากอยู่ต่อพี่เลยหางานทำ ย้ายมา 3 ร้าน สุดท้ายก็มาจบที่ร้านนี้ในออกซ์ฟอร์ด (พี่เม้ง, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้านความรู้และความคิด (Cognitive) ของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าใจภาษาและการมีความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดอุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive) ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมสังคม เนื่องจากการไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน จะทำให้เกิดการเข้าใจผิด หรือการสื่อความหมายผิด และเกิดการไม่ประสบความสำเร็จทางการสื่อสาร ฉะนั้นแนวคิดปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้านความรู้และความคิดเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้ต่างวัฒนธรรมต้องเรียนรู้และพัฒนาความรู้และความคิดจากการสื่อสารและความเข้าใจในภาษาหรือวัฒนธรรมต่างถิ่นเพื่อสามารถลดปัญหาในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้

4.3.2 ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling)

เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้น เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาสรุปปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

แล้วแฉะนั้นพวก Homeless เยอะมาก คือ เพื่อนบอกว่าแฉะนั้นเป็นบริเวณที่ไม่ดีเลย น่ากลัว อยู่เข้าไปได้ยังไง ช่วงแรกรักษ์ไม่กล้าออกไปไหนคนเดียวเลย กลัวมาก อยู่ไปเดือนครึ่งจึงย้ายออกมาอยู่เองที่แมนชั่น ซึ่งใกล้เมืองมาก และไม่ต้องกตตันจะกลับก็ไม่งี้ได้ (รักษ์, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2557)

ไม่ค่อยชอบบ้านเขา เพราะว่าเป็นบ้านของชาวปากีสถานที่เป็นผู้อาศัยถาวรที่นี่ คือบ้านจะมีกลิ่น เหม็นสำหรับเรา ทำให้เราหายใจไม่ออก แต่โฮสท์เขาใจดีนะ นิสัยดี แต่ 2 อาทิตย์แรก เครียดมาก เพราะหายใจไม่ออกแล้วเราก็ออยู่ถึง 2 เดือนจึงย้ายออกมาอยู่เอง (ฝน, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 31 ปี, สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2558)

แรก ๆ คือรู้สึกกดดัน อึดอัด เพราะเราจะได้เจอแต่สังคมคนทำงาน ไม่ใช่สังคมวัยรุ่น คือบางทีเราก็รู้สึกว่าเราต้องทำตัวยังไง วางตัวแบบไหน จะคุยเรื่องอะไร แล้วก็รู้สึกว่าสำหรับคนอังกฤษแล้วรากฐานเรื่องชนชั้นมันยังมีอยู่ คือเราค่อนข้างอึดอัด คือเราไม่สามารถมองเค้าจากภายนอกแล้วเข้าใจได้ว่าต้องเข้าถึงเค้ายังไง คือเรารู้สึกว่ากลัว

ความคิดของเรามันไม่เข้ากับวัฒนธรรมของเค้า (พี่จอย, กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 37 ปี, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลข้างต้นสิ่งแวดล้อมที่พบทำให้มีทัศนคติกับทางเจ้าบ้านในเชิงลบ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม แต่จะมีบางกลุ่มที่ต้องเผชิญกับการไม่ต้อนรับของเจ้าบ้านทำให้เกิดทัศนคติและความรู้สึกที่ไม่ดีกับเจ้าบ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

เราเจอบางกลุ่มในโรงเรียนเค้าดูถูกคนเอเชีย เมื่อ 10 ปีก่อนเค้าเหยียดสีผิวหนักมาก เราสัมผัสได้ เค้าปฏิบัติให้เราารู้เลย เห็นคนของเค้าสำคัญกว่าเรา รู้สึกได้ว่าเค้ารังเกียจเป็นซ์, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2558)

พลอยออกมาอยู่กับโฮสต์อีกคนหนึ่ง เขาเป็นแม่ม้ายคะ เขารับเด็กมาอยู่ 3 คนเขาเป็นผู้หญิงเก่ง คือตอนไปอยู่แรก ๆ พลอยก็มีปัญหากับเขาเลยคะ เพราะว่าเขาเป็นคนที่มีความมาตรฐานค่อนข้างสูง เช่น อาบน้ำนานไม่ได้นะ มาทานข้าวต้องตรงเวลา เดียวกับข้าวเย็น ก็เลยมีปัญหากับเขานิดหน่อยตอนแรก ๆ แต่ว่าพออยู่ไปก็ไม่มีอะไรแล้วคะ เพราะว่าเหมือนเด็กที่อยู่ในบ้านเดียวกันก็มีปัญหาเหมือนพลอย (พลอย, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) จากสิ่งแวดล้อมและสังคมของเจ้าบ้านที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดได้พบเจอมา ทำให้เกิดการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิถีคิด อคติ หรือมองบุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในการปรับตัว ฉะนั้นแนวคิดปัญหาและอุปสรรคจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมในเชิงทัศนคติและความรู้สึกที่จะช่วยทำให้ชาวไทยเปลี่ยนทัศนคติและความรู้สึกต่อเจ้าบ้านในเชิงลบไปในเชิงทางบวกได้

4.3.3 ด้านพฤติกรรม (Behavior)

เป็นการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึกจะเห็นได้ว่าการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจมีความรู้สึกหรือมีแนวความคิดแตกต่างกันนั่นเอง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาสรุปผลปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

เวลามันไปโรงเรียนมันก็โดนแกล้งด้วย แบบนั่งเฉย ๆ ก็มีเพื่อนผู้ชายมารุมตะโกนใส่หู แต่มันก็ไม่ยอมนะ มันต้องโดนเรียนผู้ปกครองตลอด แต่ที่โดนแกล้งหนักสุดเลย คือ มาด้าแม่มั้ว เป็นผู้หญิงขวยหัว คือมันโกรธมาก แต่ทำอะไรไม่ได้ เพราะกฎหมายที่นี่เขา

แรง พอมีขึ้นปี 10 ก็ค่อยลดลงมาหน่อย แต่ก็ยังมีเพื่อนผู้หญิงมาแกล้ง เป็นเหมือนในหนัง high school เลยค่ะพี่ แต่ไม่แรงขนาดนั้น มีมันี่เครียดมา 4 ปีเลยค่ะ ร้องไห้เกือบ 2 อาทิตย์ครั้งเลยอะค่ะ ทั้งทะเลาะกับแม่เรื่องเรียน และเรื่องเพื่อนที่โรงเรียนด้วย ครอบครัวมีเขาเพิ่งจะมาผ่อนคลายลงเมื่อปี 2 ปีที่แล้วนี่เองค่ะ (มีม, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 18 ปี, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2558)

เราก็ไม่เคยได้กินข้าวที่โรงเรียนเลย ต้องอดข้าวตั้งแต่เข้าย่นป้ายสาม แล้วกลับมากินข้าวที่บ้าน เพราะเราพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ เราเลยสั่งไม่เป็น หลักจากเข้าปีที่สองเราก็เริ่มมีเพื่อน เพราะอาจารย์เขาก็หาบัดดี้ให้เรา เพื่อช่วยให้เราปรับตัวได้ พอพูดได้บ้าง รู้วิธีสั่งอาหาร แล้วก็เริ่มเข้าชมรมฟุตบอลของทีมโรงเรียน พอเราจบ High school ก็ตั้งใจเรียนภาษาอย่างจริงจัง แล้วก็ต่อเข้า College (เบนซ์, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 23 ปี, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2558)

โดนแกล้ง โดนปากระดากใส่หัวบนรถบัส เป็นปีกว่าที่เค้าจะหยุดแกล้งเรา จากเคยทะเลาะกัน ตอนนี้ก็กลายเป็นเพื่อนกันก็มี (อิค, นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย, อายุ 17 ปี, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากการกลั่นแกล้งที่โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยแล้ว สภาพแวดล้อมหรือการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินของเจ้าบ้าน จนทำให้ผู้ให้ข้อมูลมีอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

มีอยู่ช่วงนึง ไม่ค่อยประทับใจกับหมอของที่นี่ คือเคยไปหาหมอฟัน แล้วเจอเหตุการณ์ที่ไม่ประทับใจ เคื่อบอกว่า case ของเรานั้นไม่กะทันหัน ต้องให้รอไปก่อนอีก 4 วัน เราเลยต้องเข้า London เพื่อไปหาหมอนั้น เพราะกินอะไรไม่ได้เลย (เก้ง, นักเรียนที่มาเรียนภาษา, อายุ 27 ปี, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

วัฒนธรรมของคนที่นี่ บางทีเราไม่เข้าใจวัฒนธรรมของเค้า เช่น บางทีเรามีปัญหากับครอบครัวของแฟนบ้าง คือเหมือนความเข้าใจของเราไม่ตรงกัน เช่น เคื่ถามเรากว่ากินไหม แล้วเราบอกว่า เราไม่กิน เคื่ก็ไม่กินก็ไม่กิน เคื่ไม่ได้มาจ้อเรา หรือไปบ้านเพื่อน เคื่ถามเรว่าเอาชาไหม ถ้าเราตอบว่าไม่เอา เคื่ก็จะไม่เอามาให้เราจริง ๆ คือเคื่ก็จะกินกันเอง ซึ่งต่างจากวัฒนธรรมไทย ที่นี่คือไม่กินคือไม่ แต่ถ้าที่ไทย ถ้าบอกว่าเอา เคื่ก็จะมองว่า เห็นแก่กิน ทำไมหน้าด้านจัง ส่วนที่เหมือนกันคือบุคลิกของคนไทยกับคนอังกฤษ จะมีความสุภาพ ให้เกียรติคนอื่น ทักทายกัน ยิ้มให้กัน แต่สิ่งที่ต่างกันคือทัศนคติ คนไทยชอบมีเม้าท์มอย ทำให้คนอื่นเสียหาย แต่คนที่นี่เถียงกัน ทะเลาะกันเรื่องงาน พู้งันนี้เคื่ก็คุ้ยกันแล้ว ตีกันแล้ว จบคือจบ พี่ได้รับความช่วยเหลือทั้งจากคนไทยและคนที่นี่ อย่างคนไทย เคื่จะมีแนะนำแบบ อยากทานอันนั้น ต้องไปซื้อที่ไหน

หรือมาทานบ้านพี่สิ เดี่ยวทำให้ทาน แต่คนอังกฤษเค้าจะช่วยเหลือเราเรื่องบุคลิกของคนที่นี่ คำพูดของคนที่นี่ คือเค้าช่วยแนะนำเราในเรื่องวัฒนธรรมมากกว่า (พินุ่ม กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ, อายุ 32 ปี, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้านพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างถือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างบุคคล เช่น การโดนกลั่นแกล้ง จึงทำให้เกิดการหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้าหรือคนที่มีความแตกต่างจากตนเอง หรือการไม่เข้าใจในวัฒนธรรมบางอย่างของเจ้าบ้าน ทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ฉะนั้นแนวคิดปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านด้านพฤติกรรมเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้ต่างวัฒนธรรมต้องปรับตัวโดยอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยอมรับวัฒนธรรมเจ้าบ้านหรือลดพฤติกรรมที่เคยทำประจำในวัฒนธรรมมาใช้รูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตอีกแบบหนึ่งเพื่อสามารถลดปัญหาในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมได้

จากผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ผู้ศึกษาสามารถนำมาสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดประเทศอังกฤษ

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัว
1. ด้านความรู้และความคิด (Cognitive)	ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้านความรู้และความคิด (Cognitive) ที่พบเจอ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจภาษา สำเนียง รวมไปถึงสำนวนที่ลึกซึ้ง มุขตลก ของชาวอังกฤษ เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา จนทำให้เกิดการไม่ประสบความสำเร็จทางด้านการสื่อสาร

ตารางที่ 4.3

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดประเทศ
อังกฤษ (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้าม วัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ใน เมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ	ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัว
2. ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling)	สิ่งแวดล้อมและสังคมของออกซ์ฟอร์ดที่ชาวไทยบางคนที่ไม่ อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดได้พบเจอมา เช่น การพูดจา ตรงไปตรงมา ทำให้ชาวไทยเกิดอคติ การไม่ยอม เปลี่ยนแปลงวิธีคิด หรือมองบุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในการ ปรับตัว
3.ด้านพฤติกรรม (Behavior)	ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมด้าน พฤติกรรม (Behavior) ที่พบเจอ คือ การโดนกลั่นแกล้งที่ โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย จนทำให้เกิดการหลบเลี่ยงที่จะ พบปะกับคนแปลกหน้า รวมไปถึงการเผชิญกับสภาพ แวดล้อมหรือการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินของเจ้าบ้าน ทำให้ไม่ พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และขาดการ ยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากตารางปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัย
อยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ 1) ด้านความรู้และความคิด มีดังนี้ การขาดความรู้ความ
เข้าใจภาษา สำเนียง รวมไปถึงสำนวนที่ลึกซึ้ง มุมตลก ของชาวอังกฤษ เนื่องจากขาดความรู้และความ
เข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา จนทำให้เกิดการไม่ประสบ
ความสำเร็จทางด้านการสื่อสาร 2) ด้านทัศนคติและความรู้สึก สิ่งแวดล้อมและสังคมของเจ้าบ้านที่
ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดได้พบเจอมา ทำให้เกิดการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด อคติ หรือมอง
บุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ รวมไปถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าบ้าน จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่
ดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในการปรับตัว 3) ด้านพฤติกรรม การโดนกลั่นแกล้งที่โรงเรียน หรือ
มหาวิทยาลัย จนทำให้เกิดการหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า รวมไปถึงการเผชิญกับ
สภาพแวดล้อมหรือการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินของเจ้าบ้าน ทำให้ไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นได้ และขาดการยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” ใช้ระเบียบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันเป็นการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความเข้าใจบนพื้นฐานของระเบียบวิธี อันมีลักษณะเฉพาะที่มุ่งค้นหาประเด็นปัญหา โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นการศึกษาแบบ in depth interview ชาวไทยจำนวน 24 คน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เท่านั้นโดยมุ่งศึกษาในเรื่องของกระบวนการปรับตัว การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศ ชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเป็นเพศ หญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 28.63 ปี อายุุน้อยที่สุด 16 ปี และอายุมากที่สุด เท่ากับ 74 ปี

กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น และการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร โดยกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น เริ่มจาก ช่วงต้นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon Stage) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้เวลาการปรับตัวของผู้ไปอยู่ในต่างวัฒนธรรมในระยะเวลานั้นเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาสักขามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบได้ว่า ช่วงแรกการปรับตัวของบุคคล เข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตึงเครียด และส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจและร่างกาย ซึ่งจากทฤษฎีของ Kim (1989, p. 108) จะเป็นช่วงที่ผู้มาเยือนรู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) แต่จากผลการศึกษา กลุ่มนี้มีการความตระหนักทางวัฒนธรรม ซึ่งในลักษณะความตึงเครียดนี้เป็นช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage) ซึ่งชาวไทยในออกซ์ฟอร์ด มีการปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว จนทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ เช่น การยอมรับในวัฒนธรรมการกิน และการใช้ชีวิต หากแต่บางคนปรับตัวในการกินอยู่ได้ก็จะ

ยอมรับวัฒนธรรมการกินและอยู่ได้ หากปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ อย่างไรก็ตาม ผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นใช้เวลาปรับตัว โดยเริ่มมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นจนนำไปสู่ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage) ซึ่งชาวไทยในออกซฟอร์ดได้เปลี่ยนแปลงความรู้สึก กระบวนการความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปรับรูปแบบการใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่พยายามรับรู้และเข้าใจทางวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกทั้งช่วยลดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมลง จนไปสู่กระบวนการสุดท้ายคือ ช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถเข้าไปมีส่วนในเครือข่ายทางสังคมหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนั้น รวมถึงความสามารถของในการสร้างปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาและการรักษาซึ่งความสัมพันธ์กับเจ้าของประเทศ โดยมีเพียงขั้นตอนสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ Kim (1989) ได้อธิบายถึงกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมทั้งในระยะสั้นโดยเสนอขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรมในระยะที่ Hostility Stage เป็นช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมใหม่ที่ตนไปอยู่ และเริ่มคบหากันเองในกลุ่มคนที่มาจากต่างวัฒนธรรมด้วยกัน Recovery Stage เป็นช่วงที่เริ่มเข้าที่เข้าทาง กล่าวคือ บุคคลมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และ Final Stage เป็นช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด ความวิตกกังวลต่าง ๆ ลดลงและรู้สึกสนุกสนานที่จะอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ และมีเพียงช่วงต้นตาค้นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) ที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ Kim (1989) ซึ่งได้อธิบายถึง Honeymoon Stage เป็นช่วงที่รู้สึกต้นตาค้นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่ อาจเนื่องด้วยยุคสมัยที่แตกต่างกันของการทำวิจัย และปริมาณของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความไม่สอดคล้องจากทฤษฎี

สำหรับการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวรของผู้ไปอยู่ในระยะยาว โดยเริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว ซึ่งการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยของตนเอาไว้ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับกระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาอยู่ในระยะยาวหรืออยู่อย่างถาวร (Immigrant) ในปี ค.ศ. 1988 Kim ที่ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Stress-Adaptation-Growth ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวสำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมในระยะยาว เช่น ผู้อพยพ แนวคิดนี้แสดงถึงกระบวนการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมใหม่นั้นอย่าง

ต่อเนื่อง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมตามหลักแนวคิดโครงสร้างกระบวนการวัดของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมพิจารณาได้ 6 มิติ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจในการภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสาร การพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมสามารถลดความวิตกกังวลที่ผู้ไปเยือนจะต้องเผชิญ 2) ปัจจัยการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายทางสังคมหรือพัฒนาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับเจ้าบ้าน รวมถึงการเข้าถึงสื่อมวลชนท้องถิ่น 3) การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน โดยตั้งกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกัน การรับสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์เดียวกันจากทางสื่อใหม่ อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่ยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิมของแต่ละคน เพื่อช่วยในการปรับตัวต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง 4) สิ่งแวดล้อม ผู้มาเยือนได้ปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิต โดยการเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้สามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ และมีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้านมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทยได้ 5) การมีใจโน้มเอียง โดยผู้อยู่ต่างวัฒนธรรมต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การเตรียมความรู้ด้านภาษา เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่ง หรือสภาพอากาศ ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ เช่น การทักทาย การมีมารยาท การนอบน้อมของชาวออกซ์ฟอร์ดและชาวไทย และ บุคลิกภาพการปรับตัว เช่น มารยาทในการดื่มกิน เป็นต้น และ 6) การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน เช่น การรู้จักเข้าสังคมหรือการเข้าใจพฤติกรรมการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Kim (1989) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยอาศัยโครงสร้างกระบวนการวัดของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมในแต่ละมิติของความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะสภาวะภายในจิตใจของบุคคลในการเตรียมพร้อมต่อการมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบทางการสื่อสารกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันของการสื่อสารในระดับสังคม เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าหนึ่งคนกับบุคคลต่างวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติที่ 1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน (Host Communication Competence) เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้ทางการสื่อสารในสังคมเจ้าบ้านโดยเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้แสดงออกซึ่งความคิด มิติที่ 2 การสื่อสารในระดับสังคมของเจ้าบ้าน (Host Social Communication) ปกติการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสังคมของเจ้าบ้านและมีบทบาทต่อกระบวนการปรับตัวระหว่าง

วัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งนอกจากกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ผู้มาเยือนจำเป็นต้องมีข้อมูลในการทำความเข้าใจต่อความคิดและพฤติกรรมของคนท้องถิ่นแล้ว บทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มเจ้าบ้าน (Host Interpersonal Communication) มิติที่ 3 การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน (Ethnic Social Communication) เป็นการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างจากวัฒนธรรมย่อยของผู้มาเยือนในการรวมชาติพันธุ์ (Coethnic) มิติที่ 4 สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อมิติการสื่อสารของบุคคลกับสังคมรอบเท่าที่ผู้มาเยือนยังคงมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้านและเกิดกระบวนการปรับตัวซึ่งยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน มิติที่ 5 การมีใจโน้มเอียง (Predisposition) เป็นสภาวะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ (1) การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Preparedness for Change) หมายถึง การเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายในสภาพแวดล้อมของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมก่อนที่จะย้ายถิ่นอาศัย การเตรียมตัวเป็นอย่างดีจะมีแนวโน้มต่อการคาดหวังต่อภาพของความเป็นจริงของการข้ามทางวัฒนธรรม (2) ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ (Ethnic Proximity) เป็นการอ้างต่อระดับของความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ทั้งหมดของผู้มาเยือน อาทิ ลักษณะทางกายภาพและการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันทางความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน และ (3) บุคลิกภาพการปรับตัว (Adaptive Personality) ลักษณะของการปรับเปลี่ยนจะเกิดขึ้นในเวลาที่เหมาะสมกับผู้มาเยือน เมื่อบุคคลได้รับการบริการและการตอบสนองอย่างเห็นผลหรือการมีส่วนร่วมต่อสิ่งที่สนใจซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อสิ่งที่ท้าทายและเพิ่มการเรียนรู้ใหม่ และมิติที่ 6 คือ การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Transformation) ซึ่งผู้มาเยือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน โดยผ่านทางการพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Identity)

ด้านปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม 1) ด้านความรู้และความคิด (Cognitive) ที่พบเจอ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจภาษา สำเนียง รวมไปถึงสำนวนที่ลึกซึ้ง มุขตลกของชาวอังกฤษ เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งวจนภาษาและอวัจนภาษา จนทำให้เกิดการไม่ประสบความสำเร็จทางการสื่อสาร 2) ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) สิ่งแวดล้อมและสังคมของออกซ์ฟอร์ดที่ชาวไทยบางคนที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดได้พบเจอมา เช่น การพูดจาตรงไปตรงมา ทำให้ชาวไทยเกิดอคติ การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด หรือมองบุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในการปรับตัว 3) ด้านพฤติกรรม (Behavior) ที่ชาวไทยพบเจอ เช่น การโดนกลั่นแกล้งที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย จนทำให้เกิดการหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า รวมไปถึงการเผชิญกับสภาพแวดล้อมหรือการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินของเจ้าบ้าน ทำให้ไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

และขาดการยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (เมตตา วิวัฒนากุล, 2548, น. 250-253) 1) อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive) (1) การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน (2) การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และ (3) ความแตกต่างทางการรับรู้และวิธีคิด 2) อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) (1) การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ เช่น การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด หรือวิธีมองบุคคลหรือเหตุการณ์, การคิดหรือมองแบบเหมารวม (Stereotype), การรับรู้แบบขาวหรือดำ (Black & White) เช่น การมองว่าคนในสังคมหนึ่ง ไม่ดีหมดก็เลวหมด เป็นต้น และ การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร (2) ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค (Bias/ Prejudice) เช่น อคติ หรือความโน้มเอียง หรือ การเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) (3) การขาดอารมณ์ความรู้สึกที่เกื้อหนุน และ 3) อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavior) เช่น การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว, การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า, การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้, การยึดติดกับความคิดหรือความเชื่อและกรอบที่เคยประพฤติปฏิบัติ จนขาดการยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น, การไม่เคารพในวัฒนธรรมอื่น ๆ หรือแม้แต่พยายามละเมิดกฎทางวัฒนธรรมของประเพณีอื่น, การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในทางลบ, การขาดทักษะในการใช้ภาษาและการสื่อสาร ฯลฯ

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับชาวไทยในเมืองอื่น ๆ ของประเทศอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางด้านการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวตะวันตกในประเทศไทย เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการปรับตัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลของชาวตะวันตกในการอาศัยอยู่ที่ประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาการจัดตั้งสมาคมหรือกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในต่างแดน เพื่อให้เข้าใจถึงระบบ กลไกการพึ่งพาซึ่งกันและกันในต่างแดน และการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งการได้เผยแพร่วัฒนธรรมไทยในต่างแดน

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *วัฒนธรรมสื่อสาร เพื่อสานสร้าง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ, กิตติ กันภัย, และ ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2543). *มองมุมใหม่ มองสังคมใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐิรุฒม์ เสนาคำ. (2547). *แนวคิดคนพลัดถิ่นกับการศึกษาชาติพันธุ์: ในว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ณงลักษณ์ จารุวัฒน์ และ ประภัสสร วรรณวลิตย์, ผู้แปล. (2551). *เปิดโลกนิมิตเดียว และการตลาดดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบックス.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2539). *การสื่อสารมวลชน: กระบวนการ และทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เมตตา วิวัฒนานุกุล. (2536). *ลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของบรรษัทนานาชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒนานุกุล. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2534). *ปริบทการสื่อสาร: ระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา เจริญวงศ์. (2535). *ปัจจัยด้านการสื่อสาร ที่มีผลต่อการส่งเด็กเข้ามาทำงานในเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวัลย์ พลายน้อย และ เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2529). *สารศึกษาประชากร*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2541). *การสื่อสารภายในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2533). *กลยุทธ์การตลาด*. กรุงเทพฯ: สามเกลอ.

บทความวารสาร

ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์. (มกราคม-มีนาคม 2551) บทบาทนักประชาสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ในสื่อใหม่. *พัฒนาเทคนิคศึกษา*, 20 (65), 42-51.

ดรุณี ขวชาติ. (ธันวาคม 2515). Intercultural Communication. *นิเทศสาร*, 1 (6), 19-26.

เดชา นันทพิชัย. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2541). การศึกษาของประเทศอังกฤษ: ข้อสังเกตเมื่อแรกเยือน. *วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง*, 6 (2), 50-55.

นพวรรณ โชติบัณฑิต และ ดุษฎิ โยเหลา. (สิงหาคม 2541). ทำไมจึงทำวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรม. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 4 (1), 29-45.

ประทุม ฤกษ์กลาง. (2534). บทบาทของการสื่อสารต่อองค์การและการบริหาร. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 12, 119-127.

มนต์ชัย ผ่องศิริ และ มณีนัย ทองอยู่. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556). คนเข้าเมืองทั่วไปหรือคนพลัดถิ่น?: การตอรองนิยามตัวตนของไทยพลัดถิ่นในสังคมไทย. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 9 (2), 1-24.

วิทยานิพนธ์และรายงานโครงการเฉพาะบุคคล

จิราพร บัตร์สันต์. (2539). ลักษณะและปัญหาในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลในตำบลบราไว อำเภอมือเมือง จังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.

ธัชชา วิทธีโรจน์. (2552). ความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, คณะนิเทศศาสตร์.

น้ำทิพย์ ภูธนชัย. (2550). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่งบ้านตลาดควาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, คณะศิลปศาสตร์.

ปิยะพร เขตบรรพต. (2553). พฤติกรรมการรับสารสื่อสารการตลาดผ่านสื่อใหม่ของผู้บริโภคในอำเภอมือเมืองเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาการตลาด.

- ภริดา โกเชก. (2548). การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ: ศึกษากรณีชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาสื่อสารมวลชน.
- วรรณกนก สุวรรณรัตน์. (2548). กระบวนการปรับตัวในการสื่อสารองค์กรของผู้บริหารชาวต่างชาติกรณีศึกษา บริษัท คลิฟฟอร์ด ชานซ์ (ประเทศไทย) จำกัด. (รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาการสื่อสารภาครัฐและเอกชน.
- วรากร เพ็ญศรีนุกุล. (2549). การสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยโครงการเวิร์ค แอนด์ แทรเวล ยู.เอส.เอ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, สาขาวิชาวิทยา.
- วุฒินันท์ แท่นนิล. (2551). การสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นชายขอบของคนพลัดถิ่นชุมชนกระเหรี่ยงพลัดถิ่น ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะวิทยาการจัดการ, สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน.
- ศรีสุตา วินิจสุวรรณ. (2548). การพัฒนาสื่อใหม่ (new media) ของโมเดิร์นไนน์. (รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน.
- สิรินาถ ต้นศิริรักษา. (2549). ความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยของสายการบินแฉลเวย์ที่มีต่อการสื่อสารต่างวัฒนธรรมภายในองค์กร. (รายงานโครงการเฉพาะบุคคลปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน.
- ศรีสุตา วินิจชะวีรัช. (2541). พฤติกรรมการสื่อสารกับความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, สาขานิเทศศาสตร์การพัฒนากิจการ.
- หทยา เย็นเสมอ. (2554). การศึกษาการตัดสินใจด้วยตัวเองการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักศึกษานานาชาติระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารงานวัฒนธรรม.

เอกสารอื่น ๆ

- ฐิตินันท์ บุญภาพ คอมมอน. (2556). บทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างค่านิยมทางสังคม และอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ.
(พฤศจิกายน 2561). สถิติจำนวนคนไทยในต่างประเทศ ปี 2559. สืบค้นจาก
<http://www.consular.go.th/main/contents/files/services-20171004-135645-183372.pdf>
- ฐานข้อมูลประชากร. (เมษายน 2551). การย้ายถิ่น. สืบค้นจาก http://www.cps.chula.ac.th/cps/research_division/theory/t_migration.html
- ธิดาพร ชนะชัย. (2550). *New Media Challenges: Marketing Communication Through New Media*. สืบค้นจาก (<http://commarts.hcu.ac.th/images/>)
- พสนันท์ ปัญญาพร. (27 มีนาคม 2555). แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) สืบค้นจาก
<http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html>
- พัชรา เอื้ออมรวณิช. (ม.ป.ป). *บทความวิชาการการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม*. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20
มิถุนายน 2557. สืบค้นจาก <http://gs.rmu.ac.th/rmuj/myfile/intercultural%20communication.doc>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน. (ตุลาคม 2560). ข้อมูลสถิติจำนวนคนไทยที่พำนักอยู่ใน
สหราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <http://www.consular.go.th/main/contents/files/thai-people-20180118-161351-558254.pdf>
- สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงลอนดอน. (พฤศจิกายน 2549). ข้อมูลสมาคม ชนรคนไทยและวัด
ไทยในสหราชอาณาจักร. สืบค้นจาก <http://www.thaiembassyuk.org.uk/?q=node/25>
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *ศูนย์การศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล*.
สืบค้นจาก www.ipsr.mahidol.ac.th
- สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง. (2551). *บทความวิชาการการสื่อสารเพื่อสร้าง อารมณ์รัก และต่อรองอัตลักษณ์ “ความเป็นมอญ” ของกลุ่มชาวมอญพลัดถิ่นในประเทศไทยท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์*.
สืบค้นจาก <http://xa.yimg.com/kq/groups/21117649/1672061875/name/C3%8B%C2%AD%C3%94%C2%A7%C3%8A%C3%98%C2%A8%C3%94%C2%B5%C3%83%C3%92prop%C2%BA%C2%B71final.doc>
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (ม.ป.ป). *พัฒนาการสื่อใหม่ (New Media) : อิทธิพลภาษาดิจิทัลต่อรูปแบบการสื่อสารของมนุษยชาติและผลกระทบต่อจริยธรรมสื่อ*. สืบค้นจาก <http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/amsar/PDF/New%20Media.pdf>

Books

- Gudykunst, W. B., & Kim, Y. Y. (1997). *Communicating with strangers: An approach to intercultural communication*. New York: McGraw-Hill.
- Keats, D. M. (1997). *Why Cross-Cultural?* (Workshop on Cross-Cultural Research in Behavioral Sciences). University of Newcastle.
- Kim, Y. Y. (1984). Searching for creative integration. In W. B. Gudykunst & Y. Y. Kim (Eds.), *Methods for intercultural communication research*. Beverly Hills: Sage.
- Kim, Y. Y. (1989). *Handbook of International and Intercultural communication*. Newbury Park: Sage Publishing.
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming Intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. California: Sage Publication.
- Kim, Y. Y., & Gudykunst, W.B. (Eds.). (1988). *Theories in intercultural communication*. Beverly Hills: Sage Publication.
- Lustig, M. W., & Koester, J. (1993). *Intercultural Competence: Interpersonal Across Cultures*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Neuliep, J. W.. (2006). *Intercultural Communication: A Contextual Approach*. California: Sage Publication.
- Samovar, L. A., & Porter, R. E. (1995). *Communication between Cultures*. California: Wadsworth Publishing Company.
- Ting-Toomey. (1999). *Communication across Cultures*. New York: The Guildford Press.

Theses

- Barret, M. I. (2004). *Cross-Communication Adjustment and Intergration of Western Expatriate Women in Bangkok*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Arts Program in Southeast Asians Studies (Inter-Department).
- Cochrane, S. (2010). *A Comparative Study on Socio Cultural Adaptation of Foreign Students on International Programmes at Raffles Design Institute*. (Master's thesis). King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Faculty of

Arts in English for Business and Industry Communication Department of
Language.

Kantima Kunjara. (1982). *Communication Patterns of Thai Students in the Process of
Acculturation*. (Master's thesis) University of Oklahoma.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

1. คุณมีความสามารถในการเข้าใจ การสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวออกซ์ฟอร์ดมากน้อยเพียงใด และมีการโต้ตอบในการสนทนากับชาวออกซ์ฟอร์ดอย่างไร
2. คุณมีอุปสรรคหรือปัญหาในการเข้าใจการสื่อสารกับชาวออกซ์ฟอร์ดอย่างไรบ้าง
3. โดยส่วนตัวแล้วตนเองมีความรู้ ความเข้าใจกับวัฒนธรรมของชาวออกซ์ฟอร์ดมากน้อยเพียงใด และอย่างไรบ้าง
4. คุณมีความสามารถในการเข้าถึงสังคมของชาวออกซ์ฟอร์ด และมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมของสังคมชาวออกซ์ฟอร์ดอย่างไร
5. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าร่วมสังคมกับชาวออกซ์ฟอร์ดหรือไม่ อย่างไร
6. คุณมีการเข้าถึงสื่อมวลชนของชาวออกซ์ฟอร์ดหรือไม่ อย่างไร? รวมไปถึงมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อของชาวออกซ์ฟอร์ดในลักษณะใด
7. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าถึงสื่อมวลชนของชาวออกซ์ฟอร์ดหรือไม่ อย่างไร
8. คุณได้มีโอกาสเข้าไปร่วมกลุ่มกับสังคมของคนไทยด้วยกันหรือไม่ และมีการร่วมกิจกรรมอะไรบ้าง
9. คุณมีอุปสรรคและปัญหาในการเข้าร่วมสังคมกับคนไทยด้วยกันหรือไม่ อย่างไร
10. คุณมีการเข้าถึงสื่อมวลชนของไทยหรือไม่ อย่างไร รวมไปถึงมีการรับข่าวสารจากสื่อของไทยในลักษณะใด
11. คุณมีการเข้ากันได้ดีกับชาวออกซ์ฟอร์ดหรือไม่? และชาวอังกฤษมีลักษณะการเปิดใจรับเรามากน้อยเพียงใด สามารถเข้าร่วมกลุ่มกับชาวออกซ์ฟอร์ดได้หรือไม่ อย่างไร
12. คุณมีแรงกดดันในการปฏิบัติตามเงื่อนไขบรรทัดฐานในเรื่องของการสื่อสาร และวัฒนธรรมของออกซ์ฟอร์ดหรือไม่ และในลักษณะใด
13. คุณได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับชาวออกซ์ฟอร์ด และการเข้าร่วมกลุ่มกับคนไทยด้วยกันมากกว่ากัน โดยมีอาการเกิดความรู้สึกสบายใจและชอบการร่วมกลุ่มแบบไหนมากกว่ากัน และเพราะสาเหตุใด
14. ชาวออกซ์ฟอร์ดได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับเราบ้างไหม? หรือมีการสอน หรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันบ้างไหม
15. ชาวออกซ์ฟอร์ดได้มีการเปิดรับหรือปิดกั้นคุณมากน้อยเพียงใด รวมถึงการเข้ากันกับสิ่งแวดล้อมใหม่ของคุณเป็นอย่างไร มีภาวะความกดดันมากน้อยเพียงใด
16. คุณมีการเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ก่อนที่จะมาเยือนออกซ์ฟอร์ดอย่างไรบ้าง
17. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้มีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง?

18. คุณใช้ระยะเวลาในการปรับตัวนานเท่าใด และมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ตอนนี้อย่างไรบ้าง?
19. ตั้งแต่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ด ได้เกิดปัญหาหรืออุปสรรค ในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมเกิดขึ้นในช่วงใดมากที่สุด อะไรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร
20. ลักษณะความใกล้เคียงกันของการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวออกซ์ฟอร์ดและชาวไทย มีความใกล้เคียงหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และชอบวัฒนธรรมไหนมากกว่ากัน
21. คุณได้รับการช่วยเหลือในเรื่องของการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมจากชาวออกซ์ฟอร์ดหรือชาวไทยด้วยกันหรือไม่ อย่างไร
22. การปรับตัวทางการสื่อสารและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันหรือสุขภาพจิตของคุณหรือไม่ อย่างไร
23. การสื่อสารและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่คุณสามารถปรับตัวได้ และอะไรบ้างที่คุณไม่สามารถปรับตัวได้ และเพราะสาเหตุใด
24. สิ่งใดบ้างที่มีส่วนสำคัญในช่วยปรับตัวทางการสื่อสาร วัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกับสังคมกับชาวออกซ์ฟอร์ดได้ดี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวณัฏฐ์ชุตดา ชูตระกูล
วันเดือนปีเกิด	15 พฤษภาคม 2531
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2552: เทคโนโลยีบัณฑิต (การโฆษณาและประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท อินเทอร์เน็ตชั่นแนล ฟรุทส์ (กรุงเทพ) จำกัด
ประสบการณ์ทำงาน	2561-ปัจจุบัน: ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท อินเทอร์เน็ตชั่นแนล ฟรุทส์ (กรุงเทพ) จำกัด 2560: ที่ปรึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ (ฝ่ายขาย) บริษัท พลัส พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด 2559: ที่ปรึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ (ฝ่ายเช่า) บริษัท ดีเอเจนท์ (พร็อพเพอร์ตี้ เอ็กส์เพิร์ท) จำกัด